

Čestitamo k prazniku dela

Praznik dela — prvi maj — delovni ljudje praznujemo z delovnimi uspehi in si ob tem velikem prazniku zastavljamo naloge za bodoče delo. Zato pra-

Praznovanje 1. maja po svetu je zelo različno, ponekod je praznovanje celo strogo prepovedano, zlasti v državah, kjer so na oblasti razni profašistični

agroživilskega kompleksa hitreje razvijati, tako da bomo v Jugoslaviji, kot v ožji domovini krili potrebe po kmetijskih proizvodih, odnosno, da jih bomo imeli tudi za izvoz. Pridelovanje hrane je prav tako ali še bolj pomembno kot vprašanje energetike, ki nam povzroča nemalo težav.

Sedaj se tako na nivoju republike, regij, občine, zadruga in TOZD snujejo naloge, ki jih bomo imeli v naslednjem srednjeročnem obdobju. Te naloge ne bodo majhne in bodo zahtevale maksimalno angažiranost delavcev in združenih kmetov. Predvsem bomo v tem obdobju morali pridelati več hrane. Spremeniti bo potrebno strukturo zemljišč — pridobiti več njiv itd. Na vseh njivah bo potrebno delati za zvišanje produktivnosti, kar bo terjalo uvažanje nove tehnologije. V naše delo tako v družbeni kot zasebni sektor bo potrebno vnesti več strokovnosti in znanja. V okviru kmetijske zadruga bo potrebno delati na učvrščenju odnosov z združenim kmetom itd. Vsekakor se bo potrebno čvrsto povezovati v okviru SOZD Hmezad, tako, da bomo lažje premagovali določene težave, kajti združeni smo močnejši. Zato bo potrebno temeljito delati na dohodkovnem povezova-

nju v okviru SOZD Hmezad. Teh nalog se bomo morali brez dvoma lotiti odgovorno. Na to nas obvezujejo dokumenti Zveze komunistov in resolucije sprejete v skupščini SFRJ in SRS.

Posebno je pomembno to, da se v celotno prizadevanje za razvoj kmetijstva vključuje celotno združeno delo ne pa samo kmetijstvo. Zaradi tega pričakujemo, da bomo lahko uspešneje reševali določena vprašanja, ki so kmetijstvu povzročala izredne težave, cene kmetijskih proizvodov, razkorak cen itd. Vendar tudi ne moremo mimo dejstva, da so dosedaj bili doseženi tudi veliki uspehi tako v proizvodnem smislu, kot so tudi bila rešena, ali pa se rešujejo razna vprašanja s področja zdravstva in socialne varnosti kmetov.

Vse to nam daje novo moč in polet, da bomo razne težave odpravili čim uspešneje.

Praznovanje 1. maja — našega praznika, bo v naši SOZD Hmezad potekalo ob pregledu zmag, zlasti še ob sprejemanju novih obveznosti in zadolžitvev za jutrišnji dan.

Iskrene čestitke vsem delavcem in združenim kmetom v SOZD Hmezad ter njihovim domačim ob prazniku dela.

Vlado Gorišek

1. MAJ naš praznik

znovanje 1. maja ni samo praznovanje, temveč tudi pregled doseženih uspehov in pogled na sprejete delovne obveze in prihodnost, da bo naslednje praznovanje lepše, vsebinsko bogatejše in oplemenitenjeno z novimi delovnimi zmagami.

Mi v Jugoslaviji — pod vodstvom tovariša Titā in Zveze komunistov — smo lahko srečni, da praznujemo prvi maj svobodno tako kot v nobeni drugi deželi na svetu. Pri nas je resnična oblast delovnih ljudi. Delovni ljudje gospodarimo s proizvodnjo, s sredstvi za razširjeno reprodukcijo, gospodarimo sami, odgovorno in prizadevno za lepši jutrišnji dan.

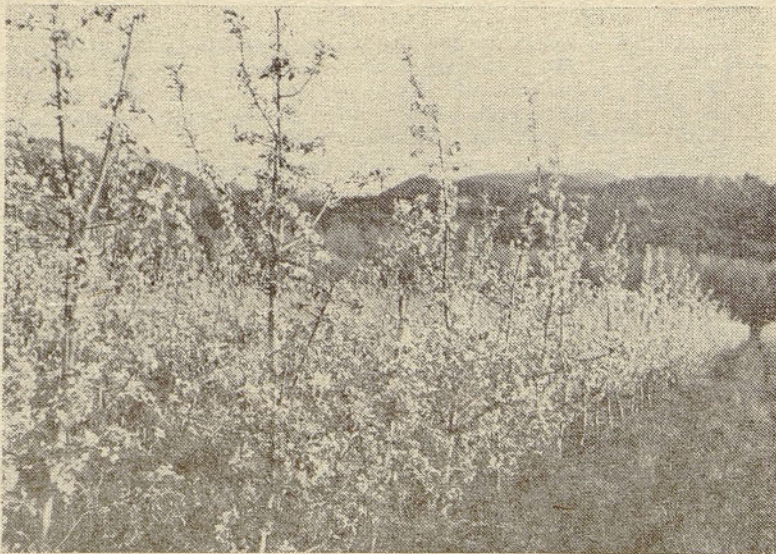
Delovni ljudje in občani tudi rešujemo razna vprašanja, ki se pojavljajo izven temeljnih organizacij združenega dela v krajevnih skupnostih itd., kjer prebijemo ostali del dneva. Vsako leto se reši veliko vprašanj, ki se tičejo tudi našega dela in počutja v organizacijah združenega dela. Uspešno se rešujejo vprašanja šolstva, otroškega varstva, zdravstva, komunale itd.

režimi. Drugje pa s prvomajskimi manifestacijami zahtevajo svoje pravice, ki delavskemu razredu pripadajo.

Kot rečeno, pri nas se ob praznovanju ozremo nazaj na prehojeno pot in snujemo nove načrte za prihodnost.

SOZD Hmezad je brez dvoma v tem obdobju kljub nekaterim težavam in nesistemsko rešenim vprašanjem v kmetijstvu, dosegel pomembne uspehe. Saj je v letu dni današnja oblika organiziranja delovnih organizacij v SOZD Hmezad potrdila svojo uspešnost v praksi. Razumljivo pa je, da bo SOZD Hmezad močna in uspešna takrat, če ji bodo člani kolektiva in združeni kmetje s svojim delom in prizadevanjem dali vsebino in nadaljnji polet. SOZD Hmezad smo mi sami in njen razvoj in uspeh je v naših rokah. Ni izven nas, živeti mora v naših srcih. S svojim delom in ustvarjalno prizadevnostjo jo bomo samo čvrstili in razvijali.

Letos in v naslednjem srednjeročnem obdobju stojijo pred kmetijstvom izredno pomembne naloge. Saj se mora področje

Vzcvetela in ozelenela sadna plantaža (Foto: Korber)

Stališča in sklepi ZKS SOZD

Sekretarji OO ZK ugotavljajo, da je družbenopolitična klima v SOZD ugodna in da so delavci pripravljeni sprejeti in realizirati zastavljene naloge v zvezi z razvojem agroživilstva v SOZD, regiji in na širšem področju.

V zvezi z nalogami uresničevanja programa razvoja agroživilstva sekretarji OO ZKS predlagamo, da na nivoju SOZD na osnovi sklepov in stališč MS ZKS Celje o stanju in neposrednih nalogah pri razvoju agroživilstva:

- Opredelimo mesto in vlogo SOZD Hmežad pri uresničevanju programa razvoja agroživilstva in nosilce posameznih nalog na tem področju.

- OZD — nosilci nalog morajo že v srednjeročnem programu 1981—1985 ugotoviti delež in vlogo v razvoju agrokompleksa in v preskrbi potrošnih centrov celjske regije.

Svetovna sindikalna konferenca

V Beogradu je bila od 22. do 25. aprila svetovna sindikalna konferenca o razvoju. Idejo o njej, o menjava mnenj in doseganju soglasij o novem mednarodnem ekonomskem razvoju, hitrejšem razvoju držav v razvoju in številnih perečih vprašanjih sedanjega sveta je dala skupina sindikalnih organizacij že pred sedmimi leti na konferenci neuvrščenih v Alžiru.

Več o poteku konference in zaključkih berite v naslednjem Hmeljarju.

Vy

- Nosilci nalog morajo takoj ob formiranju regijske SIS za preskrbo, ki bo formirana že v tem letu, imeti izdelane programe v obsegu in sortimentu. To pomeni, da moramo pri izdelavi srednjeročnih programov planirati kompleksno za celoten SOZD in vzpostaviti soodvisnost in sočasnost planiranja.

- Kompleksnost in soodvisnost v celotnem sistemu SOZD lahko vzpostavimo samo na osnovi prihodkovnih in dohodkovnih odnosov. Na osnovi skupnih planov sprejemamo samoupravne sporazume prihodkovnih in dohodkovnih odnosov.

- Bodoči razvoj SOZD je odvisen od kvalitetnih razvojnih programov združene OZD. Programi so iz preteklega obdobja in bi jih morali proučiti glede na sedanje obdobje in projekcije področja kot celote.

- Razvoj bo vse bolj odvisen od združevanja sredstev, oziroma skupnih naložb. Pri združevanju smo dosegli uspehe. Nismo izpeljali, razen pri hmelju, prihodkovnih odnosov in udeležbe na dohodku. Inflacijskega faktorja in sodelovanja vlagateljev pri strateških poslovnih odločitvah ne upoštevamo v zadostni meri. Nedodelanost tega sistema in neizvajanje s sporazumi dogovorjenih razmerij ovira združevanje sredstev. Problemi pri združevanju so pogojeni še s tem, da sta se predelava in trgovina v preteklosti gradili iz kvalitetnih sredstev primarne proizvodnje. Trendi razvoja proizvodnje in predelave kažejo, da se bo delež primarne proizvodnje zmanjšal, če ne bomo spremenili tokov. Združevanje v tej smeri še ni zaključeno. Obratno iz predelave v proizvodnjo sedaj ni sredstev. Problem je v ekonomski situaciji. V vsakem primeru pa bi morala predelava predno se odloči za združevanje na druga področja podobne projekcije proučiti doma.

- Primarno proizvodnjo moramo obravnavati skupaj ne glede na posamezne sektorje. Delitev programov med LP in Koop., kot npr. pri perutnini, nima dovoljnih učinkov. Za skupne programe bi morali združevati sredstva in hitro realizirati programe. Sedanji razvoj je prepočasen, prostor na trgu zasedajo drugi bolj organizirani. Podobni problemi so tudi na drugih področjih.

- Politika stimulacije bi morala še posebej podpirati pogodbeno tržno konstantno proizvodnjo enako za LP kot kooperacijo.

☆

Da bi realizirali zastavljene cilje, je potrebno še:

- Poglobiti medsebojne odnose in pripadnost SOZD in to na vseh nivojih. Gostiti je potrebno pristojnost in poslovnost.

- Pri poslovnih odnosih ne smemo iskati samo trenutnih učinkov, ampak jih moramo načrtovati na daljše roke.

- Racionalizirati poslovanje na vseh nivojih. Racionalizirati predvsem informativni sistem, ki je neracionalen, informacije pa se ponavljajo.

- Večji poudarek moramo dati razvojnemu področju in s tem v zvezi tudi inovacijam in racionalizacijam.

- Spremeniti miselnost in pripravljenost za sprejem novih nalog. Načelo demokratičnega centralizma naj bo vodilo našim odnosom. To

pomeni, da se dogovarjamo za strategijo in dolgoročne načrte. Izpeljava mora biti hitra in brez oportunitizma.

☆

Samoupravni in družbeno ekonomski položaj delavcev v Hmežadu.

Na tem področju moramo dosledno izvajati določila samoupravnih sporazumov SOZD in takoj vskladiti splošne akte.

Pri sprejemanju splošnih aktov je treba zasledovati skupne cilje. Izvedba samoupravnih pravic je odvisna od materialne osnove OZD.

Načela solidarnosti in vzajemnosti je potrebno vgraditi na vseh področjih in nivojih.

Svobodno menjavo dela med OZD in DSSS uspostaviti na odnose programa del in odstopanj programov oziroma področij del DSSS.

☆

Ugotavljamo, da družbeno politične organizacije, ki so zadolžene za koordinacijo, vsklajevanje in usmerjanje posameznih akcij v celjski regiji, niso opravile nalog in so marsikdaj tudi vzrok neizpeljanih akcij npr. povezovanje v reprodukcijske verige, združevanje sredstev za strateške investicije (Mlekarna).

Konkretna zadolžitve sekretarjev in OO ZKS v OZD Hmežad.

V celoti podpiramo sklepe MS.

Sekretarji se obvezujemo, da bomo čimprej obravnavali sklepe in delovali tako, da se bodo ti upoštevali v letnem in srednjeročnem programu. Akcijo bomo vsklajevali v OZD skupaj z ZS, v KS pa s SZDL.

Pri izdelavi srednjeročnega programa razvoja bomo upoštevali kompletnost planiranja in podpirali skupne programe.

Za čvrsta povezovanja v prihodkovni in dohodkovni verigi bomo podpirali kompleksne interese.

Borili se bomo za konsolidacijo SOZD preko oblik samouprave, združevanja sredstev, skupnih in celotnih programov razvoja.

Podpirali povezovanje SOZD z ostalimi OZD preko oblik samoupravnih, fizičnih in poslovnih oblik.

Borili se bomo proti ozkim parcialnim rešitvam, odločitve pa podrejali skupnim ciljem, ki morajo biti točno opredeljeni.

Stimuliranje tržne proizvodnje.

Sodelovali bomo z vsemi DPO, kjer se bomo z dejanji, tolmačenjem itd. borili za enakovreden položaj kmetijstva v naši družbi.

V občinah, kjer še niso ustanovljene SIS za pospeševanje kmetijstva, bomo iniciatorji za ustanovitve.

Dogovorili smo se, da bomo v začetku maja sklicali akcijsko konferenco vseh članov ZK SOZD Hmežad.

Edi O.

Poslovanje Hmežada v letu 1979

Za nami je prvo leto poslovanja Hmežada po reorganizaciji delovne organizacije v SOZD. S tem, ko se je z reorganizacijo število temeljnih organizacij bistveno povečalo, ko so za njih izdelani ločeni bilančni obračuni, je podana bolj jasna slika od kod izvirajo boljši oziroma slabši poslovni rezultati novih delovnih organizacij.

Ker je bila reorganizacija izvedena konec leta 1978 in v letu 1979 še ni ustreznih primerjalnih podatkov s preteklim letom. Osnovna značilnost poslovanja v letu 1979 je, da so zaradi skrajno neusklajenih cen doseženi izredno slabi poslovni rezultati v mesno-predelovalni dejavnosti in sorazmerno slabi rezultati v temeljnih organizacijah, ki se ukvarjajo s kooperacijsko proizvodnjo, ker določene razlike v ceni ne zadostajo za pokritje stroškov poslovanja v teh OZD. Vsled tega je KZ Savinjska dolina in DO Celjska mesna industrija v celoti v izgubi. Prav tako je v izgubi tudi primarna živinorejska proizvodnja, vendar je izguba v živinoreji prikrita oziroma pokrita iz drugih dejavnosti (hmeljarstvo) znotraj TOZD.

KOLICINSKI OBSEG PROIZVODNJE IN STORITEV

S planom načrtan fizični obseg proizvodnje in storitev v večini TOZD ni bil dosežen. Za Hmežad kot celoto ocenjujemo, da smo fizični

plan realizirali 95 odstotno. V primerjavi z letom 1978 pa je v letu 1979 količinski obseg proizvodnje narasel za okrog 4 odstotke. Prav tako so za sorazmerno nizko doseganje plana poleg subjektivnih tudi objektivni vzroki, ki ovirajo realizacijo planskih ciljev. Predvsem so le-ti vzroki:

Toča je zmanjšala skupni pridelek hmelja za okrog 12 odstotkov tako v lastni kot tudi v kooperacijski proizvodnji.

Spomladanska pozeba je občutno zmanjšala pridelek sadja in grozdja na področju Šmarja in Ilirske Bistrice.

Proizvodnja mleka je stagnirala zaradi neurejenih odkupnih cen v primerjavi s povišanimi stroški proizvodnje (nenormalno visoka cena koruze) predvsem v prvem polletju.

Omejevana je bila prodaja svežega mesa zaradi skrajno nestimulativnih prodajnih cen, neusklajenih z odkupnimi cenami živine.

Na gornje prizadete TOZD niso mogle vplivati. Ob upoštevanju tega in dejstva, da so nekatere TOZD plan postavile nekoliko previsoko, smo z izpolnitvijo plana v večini TOZD lahko zadovoljni.

Pogoji za kmetijsko proizvodnjo so bili v preteklem letu povprečni.

Za proizvodnjo hmelja so bili v preteklem letu sorazmerno pogoji zelo ugodni. Na področju, kjer ni bilo toče, so bili doseženi rekordni hektarski pridelki. Kljub toči je dejanska proizvodnja 2.228 ton za 1 od-

stotek večja od lanskoletne, ob upoštevanju toče pa bi bil plan prekoračen za 12 odstotkov, lanskoletna realizacija pa za 15 odstotkov.

*

V poljedelstvu so doseženi hektarski pridelki žit nekoliko višji od lanskega leta, medtem pa so hektarski pridelki silažne koruze in travišč nekoliko pod lanskoletnimi.

*

Proizvodnja in odkup mleka sta za 10 odstotkov pod planom in celo 1 odstotek pod lanskoletno realizacijo. Na takšno stanje je vplivala zgoraj omenjena neurejena situacija na področju cenovnih odnosov.

Rez podlag do žlahtnega očesa v drevesnici Vrbje Sadjarstva Miroso

Proizvodnja in odkup govedi sta višja za 15 odstotkov od lanske. Povečana proizvodnja in odkup sta sicer v vseh TOZD, vendar delež v proizvodnji mesa upada v potrebah Celjske mesne industrije.

*

Proizvodnja prašičev se je zmanjšala za 10 odstotkov predvsem zaradi nestimulativnih cen. Proizvodnja prašičev, razen na Šmarskem, ni razvita, čeprav so potrebe mesne industrije izredno velike. Področje Himezada vzredi le 7 do 8 odstotkov prašičev od skupnih potreb.

*

V proizvodnji piščancev, tako kot že vrsto let, beležimo tudi lani povečanje v primerjavi z 1978. letom kar za 28 odstotkov pa tudi planska predvidevanja so prekoračena za 6 odstotkov. Največje povečanje je dosegla KZ Drava Radlje, kar za 58 odstotkov. Hitro povečanje proizvodnje piščancev dokazuje, da je z organizirano rejo mogoče doseči velike proizvodne uspehe.

*

Proizvodnjo rib smo povečali za 26 odstotkov.

*

DO Sadjarstvo Miroso je dosegla rekordno proizvodnjo sadja 3.377 ton ali 256 q/ha kar je dvakratno republiško povprečje pridelka na 1 ha.

*

V vrtnarstvu ugotavljamo povečanje fizičnega obsega v vseh dejavnostih.

*

Mesno-predelovalna dejavnost.

Problematika v predelavi mesa, ki je vsled neusklajenih cen aktualna že vrsto let, je dosegla svoj višek v letu 1979. To se je jasno odrazilo na proizvodnih, še bolj pa na finančnih rezultatih. Tako se je zmanjšal odkup živine, predvsem prašičev in tudi nabava mesa. Vsled tega je tudi skupni promet hladilnice bil dosežen le v višini 86 odstotkov v primerjavi s prejšnjim letom. Za 2 odstotka nižji je bil tudi obseg predelave. Za 13 odstotkov je bila nižja tudi prodaja svežega mesa, medtem ko se je izvoz mesa povečal za 23 odstotkov.

V Kmetijstvu Ilirska Bistrica se je zlasti povečala prodaja mesnih izdelkov, za 16 odstotkov, medtem ko se je uslužnostno klanje zmanjšalo skoraj za polovico.

*

V predelavi mleka je 1979. leta bila ugodnejša situacija kot leto prej. Prodaja konzumnega mleka se je v primerjavi z letom 1978 povečala za 3 odstotke in jogurta za 11 odstotkov. Sorazmerno visoko postavljen plan pa ni bil dosežen. Za sirarno Šmarje ni primerjalnih podatkov, planirana proizvodnja sira 720 ton je bila presežena za 2 odstotka.

V mlekarni v Ilirski Bistrici je bilo prodano manj konzumnega mleka kot leto prej (indeks 98 odstotkov), prodaja jogurtov pa se je povečala za 8 in smetane za 5 odstotkov.

*

Skupna proizvodnja močnih krmil je bila večja za 27 odstotkov. Pri tem je potrebno poudariti, da se je prodaja znotraj Himezada zmanjšala (indeks 98 odstotkov).

*

Pri odpremi hmelja so bile zaradi zamika prodaje na inozemskem trgu izvožene količine manjše za 18 odstotkov, prodaja na domačem trgu pa se je povečala. Ob koncu leta je ostalo na zalogi 220 ton hmelja več kot v preteklem letu. Skupno je bilo odkupljeno 2.773 ton hmelja oziroma 95 odstotkov proizvodnje.

*

V gostinstvu je v Samopostrežni restavraciji Celje presežena prodaja obrokov za 3 odstotke, medtem ko je v hotelu Prebold doseženo le 82 odstotkov realizacije iz leta 1978, enaka je tudi situacija pri prenočiščih (indeks 83 odstotkov). Ob dejstvu, da v hotelu Prebold skupna fizična realizacija ni čisto dosegla realizacije v letu 1978, kaže, da je tudi vsa ostala fizična realizacija znatno nižja kot v predhodnem letu. Lani na novo priključena TOZD Hmeljar je na osnovi finančnih podatkov tudi povečala fizični obseg preteklega leta.

*

V Strojni so v TOZD Storitve dosežene učinkovite ure v lanskoletni višini, v TOZD PKM pa je realizirano število ur manjše za 4 odstotke, kar ne daje prave slike glede na to, da se delo opravlja po normi.

*

Notranja trgovina je v primerjavi s preteklim letom povečala celoten promet za 45 odstotkov, sorazmerno ambiciozno postavljen plan pa je presežen za 18 odstotkov. Pri tem je še potrebno poudariti, da je povečala povprečno razliko v ceni od 6,2 odstotkov na 7 odstotkov, kar je ugodno vplivalo na končne finančne rezultate.

*

Združena hladilnica je povečala skupni promet v primerjavi s preteklim letom za 91 odstotkov, plan pa je presežen 46 odstotkov.

Doseženo proizvodnjo smo opravili s 7.541.095 urami oziroma s 3.453 povprečno zaposlenimi delavci. Povprečno število redno zaposlenih je bilo 3.018 delavcev.

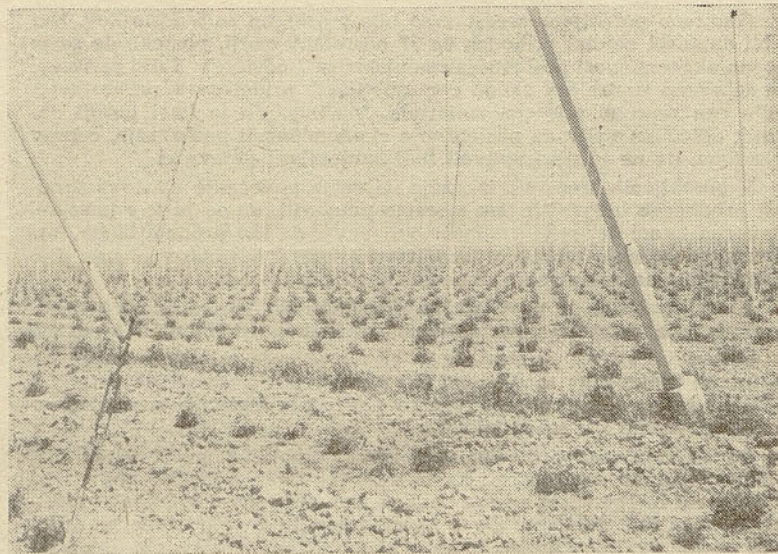
V strukturi predstavlja za redno delo:

— variabilni delovni čas	3.169.073 ur ali	49,6 %
— fiksni delovni čas	2.097.622 ur ali	31,8 %
— dopolnilno delo	280.102 ur ali	4,3 %
— bolezni	237.544 ur ali	3,6 %
— ostala nadomestila	706.860 ur ali	10,7 %
Skupaj redno delo	6.591.201 ur ali	100 %

Iz tega sledi, da je v dopolnilnem delu delalo povprečno 128 delavcev skozi vse leto, 109 delavcev je bilo povprečno skozi vse leto v bolniški.

Razliko do polnega števila vkalkuliranih ur smo opravili z delavci po pogodbah, ki so opravili 949.894 ur. Delo po pogodbah se v največji meri pojavlja v osnovni kmetijski proizvodnji — predvsem v hmeljarstvu.

(Nadaljevanje na 4. strani)

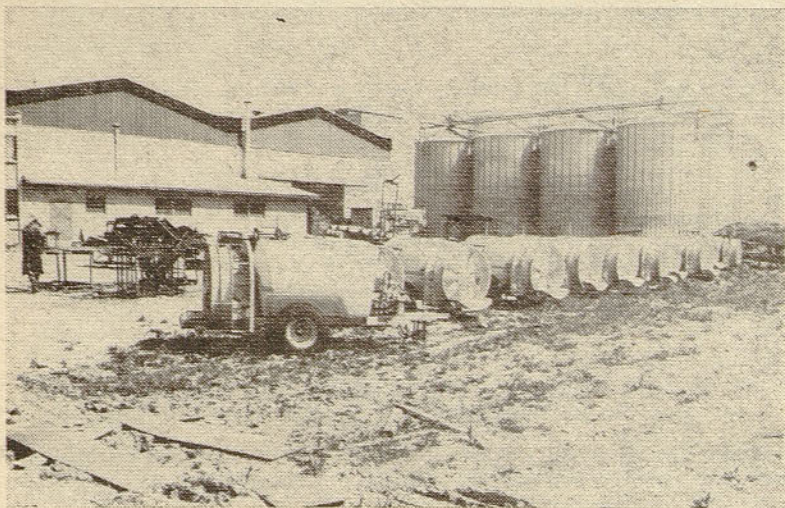
Pred odločilnim dejanjem — napeljavo hmelja, ki jo moramo opraviti kar se da hitro, kvalitetno in strokovno pravilno

VREDNOSTNI REZULTATI POSLOVANJA

V letu 1979 smo za Hmezar kot celoto dosegli v primerjavi s planom in realizacijo preteklega leta naslednje poslovne rezultate:

v 000 din

Opis	Plan	Realizacija		Indeks	
	1979	1978	1979	R79/P79	R79/P78
1. Celotni prihodek	4.400.300	3.334.569	4.640.964	105	139
— od tega trg. blago	2.306.745	1.696.113	2.496.669	108	147
2. Porabljena sredstva	3.800.975	2.887.089	3.998.338	105	138
— od tega amortizac.	77.693	64.976	79.475	102	122
3. Dohodek	599.322	447.481	642.625	107	144
— prispevki in davki	28.668	20.663	29.600	103	143
— obresti	40.649	46.676	56.679	139	121
— zavarovalne premije		17.230	26.086		151
— ostale pogodb. obv.		19.665	29.272		149
4. Čisti dohodek	425.054	317.538	421.877	99	133
5. Ostanek ČD	54.718	30.731	34.284	63	112

Mayersi na dvorišču Strojna — TOZD Proizvodnja kmetijske mehanizacije so pripravljene za sezono

Kot je iz pregleda razvidno, smo v letu 1979 skupno dosegli za 39 odstotkov več kot leto poprej, plan je presežen za 5 odstotkov. Poleg dejanskega povečanja se je celotni prihodek »umetno« povečal za stroške delovnih skupnosti DO zaradi reorganizacije. Tako znaša primerljiv celotni prihodek 4.578.694 tisoč din in je v primerjavi z letom 1978 večji za 37 odstotkov.

Na povečanje celotnega prihodka je najbolj vplivala prodaja trgovskega blaga, ki se je povečala za 47 odstotkov. Glede na tako visoko povečanje predstavlja trgovsko blago že 53,8 odstotkov celotnega prihodka in se je v primerjavi z letom 1978 v strukturi povečalo za 3 odstotke. To pomeni, da proizvodnja in storitve sorazmerno počasneje povečujemo (indeks porasta 130) kot raste prodaja trgovskega blaga in smo tako postali pretežno trgovska organizacija. Mislimo, da je v prihodnje potrebno to razmerje zopet popraviti v korist povečanja proizvodnje in storitev.

Porabljena sredstva so bila za Hmezar kot celoto realizirana v višini 3.998.338 din, kar je za 38 odstotkov več kot v letu 1978.

Planirana porabljena sredstva so bila presežena za 5 odstotkov. Ker je bil dejanski celotni prihodek za 37 odstotkov večji, pomeni, da se je skupna ekonomičnost poslovanja zmanjšala za 1 odstotek. Torej se škarje cen še vedno zapirajo v škodo cen kmetijskih pridelkov v primerjavi z rastjo cen reprodukcijskega materiala. Mislimo, da je imel gornji dejavnik odločilen vpliv na poslabšanje ekonomičnosti poslovanja, čeprav ne trdimo, da na to niso vplivali tudi subjektivni dejavniki.

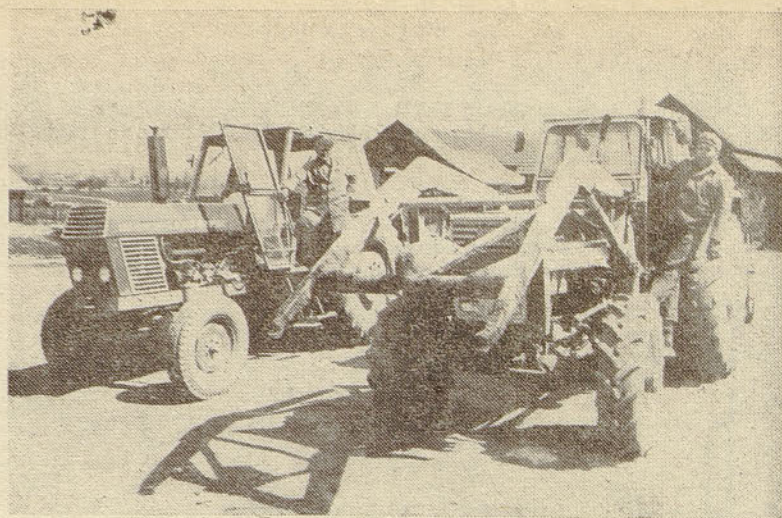
V porabljenih sredstvih izkazuje največje povečanje nabavna vrednost prodanega blaga. Pri tem moramo poudariti, da se je v primerjavi z lanskim letom nabavna vrednost bolj povečala kot prodaja blaga, kar pomeni zmanjšanje razlike v ceni (marže) za 0,8 odstotkov in ima precejšen vpliv na zmanjšanje ekonomičnosti poslovanja.

Amortizacija se je povečala za 22 odstotkov, kar je delno rezultat revalorizacije, delno pa povečanje nabavne vrednosti osnovnih sredstev.

Materialni stroški in storitve so se povečevale približno enako kot realizacija proizvodov in storitev. Pri porabljenih sredstvih je potrebno opozoriti še na nesorazmerno visoko povečanje končnih zalog, saj so se le-te povečale kar za 46 odstotkov.

Če od celotnega prihodka odštejemo porabljena sredstva, dobimo dohodek. Skupno smo dosegli za 44 odstotkov več dohodka kot v letu 1978. Zaradi reorganizacije je za enak znesek kot celotni prihodek »umetno« povečan tudi dohodek. Če to upoštevamo, je dosežen dohodek večji za 30 odstotkov, kar pomeni, da se je ekonomičnost poslovanja dejansko precej poslabšala, kar je že prej omenjeno.

Kot je iz preglednice razvidno, so obresti večje za 21 odstotkov, v primerjavi s preteklim letom, kar je relativno zmanjšanje glede na po-

Franc Parašuh in Tine Završnik pripravljata njive za setev koruze na TOZD Kmetijstvo Latkova vas. Foto: na dvorišču na Gomilskem ob premiku na Žovnek.

rast dohodka. V primerjavi s planom je porast 39 odstoten, vendar je bil plan obresti postavljen nerealno nizko.

V letu 1979 beležimo zopet močno povečanje obveznosti iz dohodka. Tako so se prispevki in davki povečali za 43 odstotkov. Po posameznih prispevkih so se najbolj povečali prispevki za SIS izobraževanje za 105, znanost za 100, zdravstvo za 52 in davki iz dohodka za 101 odstotek.

Pogodbene obveznosti so skupno večje za 50 odstotkov, kar je zelo visoko. Najbolj so se povečali prispevki za bančne storitve in stroški plačilnega prometa za 56 odstotkov, zavarovalne premije za 51 odstotkov in plačila za druge namene za 50 odstotkov. Od teh je potrebno opozoriti predvsem na dve postavki, ki predstavljata nad 70 odstotkov vseh pogodbenih obveznosti in to:

— za zavarovalne premije je nujno z detaljnimi analizami ugotoviti vzroke za tako visoko povečanje,

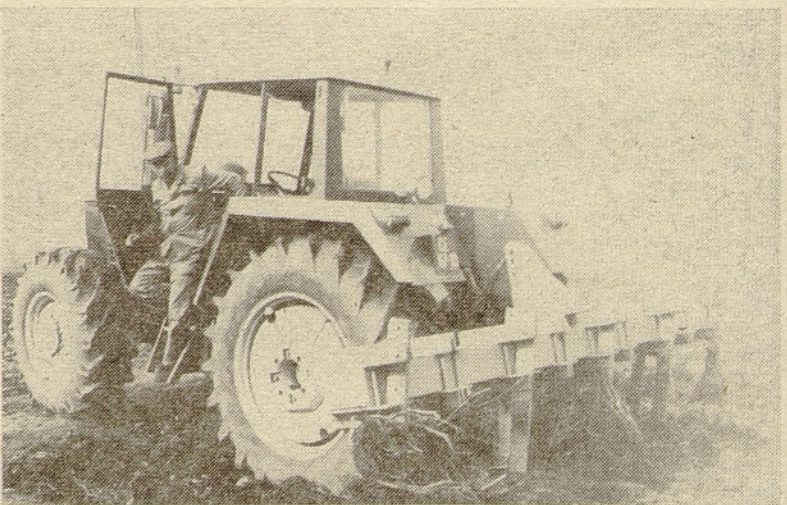
— na plačila za druge namene, kamor spadajo prispevki za solidarnost, SISEOT energetiko, železnice, zaklonišča in izobraževanje pa v glavnem ne moremo vplivati, čeprav je skupni znesek v višini 16.741.000 din zelo visok.

Za Hmezar kot celoto znaša ostanek čistega dohodka 30.884 tisoč din, kar je le 63 odstotkov planiranega in 12 odstotkov več kot lani. Višji ostanek čistega dohodka, kot je bil planiran, so dosegle DO Kmetijstvo Zalec, KZ Drava Radlje, Sadjarstvo Mirošan, Vrtnarstvo, Export-import in Strojna. DO Celjska mesna industrija in KZ Savinjska dolina sta zaključili poslovno leto z izgubo. Vzroki za izgubo v mesno predelovalni dejavnosti so neusklajene cene mesa. V kooperacijski dejavnosti določene nizke razlike v ceni ne pokrivajo stroškov pospeševalne službe vsled česar so tudi v drugih delovnih organizacijah kooperacijske TO v izgubi.

Neugodno razmerje med povečanjem dohodka (za 44 odstotkov) in ostankom čistega dohodka je pogojeno predvsem z nesorazmerno povečanimi obveznostmi iz dohodka.

Povečani čisti OD je v letu 1979 znašal 6.710 din in je v primerjavi s predhodnim letom višji za 24 odstotkov. Kljub tolikšnemu povišanju, povprečni čisti osebni dohodki še vedno zaostajajo za povprečjem gospodarstva republike za 6 odstotkov. Povprečni bruto osebni dohodki zaostajajo za povprečjem gospodarstva republike le za 3 odstotke, kar pomeni, da iz bruto osebnega dohodka plačujemo za 3 odstotke višje prispevke kot povprečno v SR Sloveniji.

Polde Škafar, dipl. ing. agr.

Veliki podrahljač domače konstrukcije pripravlja zemljišče za nova hmeljišča

Nova prodajalna rezervnih delov in avtomobilov VW in Audi

Hmezd Strojna TOZD Storitve Žalec se je že v 1978. letu odločila razširiti svoje poslovanje poleg servisiranja še na prodajo rezervnih delov in avtomobilov VW in Audi iz programa Tovarne avtomobilov Sarajevo — TAS.

Da bo oskrba čim boljša, smo se povezali s tovarno TAS iz Sarajeva in z nosilcem razvoja programa TAS za Slovenijo-Avtocemercem Ljubljana, nadalje bomo še sodelovali z Avtoemona Ljubljana

kupcem, ki so se vpisali konec leta 1978. Možnost nakupa bodo imeli kupci, ki se bodo odločili za nakup uvoženih vozil iz konsignacije in to za modele: Golf, Gerby, Passat, Scirocco, Jetta, Audi.

Kolektiv Strojne je vložil v ta objekt okoli 5 milijonov din. Kredit je omogočila Beogradska banka, temeljna banka Ljubljana, PE Žalec.

Z obratovanjem smo začeli. Kolektiv je prispeval velik delež za boljšo oskrbo kupcev z rezervnimi deli in avtomobili v naši regiji.

Velik prispevek kolektiva Strojne našemu mestu, da smo s funkcionalno preureditvijo pripomogli k restavraciji hiše, ki je bila že v razpadanju in žalčanom ni bila v ponos.

Direktor DO:
Franc Žužaj, ing.

V novi prodajalni rezervnih delov je Strojna Žalec moderno uredila razstavnici salon za avtomobile

V ta namen si je kolektiv pridobil pri Občinski skupščini Žalec pravico uporabe stavbe Slandrov trg 20 v Žalcu. Ker je bil objekt v razpadanju in potreben temeljite adaptacije, smo skupno s Samoupravno stanovanjsko skupnostjo Žalec, ki bo uporabljala prvo nadstropje stavbe za pisarniške prostore, pristopili k skupni investiciji. Preureditev nam je izdelal projektivni biro IGM Sava Krško v sodelovanju z Zavodom za spomeniško varstvo Celje in našimi strokovnjaki. Za izvajalca smo izbrali najboljšega ponudnika Splošno gradbeno podjetje Hrastnik. Povemo naj, da je bilo delo za vse, ki so sodelovali na tem projektu, zelo zahtevno, saj je bil objekt v razpadanju in spomeniško zaščiten.

Pritlični prostori, v katerih bo trgovina z rezervnimi deli in prodaja avtomobilov VW, in Audi, so lepe urejeni in povezani s sedanjim servisom. Trgovina je v centru starega jedra Žalca in ima dovolj parkirnih prostorov.

in ostalimi sorodnimi organizacijami združenega dela.

Z novo trgovino v Žalcu si bomo pridobili pogoje, da bomo lahko oskrbovali občane celjske regije z rezervnimi deli in vozili, ki jih bo proizvajala TAS v sodelovanju s nemškim koncernom Volkswagenwerk. Do sedaj smo bili vsi zainteresirani kupci za ta vozila iz naše regije vezani na prometne organizacije združenega dela iz Ljubljane in Maribora in velikokrat v neenakopravnem položaju.

Ker je trenutno pomanjkanje vozil iz programa VW Audi in tudi rezervnih delov, računamo na začetne težave. Dobro zastavljen srednjeročni program TAS, pa nam daje garancijo, da bomo v bodoče lahko zadovoljili naše kupce. Možnost nakupa rezervnih delov bodo imeli tudi vsi serviserji, ki delajo za TAS v celjski regiji in izven.

Sedanja mala proizvodnja avtomobilov v TAS nam ne omogoča vpise novih naročil, saj smo dolžni najprej izdobaviti avtomobile

Terminalska obdelava podatkov

Vse hitrejši razvoj znanosti in tehnike je omogočil uvajanje nove tehnologije in moderne strojne opreme v proizvodnjo, to pa je pogojevalo hitrejši razvoj proizvodnje, ki je terjal tudi vse večjo aktivnost pri organizaciji, pri planiranju, kontroli in analizi te proizvodnje. Prav tehnologija spremljanja je sprva zastajala in ni šla v korak z razvojem proizvodnje po letu 1980. pa je postala uporabna vrednost podatkov spremljanja tako očitna, da je tehnologija spremljanja podatkov doživela v sorazmerno kratkem času izreden razmah.

POGLED NAZAJ

Začetki dela v elektronsko-računskem oddelku segajo v leto 1966, ko je centralni delavski svet takratnega Kmetijskega kombinata Hmezd sklenil ustanoviti mehanografski oddelk. Zastavili smo kaj smelo, sprva brez strojev, brez ustreznih kadrov in znanja, le z zavestjo, da avtomatska obdelava podatkov zagotavlja korak z razviti. Na prvih dveh izposojenih strojih, luknjaču in verificirki smo zjemali podatke, ki smo jih obdelovali na IBM klasičnih strojih I. generacije pri EMO v Celju. Začetki so bili težavni, led je bilo potrebno prebiti pri samem pristopanju k delu, pri sodelavcih, ki naj bi pomagali in sodelovali; kolektiv ERO pa je to prvo leto štel 3 člane (lepo je vedeti, da so vsi trije še tudi danes v kolektivu ERO).

Posebnost prvega obdobja so bili izredno nizki osebni dohodki, zato se je v tem času kader kar prelival. — Radi so nam dejali, da smo šla za kadre za avtomatsko obdelavo podatkov. Pa tudi sicer delo v ERO za mnoge ni privlačno, saj je to delo v izmenah, pogosto ob nedeljal ali praznikih.

Kar zadeva samo delo v prvem obdobju, je bil oddelk zelo vezan na sodelovanje z mehanografskim oddelkom v EMO, kjer so v tem obdobju doživljali notranja trenja, zato je bilo pri nas potrebno iskati nove povezave in nove možnosti za razvoj. Že skozi vse leto 1968. smo načrtovali nabavo računalnika 360/30. V naslednjem letu je le prišlo do nabave računalnika 360/20 — najmanjše in najcenejše izvedbe IBM računalnika. V tem obdobju je steklo vzporedno tudi šolanje kadrov v ljub-

ljanskem Saturnusu v nočni izmeni na enakem stroju. Takega smo pričakovali pri nas. To je bilo obdobje, ko so se pripravljali tudi programi za druge obdelave.

Tridesetega maja 1970 je bil naš računalnik usposobljen in tega dne so stekle prve obdelave. Izvedba našega računalnika v tem prvem obdobju (do 1973) je bila brez diskov z 12 K spomina centralne enote, kasneje pa smo dokupili 2 enoti diskov za polovično ceno in hkrati povečali spomin centralne enote na 16 K. S tem se je znatno izboljšala kakovost obdelav, pa tudi nove obdelave smo lahko uvedli in porabili smo precej manj časa kot poprej. Že leta 1975 je delo steklo v treh izmenah, vendar nam še danes vsak izpad povzroči zamudo, ki je skoraj ni mogoče nadomestiti v roku.

Leta 1977. je šel preko ERO že materialni obračun, fakturiranje, saldakonti eksternih kupcev in dobaviteljev, personalna evidenca, obračun OD, hranilne vloge, osnovna sredstva, obračun hmelja, plan in drugo.

Za nepoznavalce dela v ERC naj povemo, da je bilo npr. leta 1977. samo za obračun OD potrebnih več kot 60 programov in, da so jih dotlej za vse obdelave izdelali že več kakor 1000. Pri tem ne gre prezreti, da daje avtomatska obdelava v ERO v Hmezdu dejansko vrsto podatkov, ki jih brez nje ne bi imeli in mogli uporabljati.

NAŠ DANASNJI DAN

Iz leta v leto se je število vhodnih podatkov večalo in že leta 1978. doseglo takšen obseg, da na eksterne pomnilnike (diske) ni bilo mogoče podatkov več shranjevati. Pred nami je bila v tem času samo ena pot, nabava večjega računalnika in to čimprej. Pomladi lani so v računalniškem centru namestili nov računalnik Iskra data C18, ki je po internem spominu 12-krat večji, eksterni pomnilniki pa imajo 10-krat večjo zmogljivost, toliko kot dva nekdanja računalnika skupaj. Tako smo rešili vprašanje obdelave podatkov, ki je nastalo še posebej po organizaciji Hmezada. Hkrati je bilo potrebno zaradi večjega števila vhodnih podatkov reševati tudi zajemanje podatkov. Obstojeci zajemalni stroji — star že

(Nadaljevanje na 7. strani)

Strojna ima 62 učencev v gospodarstvu. V TOZD Storitve se po malici grejejo na spomladianskem soncu.

SEMINAR HMELJARSKIH TEHNOLOGOV

Zaključki

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Zalec organizira že tradicionalno vsako leto v mesecu februarju seminar za tehnologe, ki delajo v hmeljarski proizvodnji. Tako je tudi letos 13. in 14. februarja organiziral dvodnevni seminar, katerega se je udeležilo 86 hmeljarskih tehnologov. Seminar je bil dobro organiziran in delovno zelo intenziven in uspešen.

Na seminarju so bile obravnavane tele teme:

— problemi in perspektive hmeljske proizvodnje,

— izvajanje srednjeročnega plana hmeljarske proizvodnje v obdobju 1976—1980 in obravnavna plana od 1981.—1985. leta.

— pogoji pridelovanja hmelja in ocena letnika 1979,

— nove B sorte (Bobek, Blisk, Buket) ki prihajajo v letošnjem letu v proizvodnjo, in aroma hmelja,

— agrotehnika v hmeljiščih,
— sušenje hmelja, in problemi drobljenja,
— kriteriji kakovosti hmelja,
— stimulacija proizvodnje savinjskega golčinga,

— ekonomika proizvodnje hmelja in možnosti prihranka energije,

— novi fungicidi v hmeljarstvu,
— testiranje in depozit pesticidov ob upoštevanju zunanjih faktorjev,

— izkušnje pri zatiranju listnih uši in pajka,
— herbicidi v hmeljiščih.

Po vsakem referatu in razpravi smo izoblikovali zaključke, ki so bili pred zaključkom seminarja obravnavani in sprejeti ter so obveza za vse hmeljarje.

Sprejeti zaključki:

Glede na izboljšani položaj hmeljarstva bomo storili vse, da bomo dosegli maksimalne pridelke hmelja in obnavljali hmeljišča po sprejetem programu.

Sprejemamo in potrjujemo srednjeročni program razvoja hmeljarstva za obdobje 1981.—1985. leta, po katerem bomo imeli v Sloveniji 2.600 ha rodnihi nasadov in nad 4.000 t pridelka suhega hmelja.

Sprejemamo v redno proizvodnjo na novo priznane B sorte (Bobek, Blisk, Buket), s tem, da se čimprej formirajo matični nasadi, iz katerih se bodo v prihodnje lahko dobile sadike.

Storiti moramo vse potrebno, da bo svetovna trgovina čimprej dokončno uvrstila naše nove A in B sorte med aromatične hmelje, kamor tudi glede na vsebnost in kakovost spada.

Ker je kvaliteta zemlje osnovni pogoj za uspešno hmeljarjenje, bomo temu problemu posvetili večjo pozornost zlasti pri obnovi. Izdelali bomo agro karto za gojenje posameznih sort oziroma kultiviranja hmelja.

Poiskusi z gnojevko so pokazali, da jo v hmeljišču lahko uporabljamo preko celega leta in to do 80 m³ na ha.

Ker je pomanjkanje organske mase v hmeljiščih, moramo bolj smelo uvajati zeleno gnojenje.

Ker je kalcij v prehrani hmelja tudi hrano in ker se nam iz leta v leto znižuje pH, moramo apnenju hmeljišč posvetiti večjo pozornost.

Osvajamo stroj (jarkar) za sajenje sadik in ukoreninjencev ter stroj za zasipanje jarkov.

V prakso moramo uvesti še stroj za raztros komposta v jarke pri sajenju ukoreninjencev ali sadik.

Vsi hmeljarji si moramo prizadevati za čim manj praznih mest v hmeljiščih, da bo praznih mest manj kot 1%. V prakso moramo uvesti ustrezno nagrajevanje delavcev in jih vezati na uspeh.

Glede na višino stalnih stroškov v hmeljarski proizvodnji priporočamo vsako dodatno vlaganje, ki nam zagotavlja večji pridelek hmelja.

Ker imamo v hmeljiščih po obiranju slabo strukturo, moramo proučiti globino in širino rahljanja zemlje glede na razplet koreninskega sistema.

Splošno ugotavljamo, da hmelj preveč sušimo in potem vlažimo in končno preveč drobimo. Priporočamo sušenje na 8 do 9% vlage, zaradi ohranjanja kvalitete in prihranka na energiji. Ustvariti pa moramo pogoje za odvolgnjenje in egalizacijo vlage v hmelju.

Ugotavljamo, da je zelo različna poraba energije pri sušenju hmelja v kalorijah oziroma v litrih goriva ali kg premoga za 10 kg suhega hmelja. Prizadevati si moramo za čim nižjo uporabo energije vsled energetske krize in znižanja stroškov.

Raziskave pri sušenju hmelja bodo letos usmerjene na uvedbo elektronske naprave za optično in akustično signalizacijo pri sušenju na 9% vlage in uvedba recirkulacije toplega zraka iz gornjega dela etaže v Wolfov ogrevallec oziroma v spodnji del etaže ali sušilno komoro.

Zaradi predprodaje hmelja se bodo proizvajalci hmelja pogodbeno vezali na HMEZAD — glede količin pridelanega hmelja po letih v predstojećem planskem obdobju.

Zaostri bomo prevzem hmelja glede zdroljenosti in tujih primesi.

V družbenem sektorju kakor tudi v kooperaciji moramo storiti vse tehnološke in agrotehnične ukrepe za čim večjo proizvodnjo hmelja v letošnjem letu.

O seminarju hmeljarskih tehnikov je razpravljala Izvršni odbor hmeljarske poslovne skupnosti in ocenil, da je seminar dobro uspel. Vsi si želimo, da bi bili sprejeti sklepi realizirani v praksi in da bi letos pridelali čim več hmelja.

Ernest Ermenc, mag. agr.

Sajenje ukoreninjencev v jarke (Foto: inž. M. Veronek)

1930-80

50 let

glasila

HMEZAD

(Nadaljevanje s 5. strani)

več kot 10 let — po zmogljivosti in tehnično niso mogli več zajemati vseh podatkov in v zameno smo letos nabavili 5 novih strojev MDS 21/20 s po dvema zajemalnima mestoma. Danes je v Hmezadu 19 zajemalnih mest, od tega v računalniškem centru 7, v DO Kmetijstvo Žalec 2, v DO Vrtnarstvo Celje eno, v DO Celjska mesna industrija 4, v DO Celjske mlekarne 4 ter v DO Strojna Žalec 1 zajemalno mesto.

Računalniški center šteje sedaj 29 delavcev, delo poteka v dveh izmenah in vse sobote. Poleg obdelav za naše delovne in temeljne organizacije združene-ga dela obdeluje RC podatke za 22 drugih OZD. Za te opravljamo predvsem obdelavo osebnih dohodkov, evidenco osnovnih sredstev, odkup mleka in hranilno službo. Obdelavo za zunanje organizacije združenega dela smo sprejeli predvsem zato, da znižamo fiksne stroške centra in s tem tudi ceno za obdelave, ki jih opravljamo za naše delovne in temeljne organizacije.

Finančni pokazatelji za minulo leto kažejo, da je eksterna realizacija dejansko 1/3 stroškov našega RC za leto 1979. Dejstvo je, da so cene uslug za naše DO in TOZD trikrat nižje od cen storitvam pri ostalih centrih.

JUTRI — V RC HMEZAD

Kljub premiku, ki smo ga opisali, sedanji hitri utrip poslovnega dogajanja in vedno večje potrebe po takojšnjih informacijah, narekujejo še hitrejšo obdelavo podatkov, ki je spet v nekaterih primerih prepočasna in zaradi tega neučinkovita. Informacija ima najkrajši rok uporabnosti in po poteku tega je neuporabna. Zato smo sprva reševali ažurnost informacij s krajšanjem rokov za dostavo dokumentov za zajemanje in obdelavo, vendar je tudi to možno le do neke meje. V nobenem primeru ni možno obdelati podatke v informaciji istočasno. Tako nam to nerešeno vprašanje narekuje nabavo novega računalnika, ki omogoča terminalsko obdelavo podatkov.

KAKŠNA JE TERMINALSKA OBDELAVA PODATKOV?

Odgovoriti je možno samo z eno besedo — takojšnja! Terminali omogočajo, da so v trenutku, ko podatke vnesemo v

računalnik, ti že obdelani, na ekranu pa lahko odčitamo rezultate obdelave. Terminale je možno namestiti v prostor, kjer podatki nastajajo in tam, kjer obdelane podatke potrebujejo. S tem odpade večidel zamudnega pošiljanja dokumentacije v računalniške centre, kjer podatke zajemajo, obdelajo in izpišejo. Pri tem pa gre vse preveč papirja sem ter tja in nastajajo nenadomestljive časovne zamude, informacije kasni in so zaradi tega lahko celo neuporabne.

Razvoj računalniške obdelave podatkov v Hmezadu je torej usmerjen predvsem v terminalsko obdelavo in v prenos dnevnih operativne obdelave (fakturiranja) iz računalniškega centra v večje delovne organizacije.

Računalnik, ki je bil usposobljen lani in je nanj možno priložiti 16 terminalov, nam daje možnost, da v vsako delovno organizacijo vključimo terminal in ga povežemo z računalniškim centrom. Program vključevanja terminalov je pogojen z dobavo terminalov in PTT linij.

Časovni plan je ob upoštevanju vseh teh dejavnikov za priključevanje terminalov takle:

	Leto
— Kmetijstvo Žalec	1981
— KK Šmarje	1982
— Kmetijstvo Il. Bistrica	?
— KZ Drava	1982
— Sadjarstvo Mirošan	1981
— Vrtnarstvo Celje	1981
— KZ Savinjska dolina	1980
— Mesna industrija Celje	1981
— Mlekarna Celje	1981
— Export-Import Hmezad	1980
— Strojna Žalec	1980
— Gostinstvo Žalec	1980
— Notranja trgovina	1980
— DS Skupne službe SOZD	1980

Poleg instaliranja terminalov v delovnih organizacijah Hmezad načrtujemo razširitev zmogljivosti MDS, ki so že vključeni v DO ali predvidoma še bodo (Notranja trgovina v letu 1980 in Kmetijski kombinat Šmarje v letu 1981).

Razširitev MDS 21/20 je predvidena tako, da bi k sedanji opremi dodali še ekrane s tastaturo za zajemanje podatkov, disk in tiskalnik. To pa bo delovnim organizacijam omogočalo, da bodo nekatere obdelave lahko opravili doma.

RC in E. O.

Tri uspešna leta blagovnice Hmezad

Tri leta nikakor niso visok jubilej, ki bi mu bilo potrebno posvečati veliko pozornost zaradi pretečenega časa. Pa vendar tudi ta tri leta poslovanja, uspešnega in vsebinskega dela v tokovih blagovnega prometa v ožji regiji in širšem jugoslovanskem tržnem prostoru prispevajo v mozaik najrazličnejših uspehov svoj delež.

Pred tremi leti, natanko 26. 4. 1977 je s priložnostno slovesnostjo ob navzočnosti delavcev takratne TOZD Notranja trgovina, poslovnih prijateljev, kupcev, družbeno političnih delavcev žalske občine in drugih, predal svojemu namenu novo zgrajeno »zeleno blagovnico Hmezad« predsednik skupščine občine Žalec tovariš Vlado Gorišek. Otvoritev nove blagovnice je bila v znamenju praznovanja 27. aprila — dneva ustanovitve OF in 1. maja — in s tem nov delovni dosežek delavcev Hmezada, posebno

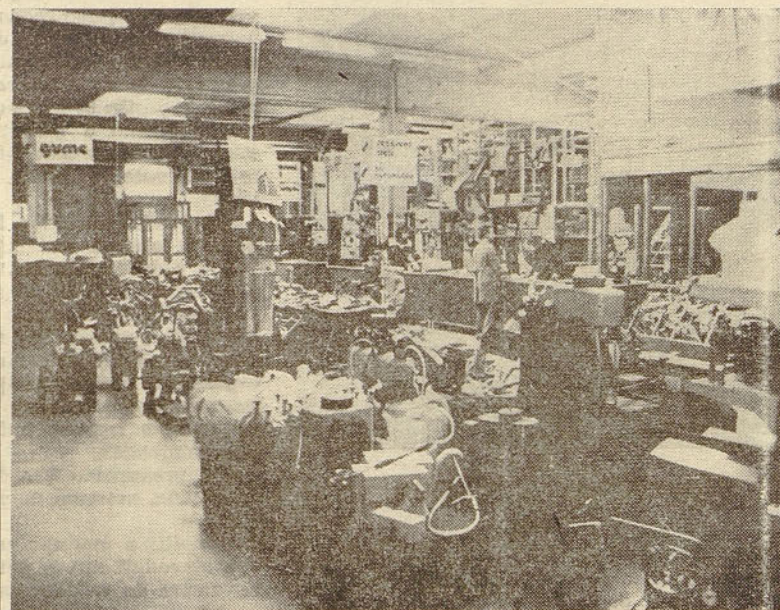
jajo trend pretoka blaga v naslednjih letih.

V letu 1978 111.000.000 din.

V letu 1979 170.000.000 din.

V letošnjem letu je predvideno približno 220.000.000 din prometa s 53 zaposlenimi v blagovnici. To še ni edini dokaz upravičenosti. Posebno razveseljivo je, da se na prodajni prostor blagovnice Hmezad vse češče in v vedno večjem številu oglašajo kupci iz širšega slovenskega in jugoslovanskega tržnega prostora. Da se je to prodajno mesto uveljavilo, priča tudi ugotovitev, da nas obiskuje tudi vedno več najrazličnejših predstavnikov proizvajalcev in veletrgovin, ki želijo biti s svojimi proizvodi in blagom prisotni v blagovnici in se tako približati kupcu.

Blagovnica Hmezad karakterizira širok izbor blaga, zato lahko tu zadovoljijo svoje potrebe kmetovalci, vrtničarji, vikendaši, gospo-

Pogled v del trgovine NT — TOZD Maloprodaja v Žalcu

pa delavcev takratne TOZD Notranja trgovina, ki so se tega trenutka posebno razveselili. Veselje je bilo prežeto s tiho bojaznijo — še posebej nas novih sodelavcev — ki nam je bila zaupana naloga opravljati zahtevno delo v novi blagovnici.

V začetku je bilo veliko težav z nezadostnim številom delavcev, saj smo pričeli poslovanje na tako prostornem prodajnem in skladiščnem prostoru — 2.000 m² pokritih in prav toliko odprtih površin — z 18 delavci v dveh izmenah. Tempo dela pred otvoritvijo se je nadaljeval, dokler v naslednjih mesecih nismo uspeli pridobiti toliko sodelavcev, da se je delo vsaj malo porazdelilo in normaliziralo. S prizadevnostjo smo odpravili tako tudi to, saj so sodelavci znali ceniti zaupano nalogo in trud vseh se je obrestoval v napredovanju in novih uspehih.

V prvem letu je blagovnica v 8 — mesecih poslovanja in uvajanja opravila za 45.000.000 dinarjev prometa. Kako upravičena je bila odločitev za naložbo v ta trgovinski objekt pričajo podatki, ki ponazar-

dinje, obrtniki najrazličnejših poklicev, graditelji hiš in vsi, ki obnavljajo in opremljajo stanovanja, avtomobilisti in še bi lahko naštevali. Izbor blaga v blagovnici stalno narašča, saj nudimo kupcu skoraj 10.000 najrazličnejših artiklov od enostavnega kmetijskega orodja do najmodernejših kmetijske mehanizacije, opreme in semen za uspešno kmetijsko proizvodnjo od navadnega zidarskega orodja, hobi orodja do najzahtevnejših profesionalnih orodij za različne poklice, gradbeni material od mivke do najrazličnejših opečnih in betonskih izdelkov, izolacijskih materialov, premazov, barv in tapet do notranjih inštalacij za vodo, centralno ogrevanje in elektriko, vključno belo tehniko in akustiko, od rezervnih delov za avtomobile Zastava, traktorjev IMT in Store, rezervnih delov za avtomobile do vijakov, splošnega potrošnega avtomateriala, avtoelektrike, akumulatorjev, potniške, tovarne in traktorske pnevmatike ter koles in motornih koles do opreme za campiranje.

(Nadaljevanje na 15. strani)

PRIDELOVANJE UKORENINJENCEV

Današnja hmeljska proizvodnja zahteva od vsakega hmeljarja — proizvajalca, da si proizvaja lasten kvaliteten sadilni material. Ekonomika proizvodnje in spremenjeni tehnološki posegi v proizvodnji hmelja nas silijo, da moramo vse nove nasade hmelja saditi z ukoreninjenici. Ukoreninjence je najbolje, da si pripravi — vzgoji vsak proizvajalec sam. Danes ni potrebno več imeti straha pred proizvodnjo ukoreninjenec, kajti novi tehnološki posegi pri sami proizvodnji ukoreninjenec nam omogočajo z malo delovne sile dobro proizvodnjo in dober izplen.

Nametavanje komposta s prikolice

Zemljišče, ki je predvideno za ukorenišče, moramo obvezno preorati v jeseni, po možnosti ga takrat tudi pognojimo s hlevskim gnojem. Spomladi ga začnemo kultivirati takoj, ko nam dopušča vlažnost zemljišča. Takšno kultiviranje ponavljamo približno vsak teden, tako, da vse kaleče plevele sproti uničimo. Med temi kultiviranjimi zemljišče tudi osnovno pognojimo. V drugi polovici marca ali prvi polovici aprila zemljišče pobranamo, razmerimo razdalje vrst, s koluti od krožne brane, katere zmontiramo na kultivator, odpremo vrstice (brazde) v razdalji

8 do 10 cm (po dve za vsako vrsto). V te odprte brazde nato ročno polagamo hmeljske sadike v medsebojni razdalji 20 cm, ker pa so vzporedno dve vrstici, pridejo v vrsti ukoreninjenec sadike v razdalji 10 cm. Vse sadike so ročno pritisnjene vertikalno ob srednji greben. Ko je vrsta nasajena, obrnemo na kultivatorju diske v nasprotno smer, dodamo še rahel snežni plug v obratnem smislu in zasujemo ter pritisnemo zemljo k sadikam. Ročnega popravljanja pri zasipanju ni veliko, če smo zemljišče spomladi dobro pripravili.

Po končanem sajenju in zasipanju zemljišče v vrstah škropimo s herbicidi, ki vsebujejo aktivno substanco simazin. Pas vrste v širini 80 cm poškopimo z 0,75 do 1 kg/ha a. s. simazina, oziroma z 1,5—2,0 kg/ha herbicida gesatop 50 ali radokor 50, in dodatkom gramoksone 2 kg/ha, če so pleveli že vzniknili. Postavljene opore je enako kot pri starejši tehnologiji. Uporabljamo stare hmeljevke dolžine 2 m, v vrsti pa naj bo razdalja med hmeljevkami 5 do 7 m. Na višini 1,5 m napelujemo po dolžini polipropilensko vrvico tipa 500 ali 300, ob zemlji pa po možnosti tanko žico 1 mm. Vertikalno pa v cikcaku napelujemo vrvico za hmelj tip 1.500. V mesecu maju in prvi polovici junija poganjke večkrat napelujemo ročno. Ko je v juniju večina poganjkov napeljanih, ukoreninjence že lahko prisujemo. Če smo zemljišče spomladi dobro pripravili in če nimamo izredno zapleveljene njive iz prejšnjih let, nam ukoreninjence ročno niti ni potrebno okopavati. Zaščito in izoravanje ukoreninjenec delamo enako kot pri starejši tehnologiji, ravno tako pa tudi dognojevanje.

Medvrstne razdalje lahko imamo 2,4 m, če nimamo ozkega traktorja in pri tem vložimo 40.000 sadih/ha, če imamo ozek traktor lahko medvrstne razdalje zožimo na 1,8 m s tem, da pustimo vsako 4. vrsto normalne širine 2,4 m zaradi škropljenja. Na ta način vložimo v ha zemljišča 50.000 komadov sadih. Odvisno od uspešnosti ukoreninjenja sadih pridelamo na hektarju površine več 10.000 ukoreninjenec, pri dobrem izplenu tudi od 20.000 do 40.000 ukoreninjenec.

Če pristopamo k saditvi novega hmeljskega nasada, moramo najprej razčistiti sledeče zahteve:

Hmeljišča moramo saditi takrat, ko imamo v proizvodnji mrtvo sezono, to je od začetka novembra do začetka marca.

Od prvoletnega nasada želimo dobiti dober hektarski donos, to je vsaj 800 kg/ha.

Pri prvoletnem nasadu želimo pozitivno izkoristiti zgodnjo spomladansko vlago, da se sadike prej prime.

Če nimamo poleti na razpolago delovne sile za okopavanje prvoletnikov, moramo imeti že spomladi močne poganjke, da ga čim prej navijemo in da nato samo osipavamo.

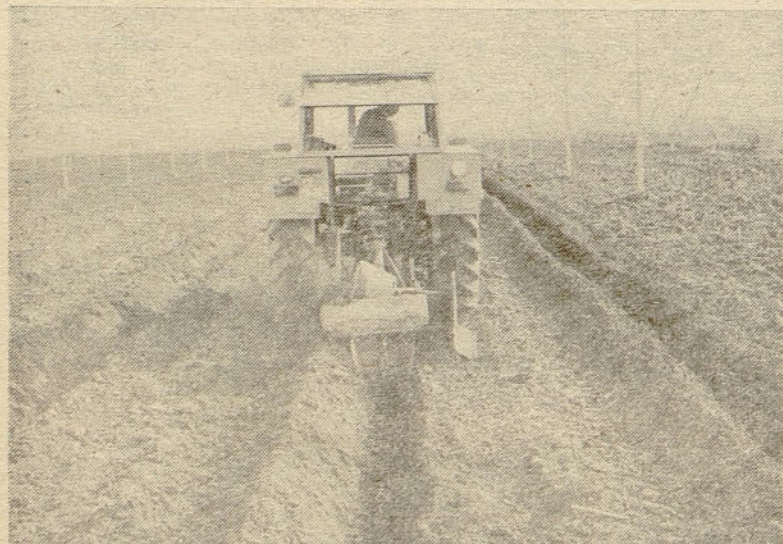
Če hočemo vsem zahtevam ustreči, potem moramo nove nasade hmeljišč obvezno saditi z ukoreninjenici in to v jeseni. Ker pa je jeseni razmeroma nesigurno vreme in če nimamo dovolj lastne delovne sile, se kaj rado naredi, da takšno saditev zavlečemo do pomladi. Na večjih hmeljskih obratih smo se s tem problemom že dalj časa ukvarjali in razmišljali, kako strojno nadomestiti ročno delovno silo. Na naši delovni enoti Vrbje letno sadimo po 40 ha novih hmeljskih nasadov, zato je bil ta problem pri nas še toliko večji. V jeseni 1979 smo si na Inštitutu sposodili stroj jarkar, ki s polžastim valjem dela jarek v zemljo globina 30 cm in širina 25 cm. Vsa zemlja okrog jarka je fino zrahljana in raztrošena 0,5 m levo in 0,5 m desno od jarka. Za smer delovanja stroja vrstice zakoličimo z obeležnimi količki v vrstni razdalji 2 do 3 m. Te jarke lahko delamo strojno samo v tistih vrstah, kjer ni drog, to je 80 % celotnega nasada. Nasipanje komposta k sadilnim mestom ostane še naprej ročno in nerešeno. Samo sajenje hmelja je enako kot pri jamicah, s tem, da imamo dovolj rahle zemlje okrog vsakega sadilnega mesta, kar pa ni običajno pri ročnem izkopu. Pri sajenju imamo za vrstno razdaljo palico odrezano na zaželeno dolžino.

Medvrstna razdalja je lahko pri tem načinu problematična, če dovolj ne pazimo, oziroma ne uporabljamo podolžne vrvice za označevanje ravnine. Sadike fiksiramo ročno samo tako, da stojijo samostojno in zgrabimo h koreninam dozirani kompost, ki je raztrošen v jarku in okrog njega. Ko imamo nasajeno, jarke zasujemo in obeležimo vrste. To naredimo s strojem ki je sestavljen iz levega in desnega vijaknega polža, ki se vrti tako, da zemljo rahlja, jo površinsko zgrablja, jarek zasiplje s sipko zemljo in pušča za sabo nad vrsto rahel greben. Vse navedene tehnološke spremembe pri sajenju hmelja smo uporabljali prvič v jeseni 1979 na površini 32 ha.

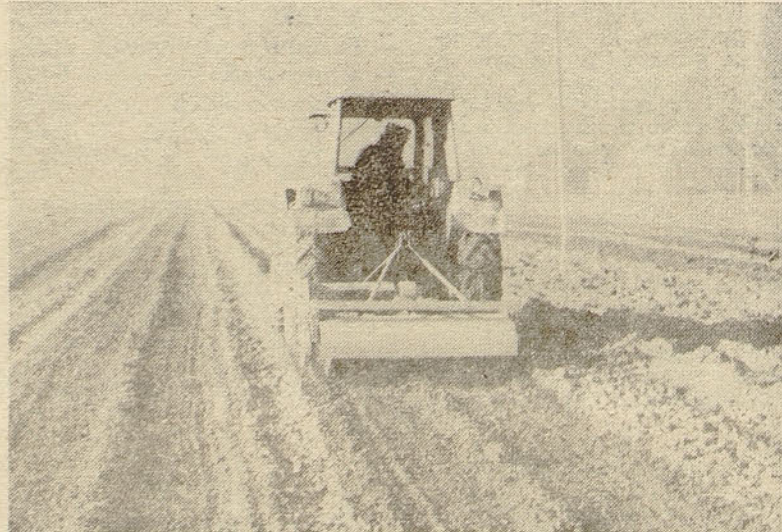
Takšen način sajenja hmelja ima veliko prednosti pred klasičnim sajenjem predvsem v tem, da lahko v kratkem času in razmeroma z malo ročne delovne sile nasadimo nova hmeljišča. V pozni jeseni običajno ni veliko lepih dni, da bi lahko brez rizika naročili večje število sezonskih delavcev, ki bi kopali jamice za sadilna mesta. Na drugi strani je sedaj spremenjena gostota saditve, saj po ha ni več 3.200 sadih, ampak najmanj 5.000 ali celo več. Pri tem načinu pa gostota saditve ne vpliva tako na povečanje stroškov po ha saditve, ampak stroške povečujejo samo uporaba večjega števila sadih in ročno fiksiranje sadih v zemljo.

Pri ročnem kopanju jam so običajno jame razmeroma majhne, posebno še, če je zemljišče kamnito in zemlja zbita. Premajhne jamice so velika ovira za sajenje ukoreninjenec. Koreninski sistem mlade hmeljske rastline bo imel v teh jarkih mnogo več možnosti hitrejšega razvoja v vse strani kot pa v jamicah.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Odpiranje jarkov za sajenje

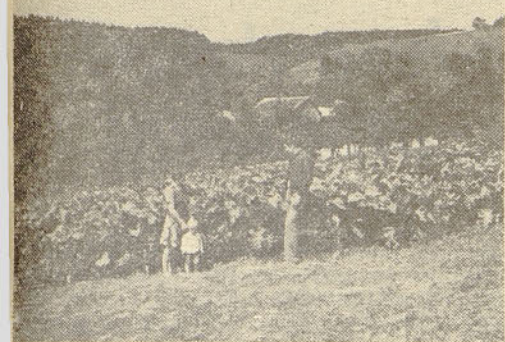

Zakrivanje posajenega sadilnega materiala s strojem, ki so ga izdelali v Sempetru (Vse tri fotografije inž. M. Veronek)

Pridelovanje krmnega ohrovt

Krmni ohrovt — strženar (visoka sorta) spada med najintenzivnejše krmne rastline, ki jih lahko pri nas pridelujemo. V SR Hrvatski so ga pričeli širiti že pred vojno (1936 — Soštaršić, Pisačić), pravi razmah pa je dosegel po letu 1970. Od 12 ha v letu 1971 je narasla površina na ca. 1.700 ha v letu 1975. Od tega leta dalje pa se površine neprestano večajo. Toda to so malenkostne površine v primerjavi s površinami na katerih ga sejejo v Franciji (ca. 320.000 ha) in v drugih evropskih državah. Nespornih je nekaj dejstev, zaradi katerih je ta krmna rastlina tako obetajljiva.

— Visok pridelek zelene mase na ha 100 do 140 ton, če spodbiramo listje, dobimo še dodatnih 25 do 40 ton (skupni pridelek 120 do 180 ton).

Sevškovi s Hudinje in pospeševalec Kuzman so zadovoljni s posevkom

— Visok pridelek hranilnih snovi na ha: surove prebavljive beljakovine 1,4 do 2,3 %, povprečno je 1,6 %. Škrobna vrednost 8 do 12 %, povprečno 10,5 %

— Majhna količina surovih vlaken 1,7 do 3,4 %, zato je zelo dober izkoristek.

— Visok odstotek sladkorjev 3,3 do 7,9, kar je odvisno od sorte in dobe koriščenja.

— Visoka vrednost beljakovin. Vsebuje precej lizina.

— Od vitaminov ima karotin, B, C in niacin.

— Mineralne snovi: mnogo K in Ca, srednje P in manj Mg.

Poleg navedenega je pri krmnem ohrovu še izredno ugodno:

Dobro prenaša tudi nizke temperature v vsej razvojni dobi. Rast zaključijo šele, ko pade temperatura na -12°C . Zaradi tega je zlasti primeren tam, kjer je za koruzo prehladno.

Krmljenje s svežo krmo lahko podaljšamo v november in december, zato je zlasti primeren za pašnokosno gospodarstva in za tiste rejce, ki imajo zeleni krmni trak — tu je poslednja sveža krma v letu.

Povečanje molznosti do 15 % — brez uporabe močnih krmil (po nekaterih podatkih celo 15 do 30 %).

Poleg teh dobrih lastnosti ima pa tudi nekaj slabih, ki jih moramo upoštevati:

Krmimo ga v količinah 20 do 25 kg dnevno, največ pa 30 kg na GVŽ, v večjih količinah lahko živini škodi — lahko nastopi anemija in krvavo mokrenje. V takem primeru prekinemo s krmljenjem za nekaj dni, nato pa krmimo z normalno količino naprej.

Uporaben je predvsem v svežem stanju, samega težko siliramo zaradi visoke vsebnosti vode.

SORTE KRMNEGA OHROVTA

Od sort krmnega ohrovt strženarja je v našo sortno listo (od leta 1977) vpisana sorta *Zeleni Angeliter*. Ta sorta spada med visoke tipe krmnega ohrovt, saj doseže višino 50 do 210 cm. Po doseženih pridelkih je med najbolj rodovitnimi sortami, saj lahko da na ha 120 do 180 ton zelene mase (180,9 ton a ha poskusih v Novem Sadu 1974). Če ta priatelek preračunamo v pridelek hranljivih

snovi dobimo vsaj 2.532 kg prebavljivih surovih beljakovin in 14.472 kg ŠV. To so seveda rekordni pridelki, v naših razmerah pa vseeno lahko računamo s pridelki 100 do 150 ton zelene mase na ha, zlasti tam, kjer je ugoden razpored padavin in seveda ob intenzivni oskrbi posevka. Na plitvejših tleh in ob suši pa ohrovu odpadejo spodnji listi, kar občutno zmanjša pridelek.

PRIDELOVANJE KRMNEGA OHROVTA

PRIPRAVA ZEMLJE

Zemlja mora biti dobro pripravljena, najboljše je praha. Ohrovt ima drobno seme, premera ca. 3 mm, ki sme priti le do 2 cm v globino. Za tip tal ni zahteven, če ima dovolj vlage, bolje pa uspeva na srednje težkih, globljih tleh.

GNOJENJE

Kot intenzivna rastlina rabi dosti hrane, če imamo hlevski gnoj, ga zaorjemo 300 do 400 mc/ha, lahko si pomagamo z nerazredčeno gnojevko 20 do 30 m³/ha, ki jo tudi zaorjemo.

Mineralna gnojila, ki predstavljajo glavni vir hrane, v naših razmerah trosimo na brazde in zabranamo. Gnojimo z 200 do 250 kg dušika, 120 do 140 kg fosforja in 180 do 200 kg kalija v čistih hranilih na ha.

Primeren odmerek mineralnih gnojil:

800 kg NPK 8-16-22	zabranamo pred setvijo
200 kg KAN 27	prvo dognojevanje
200 kg UREE 46	drugo dognojevanje

V SR Hrvatski se je dobro obnesel tudi nekoliko drugačen način gnojenja (INA), kjer del gnojil zaorjejo.

450 kg NPK 8-16-22	zaorjemo spomladi
400 kg NPK 8-16-22	zabranamo pred setvijo
100 kg UREE 46	zabranamo pred setvijo
150 kg KAN 27	prvo dognojevanje
150 kg KAN 27	drugo dognojevanje

Vse te variante gnojenja so mogoče, pa še kakšna zraven, odvisno od sestave uporabljenih gnojil, predvsem pa se ravnamo po količini potrebnih čistih krmil.

SETEV

Ohrovt sejemo lahko od marca do junija, najboljše uspehe pa dosežemo s srednje zgodnjo setvijo, v drugi polovici aprila, v višjih legah pa v začetku maja! Količina semena narašča s poznejšo setvijo.

Aprilska setev:

1,5 do 2 kg semena na ha v medvrstno razdaljo 50 do 65 cm.

Majska setev:

(1. do 20. maja) — 3 do 4 kg semena na ha v medvrstno razdaljo 55 do 60 cm.

Pozna setev:

(20. maja do 10. junija): 4 do 5 kg semena na ha — medvrstna razdalja 35 do 50 cm.

Pozna setev je primerna predvsem za pravo sadik za presajanje na žitna strnišča, je pa pridelek občutno manjši. Sadike presajamo stare 6 tednov (15 do 20 cm) visoke). Setev v vrste je potrebna predvsem zaradi strojnega spravila, siliranja s silažnim kombajnom, ki terja medvrstno razdaljo nad 60 cm. Sejemo lahko z žitno sejalnico, če je dovolj precizna, ali pa potegnemo s črtalom vrste, v katere potem sejemo ročno in zagr-nemo.

ZATIRANJE PLEVELOV

je mogoče pred setvijo ali po setvi.

Pred setvijo (3 tedne pa do 3 dni) lahko uporabimo Treflan EC-48, 1,5 l do 2 l na ha ali pa Trikepin EC-24, 2,5 l do 4,5 l na ha. Podobni pripravki je župilan E-48, poraba od 1 do 2,5 l na ha. Te pripravke je treba takoj po škropljenju vnesti v zemljo s krož-

no brano ali s predsetvenikom 6 do 8 cm globoko (vsaj 2-krat brananje).

Po setvi uporabimo proti plevelom Ramrod, Muharicid ali Propaklor 65 v količini 5 do 7 kg/ha. Škropljenje proti plevelom je uspešno vsaj za čas, da krmni ohrovt doseže višino 30 do 40 cm, takrat pa je že izven nevarnosti, da ga pleveli zadušijo. Precej večjo nevarnost v tem rastnem obdobju predstavljajo razni škodljivci, ki so podobni kot na zelju.

ZATIRANJE ŠKODLJIVCEV

Krmni ohrovt napadajo predvsem gosenice, bolhači, sovke in uši. Za zatiranje uporabljamo razne insekticide, npr. Elocron WP 50, Labaycid, Radotion E 50, Basudin 20, Kofumin 50 EC, Nogos 50 EC in še nekateri. Škropimo, ko opazimo močnejši napad škodljivcev, pri tem pa moramo biti pozorni, da česa ne spregledamo, kontrolirati moramo tudi spodnje strani listov, da ne doživimo kakšnega neprijetnega presnečenja. Najbolj so bolhači in uši nevarne, ko ohrovt še ni dosegel 20 cm višine. Ohrovt ima prve mesece zelo počasno rast, zato je toliko bolj občutljiv na poškodbe.

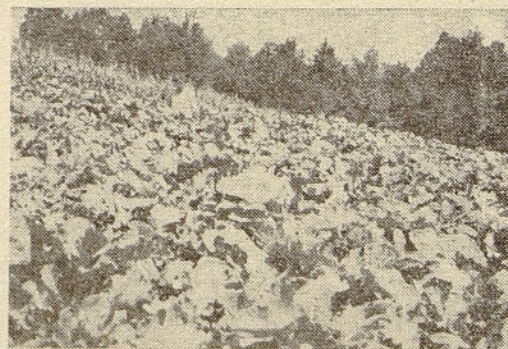
OSTALA OSKRBA

Sredi junija doseže ohrovt višino ca. 15 cm do 20 cm. V tem obdobju ga redčimo, kar napravimo z motiko. Zaželjen sklop rastlin je med 50.000 in 60.000 rastlin na ha.

Medvrstna razdalja	55 cm	60 cm	65 cm
Razdalja v vrsti	36/30 cm	32/26 cm	30/25 cm
Število rastlin na m ²	5/6	5/6	5/6

Ohrovtove sadike 15 do 20 cm velike so v primerni velikosti za presajanje, zato lahko ob redčenju tudi dosadimo manjkajoče rastline. Pri tej velikosti ga tudi prvič dognojimo s KAN 27, do 200 kg/ha. Če je suho, najprej dognojimo, nato pa kultiviramo.

Drugo dognojevanje sledi avgusta, ko je ohrovt velik že 50 do 60 cm. Takrat dognojimo z 200 do 250 kg Uree in je s tem posevek preskrbljen. V tem času se že prične hitrejša rast, ker je že več vlage na razpolago. Ohrovt kmalu zasenči tla, tako da zadušijo pleveli. Od drugega dognojevanja dalje pa nimamo več dela z njim do spravila. V tem času ga lahko dognojimo tudi z gnojevko v vrste, če imamo to možnost.

Kljub suši je ohrovt v Zabukovju dobro obrdil

SPRAVILO PRIDELKA

Spraviilo pridelka predstavlja zaradi velike količine zelene mase precejšen problem, ker ga moramo sekati, nakladati, razkladati in zlagati v kopice ročno. Krmiti ga pravzaprav pričnemo že po prvih slanah, ko zmanjka paše ali prilasta, pred snegom pa ga vendarle moramo spraviti pod streho. Lahko ga zložimo pod kozolec, napušč ali pa na prostem v kopico, ki jo na vrhu pokrijemo s folijo. Paziti moramo na to, da stoje rast-

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

line pokonci, da lahko dihajo. Za krmljenje ga režemo na siloreznici, ali pa krmimo cele rastline. Upoštevam dovoljeno količino ca. 25 kg na dan na odraslo govedo.

Tako spravljen ohrovt (pod streho ali folijo) zdrži ca. 2 meseca, lahko tudi 3 mesece, če so temperature okoli 0°C ali manj.

SILIRANJE

samega ohrovtu ne pride v poštev, ker se zaradi obilice vode sam slabše silira. Zelo dobre rezultate pa daje v mešanici s silažno koruzo tako, da je vsaj 1/2 do 1/3 silažne koruze. Takšna mešana silaža ima izboljšano razmerje PB : SV ali 1:18; (PB-1%; SV 18%) na 1:10 (PB-1,3%; SV-13%).

Pri siliranju krmnega ohrovtu in silažne koruze pa lahko nastopijo težave, če nismo dela pravilno zastavili. Da bo silaža kvalitetna, mora biti čimbolje premešana. To je zaradi teže pridelka zelo težko doseči drugače, kot s pravilno zastavljeno setvijo in spravlilom. Posevek silažne koruze in krmnega ohrovtu mora biti na isti parceli, oziroma na parcelah, ki se dotikajo. Če hočemo imeti silažo, v kateri bo vsake rastline polovica, moramo sejati v razmerju približno 64% površine s koruzo in 36% površine s krmnim ohrovtom. Teoretično dobimo iz vsake od teh površin pri dobrih pridelkih po ca. 35 ton zelene mase, skupno ca. 70 ton zelene mase na 1 ha njive. Zagotoviti pa moramo tudi dobro mešanje. Priderek pričnemo spravljeti, ko koruza doseže polno voščenost zrelost, zlasti zato, da ohrovt, ki je kratko rezan, ne izgubi preveč soka, ker ga popije koruznica. Siliramo na ta način, da siliramo vrsto koruze, nato vrsto ohrovtu in zopet vrsto koruze. Na ta način dosežemo prvo mešanje (delno) že na njivi, drugič se silirana masa premeša pri sesipanju s prikolice, tretjič pa še ob polnjenju transporterja za stolpni silos. Pri koritastih silosih pa se tretjič premeša pri poravnavanju silaže v silosu. S tako organiziranim delovnim postopkom dosežemo zadovoljivo premešano silažo brez vsakega dodatnega dela.

Priderek lahko krmimo v različnih razmerjih z ostalo doma pridelano krmo, pri visoki proizvodnji mleka pa seveda še do datek močne krme.

Primeri obrokov za molznice (do 15 l mleka na dan):

- a) 25 kg krmni ohrovt
14 kg dobro seno
- b) 25 kg krmni ohrovt
15 kg travne silaže
5 kg seno (dobro)

Primeri so računani predvsem za področja brez silažne koruze. Kot zelena krma je uporaben tudi za svinje, v obroku ga je lahko 5 do 7 kg na dan na odraslo žival.

Da je mogoče doseči visoke pridelke tudi pri nas, pričajo poskusi drugod po Sloveniji in tudi na našem območju. Prvič smo poskušali že pred štirimi leti, ko še sorta ni

bila v slovenskem sortnem izboru, zato smo uporabili vzorčno seme. Posejali smo ga v TOZD Kmetijstvo — lastna proizvodnja, na Zalogu, vendar nam zaradi suše in junijske setve ni dal obetanih rezultatov, verjetno pa je bilo vmes še kaj drugega (verjetno ostanki triazinov v zemlji). Toda prve izkušnje so že bile, lani (1979) pa smo organizirali na štirih mestih proizvodne poskuse (gnojila je prispevala INA), od tega so nam trije dobro uspeli. Poskusi so bili postavljeni v višinskih območjih, kjer je koruza že problematična:

- 1. Alojz Cerjak, Zabukovje — KK Sevnica
— nadmorska višina ca. 540 m,
— površina 0,25 ha — doseženi pridelek 92 ton/ha pri sklopu 57.000 rastlin na ha,
— gnojenje — skupno 1.200 kg mineralnih gnojil/ha,
— krmil od 20. 10. do 14. 12. 1979.

- 2. Ivan Sevšek, Hudinja — KZ Slovenske Konjice

- nadmorska višina 860 m
— površina 0,10 ha — doseženi pridelek 180 ton/ha pri sklopu 45.000 rastlin na ha,
— gnojenje — skupno 1.500 kg mineralnih gnojil na ha in ca. 30 m³ nerazredčene gnojivke na ha,
— krmil od 26. 10. do 8. 12. 1979.

- 3. Alojz Tovšak, Golavabuka — KKZ Slovenj Gradec

- nadmorska višina 1.000 m,
— površina 0,10 ha — doseženi pridelek 110 ton/ha pri sklopu 57.000 rastlin na ha,
— gnojenje — skupno 1.500 kg mineralnih gnojil na ha in ca. 15 m³ nerazredčene gnojivke na ha,
— krmil od pričetka oktobra do prve polovice novembra.

Vzorci so bili odvzeti po metražni metodi, pri običajnem spravlilu moramo računati na določene izgube (10 do 15%). Toda pridelki so v kljub temu še vedno visoki. Med posameznimi poizkusi so razlike skoraj 100 odstotkov, kar pa niti ni čudno, če upoštevamo razmere v katerih je ohrovt rasel. V prvem primeru so bila tla zelo peščena, svoje je še opravila suša, pa je še vedno vseeno bilo ca. 92 ton/ha pridelka.

Drugi poizkus (na Hudinji) je potekal ob skoraj maksimalnem gnojenju in v zelo ugodnih rastnih razmerah — uspeh ni izostal.

Tretjo poizkusno mesto (Golavabuka) pa je že na veliki nadmorski višini in so že zaradi tega rezultati zelo dobri. Sklop rastlin — upoštevali smo normalno razvite rastline, je boljši pri 5 rastlinah na m² kot pa 6 rastlin na m². Na Hudinjo (4,7 rastline na m²) so tehtale rastline v povprečju ca. 4 kg. Tu so bile zaradi ugodne vlage tudi dobro olistane.

Bodoče pridelovalce, ki jih zanima krmni ohrovt, velja opozoriti še na nekaj:

Za začetek je najbolje posejati manjšo površino, da rastlino in njene zahteve vsaj

približno spoznajo. Krmni ohrovt v količini 25 kg na dan nadomesti ca. 10 kg dobrega sena. Če računamo čas krmljenja vsaj 2 meseca — 60 dni, rabimo na odraslo žival vsaj 1.500 kg pridelka. Tega pa lahko brez težav dosežemo na 1,5 ara (150 m²), to pa je takšna intenzivnost pridelovanja, da je enakovredna 3,3 do 4,0 arom travnika.

V kolobar ga vključimo tako, da pride na isto površino po dveletnem premoru. Če ga sejemo zapored, se med ostalim preveč zaradi škodljivci, zatiranje le-teh v zemlji je zelo drago.

Za predhodne rastline niti ni posebno zahteven, pač pa moramo upoštevati morebitne ostanke herbicidov v tleh, zlasti triazinov (koruza).

Janez Luževič, dipl. ing. agr.
Živinorejsko veterinarski zavod
Celje

MIROSAN

Jesenkovo priznanje

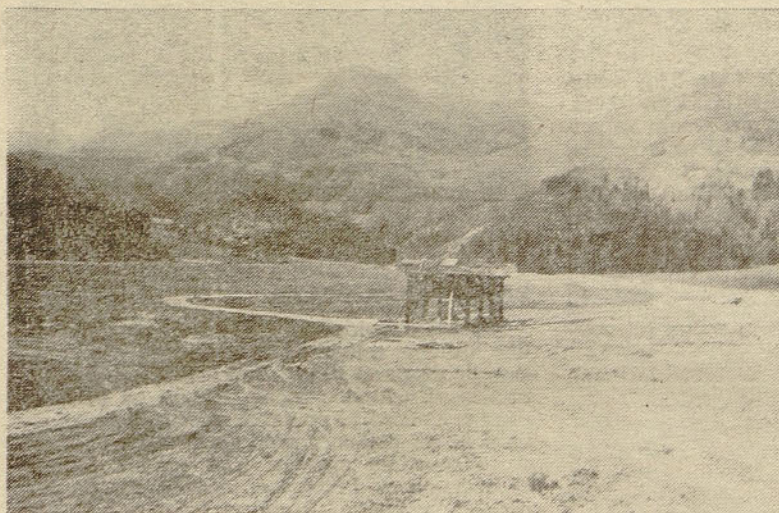
Fakultetni svet Biotehniške fakultete univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani je 14. marca na predlog strokovne komisije podelil delovnemu kolektivu DO Sadjarstvo Mirošan za pridelovanje kakovostnih sadik za napravo sodobnih sadovnjakov in za visoke ter redne pridelke jabolk visoke kakovosti, za dosežke pri storilnosti dela in produktivnosti vloženih sredstev ter za uspehe v dinamični rasti pridelkov, ki sodijo v vrh sodobnih prizadevanj v Sloveniji JESENKOVO PRIZNANJE ter mu v dokaz spoštovanja izročil častno diplomu.

Franc JESENKO se je rodil 14. III. 1875. leta v Škofji Loki. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in študiral botaniko in biologijo na Dunaju, kjer je tudi služboval pri dr. Čermaku. V Ljubljano se je vrnil 1921. leta in postal redni profesor na univerzi, kjer je predaval do 1932. leta, ko se je smrtno ponesrečil v naših gorah.

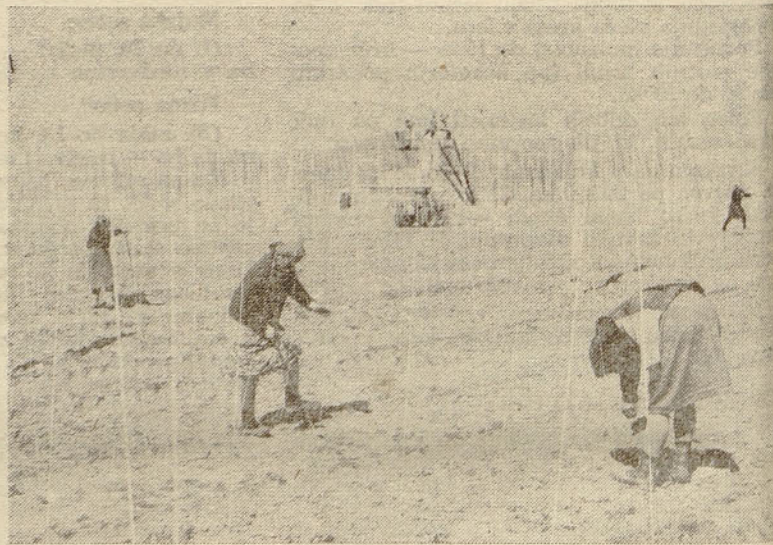
Največ je delal na področju selekcije kmetijskih rastlin. Prvi na svetu je vzgojil križance med pšenico in ržjo. Je tvorec triglavskega nacionalnega parka.

Njemu v čast in priznanje velikemu deležu, ki ga je prispeval našemu kmetijstvu, so 1975. leta — ob 100-letnici rojstva — podelili kmetijskim organizacijam in posameznim delavcem v kmetijstvu prva Jesenkova priznanja in nagrade.

Vy

Dolina za Žovnekom se bo kmalu spremenila v jezero

S pravilno in ustrezno napeljavo vodil in hmolja lahko pridelek bistveno povečamo

Pridelujmo koruzo

1. Gnojenje

Za osnovno gnojenje (gnojenje na brazde) uporabimo enega izmed nitrofoskalov, ki so v prodaji. Količina NPK je 600–800 kg/ha. Ta obrok lahko delimo na dva dela, manjši do 200 kg damo ob setvi. Če imamo v zemlji strune, ogrce ali sovke uporabimo ob setvi volatonizirani NPK 13-10-12 + 1 % volatona.

Primerni NPK za osnovno gnojenje:

NPK 10-15-20 NPK 11-11-16
NPK 8-16-22 ali NPK 12-12-12
NPK 9-18-18

2. Priprava zemljišča in sklop rastlin

sta med odločilnimi dejavniki za dober pridelek. Zemljo pripravimo še tik pred setvijo s predsetvenikom ali klinasto brano (do 10 cm), da dobimo dobro zdrobljeno in prerahljano setveno plast 8 do 10 cm (setvena mrvina).

Sklop rastlin je za silažo gostejši kot zrnje. Upoštevamo tudi zrelostni razred:

	100	200	300	400	500	Okvirna razdalja med rastlinami:
Koruzo za zrnje — rastlin/m ²	8	7	6-7	5-6	5	9 rastlin/m ² - 70×16 cm
Silažna koruza — rastlin/m ²	9	8	7-8	7	6	8 rastlin/m ² - 70×18 cm 7 rastlin/m ² - 70×20 cm 6 rastlin/m ² - 70×24 cm

3. Izbira ustreznega semena

Pri izbiri semena upoštevamo namen pridelovanja (zrnje ali silaža) in pridelovalno območje.

I. OBMOČJE OBSEGA:

Dravograd, Slovenj Gradec, Prevalje, Mozirje in področja z nadmorsko višino nad 400 m za: Šoštanj, Velenje, Laško, Sevnica, Slov. Konjice, Radeče, Sentjur, Šmarje, Zalec, Celje.

— Priporočene sorte za zrnje:
razred 100: BC 183, BC 191

— Priporočene sorte za silažo:
razred 100: BC 183
razred 200: BC 28-11, LJ 280

II. OBMOČJE OBSEGA:

Celje, Sevnica, Slov. Konjice, Šentjur, Velenje, Laško, Zalec, Šmarje.

— Priporočene sorte za zrnje:
razred 200: BC 28-11, LJ 280, OSTK 290, OSSK 272
razred 300: ZPSK 37 t, BC 384, OSSK 305

— Priporočene sorte za silažo:
razred 200: Austria 290, BC 28-11, LJ 280, OSTK 290
razred 300: ZPSK 37 t, ZP 370
razred 400: BC 418, BC 488, OSSK 440
razred 500: ZPSK 46 A na lažjih toplejših legah

III. OBMOČJE OBSEGA:

Brežice, Bizeljsko in Krško.
— Priporočene sorte za zrnje:
razred 200: BC 28-11, LJ 280, OSTK 290, OSSK 272
razred 300: ZPSK 37 t, OSSK 305, BC 384
razred 400: OSSK 407, BC 418, OSSK 440
— Priporočene sorte za silažo:
razred 200: Austria 290, BC 28-11, LJ 280
razred 300: ZPSK 37 t, ZP 370
razred 400: BC 418, BC 488, OSSK 440
razred 500: ZPSK 46 A

4. Setev koruze

pričnemo, ko se zemlja dovolj ogreje (ko zeleni bukev), to je zadnja tretjina aprila in prva polovica maja. Globina je na lahkkih tleh do 7 cm, na težkih do 5 cm.

5. Z uničevanjem plevelov

pričnemo takoj ob setvi.

Najučinkoviteje škropljenje proti plevelom je takoj po setvi (v 3 dneh), če nam to ne uspe, pa škropimo, ko je koruza visoka 15–20 cm.

Takoj po setvi uporabimo:

Primextra 5–7 l/ha
ali
Dual 4 l/h + 2 kg/ha Atrapi 50
ali

Lasso 4 l/h + 2 kg/ha Atrapi 50
Lasso + Atrapi 5–5,5 l/ha

Radazin 50 ali Atrapi 50, 4 kg/ha, proti pirnici pa 8 do 10 kg/ha.

V kolikor nismo uspeli škropiti takoj po setvi (ali v 3 dneh), škropimo šele potem, ko koruza doseže 15–20 cm višine.

V tem času uporabimo mešanico
Radazin 50 4 kg/h + 2 l/ha Deherban A ali
Atrapi 50 4 kg/h + 2 l/ha Deherban A.

Enaki pripravki kot Deherban A so še: Monosan, Zitokor D Zupa, Korovicid ali Dikocid 50.

Pri škropljenju uporabimo 400–500 l/ha vode, najbolje pa je škropiti z nizkim pritiskom (do 4 atm) in s herbicidnimi šobami.

6. Dognojevanje koruze

Koruzo dognojemo med rastjo 1-krat ali 2-krat, to je odvisno od osnovnega gnojenja in od vrste gnojila. Če smo dali pri osnovnem gnojenju manjšo količino NPK, potem dognojemo z NPK 17-8-9 in sicer, ko je koruza visoka kakšnih 30 cm damo prvi obrok 250 kg do 300 kg, ko je koruza visoka 50 cm pa še drugi obrok 200 kg. Pri močnem osnovnem gnojenju (800 kg/ha), pa lahko uporabimo za dognojevanje čista dušična gnojila. Pri prvem obroku damo 250 kg KAN 27 %, nato pa še drugi obrok 150 kg do 200 kg KAN 27 %.

KAN 27 % lahko zamenjamo pri dognojevanju z UREO 46 % in gnojimo samo v prvem obroku, ko je koruza visoka 40–50 cm. Takrat damo 200 do 250 kg Uree/ha. Ta način je zlasti uporaben, če smo pri osnovnem gnojenju dali 800 kg NPK z višjim odstotkom dušika (npr. NPK 12-12-12 ali 11-11-16).

ŽVZ CELJE

PRODAMO

SOZD HMEZAD DSSS Računalniški center prodaja 12 kom. poškodovanih DISK PACK-ov za računalnik IBM 360/20.

Izklicna cena za 1 kom. je 300 din.

Licitacija bo 6. 5. 1980 ob 10. uri v prostorih Računalniškega centra v Žalcu, Hmeljarska 7.

HMEZAD DO STROJNA ŽALEC TOZD STORITVE

Objavlja prosta dela in naloge:

DVA AVTOKLEPARJA,

pogoji:

— KV strokovno izobrazbo določene smeri,
— najmanj 2 leti delovne dobe na istih delih,
— odslužen vojaški rok.
OD okrog 6.000 din, nastop možen takoj.

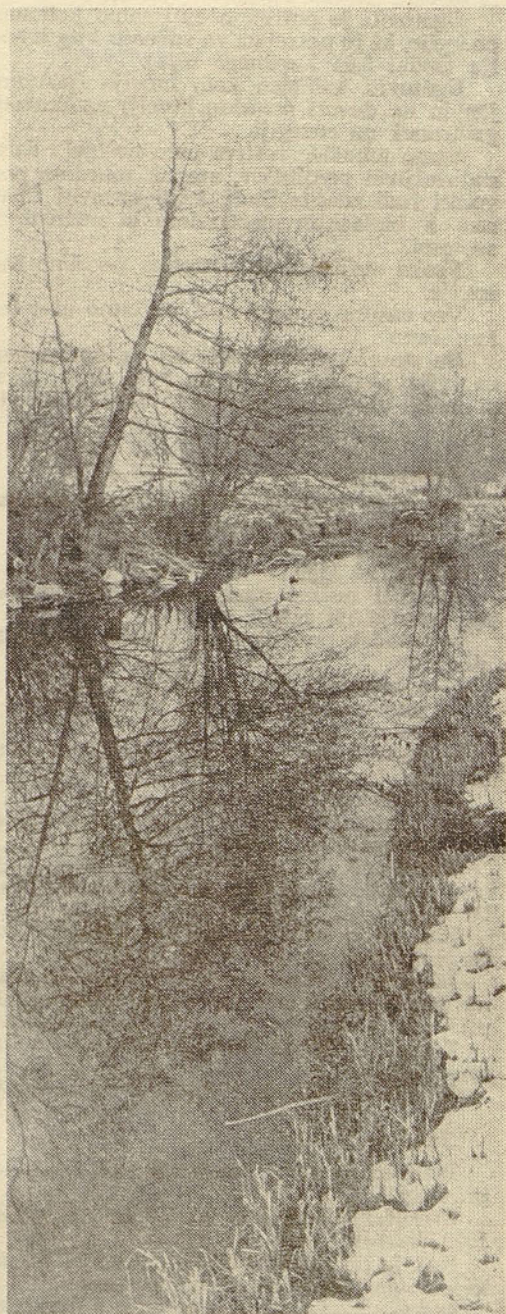
DVA AVTOELEKTRIKARJA,

pogoji:

— KV strokovno izobrazbo določene smeri,
— najmanj 2 leti delovne dobe na istih delih,
— odslužen vojaški rok.
OD okrog 6.000 din. Nastop možen takoj.

Krvodajalstvo

Republiški odbor rdečega križa Slovenije je SOZD Hmezad podelil diplomu v znak priznanja in zahvalo za sodelovanje v krvodajalstvu. Vy

Aprilski снег za Lavo

Za boljšo kakovost hmelja

Slovenski hmelj slovi v svetu kot zelo kvaliteten. Zadnja leta pa opazujemo, da se nam kvaliteta stalno slabša. Zaradi nepravilnega sušenja, odvolgnjenja in basanja zdobimo preveč hmelja in porabimo tudi preveč energije. Posledica je manjši dohodek in težave pri prodaji hmelja.

Na seminarju tehnologov in pospeševalcev iz hmeljarstva dne 13. in 14. februarja 1980 smo imenovali skupino za reševanje te problematike: Ernest Ermenc, mag. agr. dr. Tone Wagner, Janko Petriček, dipl. ing. kemije, Lojze Cetina, mag. agr., Vlado Kralj, ing. agr., Rudi Janežič, ing. agr. in Brežnik Jože, dipl. ing. agr.

Na prvem sestanku smo za vodjo skupine imenovali Ernesta Ermenca.

V diskusiji smo ugotovili:

Čas hitro teče, zato je potrebno z delom pohiteti.

Poiskati je potrebno domače proizvajalce merilnih naprav, potrebnih pri sušenju in odvolgnjenju hmelja.

Ločiti, kaj lahko izboljšamo takoj, kaj pa je potrebno raziskati.

Ker smo sezonski potrošniki gorilnega olja za sušenje hmelja, ga bomo verjetno nekaj časa še uporabljali.

Vsi hmeljarji po svetu iščejo energetske možnosti — tudi sončno energijo za sušenje hmelja.

Pri sedanjih tehničnih rešitvah sušilnic nastopajo velike toplotne izgube.

Ugotoviti je potrebno optimalno količino energije, ki je potrebna za sušenje 1 kg hmelja (sedaj 0,61 kurilnega olja).

Ugotoviti kolikšen kalo hmelja (pokvarjen in ne dovolj posušen hmelj) nadomesti prihranek na energiji.

Samo tehnične rešitve nam ne bodo dale zadovoljivih rezultatov, ampak moramo povečati tudi znanje ljudi, kajti opraviti imamo z biološkim materialom in različnimi sortami.

Vsaka sušilnica je potrebna posebne sanacije.

Vse sušilne zmogljivosti trenutno niso izkoriščene.

Da začnemo osnovni cilj: z optimalno energijo posušiti hmelj na 9 % vlage, smo si zadali naloge, zadolžitve in roke za izvedbo.

Zelena etaža

Določitev nasipne višine zelenega hmelja po sortah in načinih ogrevanja.

Zadolženi vsi člani skupine.

Rok je 7. 4. 1980

Proučiti načine nasipanja in poravnavanja hmelja na zeleni etaži:

— voziček pred komoro v velikosti sušilnice,

— avtomatsko poravnavanje,

— pnevmatsko polnjenje zelene etaže.

Potrebne raziskave — meritve:

— gostoto — volumska specifična teža hmelja,

— pretok zraka,

— zasičenost zraka z vlagjo — časovno,

— temperatura zraka — časovno.

Zadolženi: Janko Petriček, dr. Tone Wagner, Janežič Rudi, Marjan Povše in Jože Brežnik.

Rok je do sušenja 1980, oziroma med sušenjem, sicer pa je naloga dolgoročna.

Izkoristek izhodnega zraka za odvolgnjenje hmelja in za sušenje — izkoristek entalpije.

Zadolženi: Janko Petriček, Drago Ložar in tovariši Kapelj.

Rok je do sušenja 1980, oziroma čimprej.

Suha etaža

Izolirati je treba vrata na suhi etaži — prototip.

Zadolženi: Rudi Janežič, Vinko Pavlin in Jože Brežnik.

Rok je do sušenja 1980 — sicer pa je naloga dolgoročna, do optimalne rešitve.

Izpraznjevni trak spremeniti v brezkončen trak z možnostjo polnjenja v koše ali

tekoči trak in ureditve izolacije odpiranja vrat in da hmelj ne bo padal na steno iz praznjevne odprtine.

Zadolženi: Jože Brežnik, Rudi Janežič, Franc Vašl (ST).

Rok je do sušenja 1980 — prototip — 1 komora.

Meralne naprave v suhi etaži po možnosti uvoziti iz Švice od firme NOVASINA.

Zadolženi: Ernest Ermenc, Anton Jureš. Rok takoj.

S širokim zamahom in dobro voljo v novo sezono

— Iskati tudi domače merilne naprave.

Zadolženi: Janko Petriček, dr. Tone Wagner, Ernest Ermenc.

Izkoristek toplega zraka na suhi etaži:

— izvesti meritve na suhi etaži,

— rešitve: vračanje toplega zraka h ogrevalni peči.

Zadolženi: Janko Petriček, tov. Kapelj, Drago Ložar, Jože Brežnik.

Rok je do sezone 1980. Prototip — oziroma do optimalne rešitve.

Transport hmelja:

— transportiranje hmelja do navlaževalca po tekočih trakovih.

Zadolženi so vsi člani skupine in Strojna Zalec.

Rešitev čimprej.

Peč WOLF

Ugotavljanje porabe goriva za 1 kg suhega hmelja, primerjalno za 2 komori: komoro, ki ostane nespremenjena in komoro, ki jo izboljšamo z vsemi predlaganimi izboljšavami.

Zadolžena: Jože Brežnik in Boris Privošnik.

Rok je do sušenja 1980.

Odvoglnjenje hmelja

Izbiranje optimalnih rešitev.

Zadolženi vsi člani skupine.

Rok: čimprej.

Basanje hmelja

— Zamenjati horizontalne preše (stiskalnice) z vertikalnimi.

Zadolžen: Janko Petriček, da da pismeno poročilo o rezultatih poskusa primerjave basanja hmelja z vertikalnimi in horizontalnimi prešami v Arji vasi v letu 1979.

SKLEP: Pri vseh izboljšavah in tehničnih rešitvah sodelujejo člani skupine oziroma člani po posameznih zadolžitvah, direktorji TOZD, upravniki DE in vodje PE.

SKLEP: O vseh nalogah se bodo zadolženi pogovarjali z ustreznimi strokovnjaki oziroma institucijami in skušali posamezno rešitev obdelati v okviru diplomskih del. Za iskanje kandidatov so zadolženi: Lojze Cetina, dr. Tone Wagner, Ernest Ermenc.

Pozivamo vse hmeljarje, da z imenovanimi tovariši sodelujejo intenzivno v smiselnem nakazovanju problemov in dajanju rešitev ali predlogov rešitev.

Jože Brežnik

Pridelovanje ukoreninjenecv

(Nadaljevanje z 8. strani)

Slabe strani tega načina sajenja predvidevamo v sledečem:

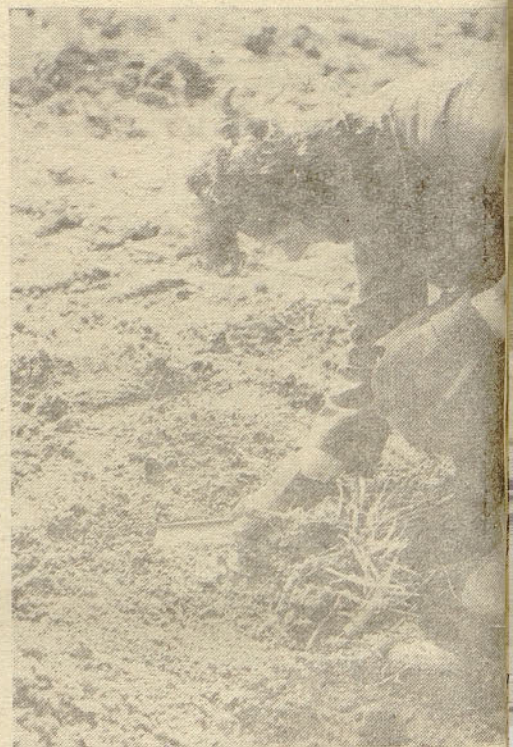
Sadike niso posajene v točno ravni liniji, ampak lahko odstopajo za nekaj centimetrov levo ali desno.

Sadike niso obeležene s količki in bo spomladi malo težje sidrati vodila na primerno razdaljo. Odprtih je torej še nekaj vprašanj, nekaj pa je verjetno še prikritih in jih bomo tekom sezone še registrirali in poskušali odpraviti, oziroma še izpopolniti nov način sajenja. Natančnejše zaključke iz takšnega načina sajenja bomo lahko posredovali prihodnje leto, ko bomo imeli zbrane celoletne izkušnje in tudi hektarske pridelke iz teh površin. Vendar smo napravili tudi približno primerjavo stroškov obeh načinov sajenja in ugotovili prihranek pri novem načinu sajenja v znesku 4.845,00 din/ha. K tej razliki bi morali še prišteti neovrednoten rezultat, ker je hmelj bolj smelo nasajen jeseni in je s tem sigurnejši donos v prvem letniku.

ZAKLJUČEK

Če na kratko povzamemo rezultate celotne tematike, ugotovimo, da je pridelovanje ukoreninjenecv z novo tehnologijo in uporabo herbicidov zelo enostavno in uspešno ter tudi ekonomsko interesantno. Ukoreninjeneci kot najmočnejša oblika sadilnega materiala novih hmeljišč, nam že v prvoletnem nasadu hmeljišča da v prvem letu veliko pridelka, izenačen nasad in praktično brez praznih mest. Uporaba jarkarja pri sajenju ukoreninjenecv v hmeljišča omogoča uspešnejše sajenje in zanesljivejšo obnovo hmeljskih nasadov.

Rudi Janežič

V borbi za velike pridelke so hmeljarji še marsikje hmelj ročno odkopali in tudi obrezali

Za večjo storilnost in boljšo poslovnost

Delovna organizacija Kmetijstvo Žalec je poleg delovnih organizacij Notranja trgovina Žalec, Strojna Žalec, Kmetijska zadruga Savinjska dolina, Gostinstvo turizem Žalec in Celjske mlekarne sklenila v skladu s smernicami Skupščine občine Žalec in Izvršnega sveta Skupščine občine Žalec z Zavodom SRS za produktivnost dela Ljubljana pogodbo za intenziviranje in racionaliziranje proizvodnih in poslovnih procesov.

Naslov programa pove, da gre za proces in aktivnosti, ki naj prispevajo k boljšemu in racionalnejšemu proizvodjanju in poslovanju, kar je še zlasti pomembno v sedanjem obdobju — obdobju stabilizacije.

Za sodelovanje z Zavodom SRS za produktivnost dela Ljubljana so v KŽ imenovali skupino in sicer centralno na nivoju DO in področne skupine po TOZD.

Po pogodbi bodo predstavniki Zavoda SRS sodelovali s centralno skupino KŽ 5 dni v mesecu.

Poleg tega se skupine sestajajo enkrat tedensko in obravnavajo ter rešujejo problematiko, ki je bila nakazana na prvih sestankih, kjer je sodeloval tudi predstavnik Zavoda SRS.

Osnovni program zajema:

Boljše koriščenje prostora na razpoložljivih površinah.

Povečanje proizvodnje na obstoječih kmetijskih površinah.

Optimiranje obdelovalnih tehnologij na obstoječih kulturah.

Ustvarjanje večjega dohodka na obstoječih kapacitetah.

Nagajevanje na osnovi rezultatov dela.

Delo na danem programu zahteva od članov skupine in služb povečano in usmerjeno angažiranost na določene probleme, katerih rešitve morajo dati boljše poslovne rezultate.

V premislek vsem, ki vodimo ali se udeležujemo sestankov navajam NAČIN VODENJA SESTANKOV in PRAVILA OBNAŠANJA NA SESTANKIH kot nam jih je posredoval Zavod SRS za produktivnost dela Ljubljana.

VODENJE SESTANKOV

Vodja sestanka je dolžan pripraviti celotno gradivo za sestanek.

Vodja sestanka pripravi gradivo razčlenjeno po točkah in problemih kot predmete obravnave.

Vodja sestanka obvesti navzoče o programu in zahteva od navzočih dopolnilne točke, ki jih želijo obravnavati.

Vodja sestanka iz svojih in dopolnilnih točk izdela — določi z zaporedno številko prioriteto obravnave.

Vodja sestanka je dolžan k vsaki točki obravnave narediti uvod in nato v razpravi udeležence striktno usmerjati na točko, ki se obravnava.

Vodja sestanka je dolžan odvzeti besedo diskutantu ki:

- tolmači, opisuje ali razglablja o predmetu več kot 2 minuti,

- se oddalji od predmeta razprave z razlago nekkih okoliščin, pogojev itd.,

- diskutira načelno, splošno ali povezuje in navezuje,

- vstopa z besedo v diskusijo drugega člana sestanka,

- širi dnevni red z novimi točkami, ki jih na začetku sestanka ni prijavil.

Vodja sestanka je k vsakemu predmetu obravnave — točki dolžan voditi zapisnik z naslednjo vsebino:

- sklep — zaključek, katerega je dolžna rešiti skupina, ki ga obravnava,

- katere in od koga so potrebne še dopolnilne informacije o točki obravnave,

- katere in kakšne informacije je potrebno na osnovi obravnave predmeta posredovati komu.

K vsakemu sklepu je potrebno formulirati:

- naloge, ki izhajajo iz sklepa,

- nosilca — izvršilca in rok izvršitve.

Točke pri katerih se teh elementov ne da opredeliti, naj se obravnavajo kot »informativne«.

Točke — problemi, ki jih skupina ne more rešiti, se morajo posredovati v sredino ali na nivo, ki je kompetentnejši ali pa:

- preložiti na čas boljše pripravljenosti in temeljitejšega poznavanja stvari,

- posredovati strokovnjakom ali skupinam, ki lahko dajo kompletnejšo sliko.

Vodja sestanka je dolžan od vsakega diskutanta, ki sproži problem, zahtevati predlog rešitve, izboljšave ali dopolnitve. Kdor tega nima, nima pravice diskutirati o predmetu.

Vodja sestanka je dolžan programirati dnevni red tako, da sestanek ne traja več kot 2 uri s 5 do 10 minutnim odmorom. Točke, ki v tem času niso bile obravnavane, se morajo preložiti na naslednji sestanek.

Vodja sestanka je dolžan pred pričetkom sestanka popisati navzoče in vpisati ob imenu tudi minute zamude. (1 min = 1 din).

Vodja sestanka je dolžan voditi zapisnik in le-te tudi arhivirati (sklepe in naloge pa sporočiti merodajnim). Posamezne zadolžitve udeleženci notirajo sami.

Praviloma morajo udeleženci sestanka razpravljati in obravnavati predmete, ki ležijo v domeni njihovega poznavanja ali v domeni odgovornosti.

PRAVILA OBNAŠANJA NA SESTANKIH

Da bi se lahko sestanki in koordinacije odvijali hitro in nemoteno, se je potrebno držati naslednjih pravil:

1. Točno (na minuto) začeti s sestankom ter vsakemu zamudniku ob imenu pripisati število zamujenih minut.

2. Skrbeti za kontinuiranost sestanka. Delo skupine bi naj načeloma ne bilo moteno, nujni obiski ali nujni telefonski pogovori se morajo opraviti izven prostora v katerem poteka sestanek. Članu, ki je zaradi nastalih razlogov odsoten, se minute odsotnosti štejejo kot zamuda.

3. Med sestankom se ne smejo opravljati druga dela (pregledovanje pošte, podpisovanje dokumentov, pripravljanje primerov, razgovor s sosedom).

4. Dialogi v smislu prepričevanja, dokazovanja ali zanikanja niso dopustne, prav tako tudi ne pogovori o detajlih, ki ne tangirajo vseh prisotnih.

5. Pošiljanje namestnikov na koordinacije je dopustno, le kadar vabljenega udeleženca ni v DO ali po predhodnem sporazumu z vodjem sestanka.

6. Odsotnost na sestanku brez tehtnega opravičila se smatra kot kršitev delovne discipline in se temu ustrezno ukrepa.

Osebo smatram, da se moramo tudi na sestankih obnašati stabilizacijsko.

Jože Brežnik

Usmerjeno izobraževanje bomo uvajali postopno

Kmetijsko izobraževanje v občini Žalec ima bogato tradicijo. Po nekajletnem preporu so se ponovno pokazali interesi in potrebe. Zato smo se v šolskem letu 1979/80 ponovno odločili ustanoviti srednjo kmetijsko šolo. Za njo je nastal med mladino velik interes.

Zavest, da brez znanja ni mogoče dosežati boljših rezultatov ne v družbeni ne v kooperacijski proizvodnji, še posebej pa približanje šole kmečki mladini, sta bila najpomembnejša argumenta za povečan interes mladine za kmetijsko izobraževanje.

V letošnjem letu so stekle intenzivne priprave za reformo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje, ki pa jo bomo izvajali postopoma. To pomeni, da bomo v prihodnjem šolskem letu izobraževali še po starem, z usmerjenim izobraževanjem pa pričeli v šolskem letu 1981/82. To ne pomeni, da si ne bi prizadevali vključiti v kmetijsko izobraževanje čim več mladine, saj so za to zagotovljeni vsi pogoji in prostorske kapacitete. V skladu z resolucijskimi dokumenti o nadaljnjem razvoju kmetijstva se izkazujejo vse večje potrebe po kadrih, ki so največji porok in pogoj za hitrejši razvoj kmetijstva. Zato pričakujemo in želimo, da bi se mladina bolj kot doslej odločala za kmetijsko izobraževanje, kajti hitrejši razvoj kmetijstva je naša skupna naloga.

V skladu s potrebami kmetijskih organizacij in z interesi mladine smo se odločili, da s kmetijskim izobraževanjem v Žalcu nadaljujemo tudi v prihodnjem šolskem letu. Za to smo se odločili zato, ker se zavedamo, da je približanje šole mladini eden najpomembnejših argumentov za odločanje mladine v to izobraževanje. O tem smo se pogovarjali s starši otrok, ki že obiskujejo kmetijsko šolo.

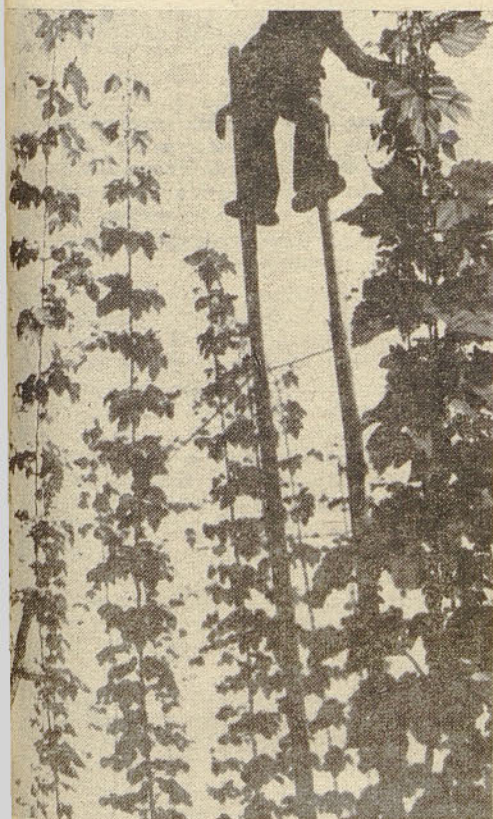
Naj na koncu še povem, da glede verifikacije sedanje šole ni več odprtih vprašanj in bo opravljena do konca šolskega leta.

Janez Kroflič

Razstava psov v Žalcu

Prvo nedeljo v aprilu se je na stadionu v Žalcu zbralo na zvezni razstavi psov kar 331 psov 43 pasem. Prevladovali so športni in službeni psi. Kraških ovčarjev — slovenska pasma — še ni bilo toliko na nobeni razstavi doslej. Zila, predstavnica te pasme, je postala mednarodna šampionka. Najlepši pes je postal slovenski čuvač Dan, za državne prvake pa je bilo predlagano 40 kandidatov. Na razstavi, za katero je bilo precejšnje zanimanje med Savinjčani, so sodelovali tudi kinologi iz Hrvaške in sosednjih držav.

VJ

Pred dvajset in več leti so v Vojvodini vrhove melja šipali na hoduljah. Danes vodila napevajo poševno in tako dosegamo pri bujno rastočih sortah večje pridelke.

Foto: Franc Bajda

OBJAVLJAMO

ROK ZA VLAGANJE PRIJAV ZA LETOVANJE V POČITNIŠKIH DOMOVH
SOZD HMEZAD V LETNI SEZONI 1980

Prijavo je potrebno napisati na posebnem formularju, ki ga dobite pri referentih za kadrovske zadeve DO/TOZD ali direktno v DS SKUPNE SLUŽBE SOZD v Žalcu in jo oddate referentom za kadrovske zadeve DO/TOZD najpozneje do 15. maja 1980.

Na prijavnicah navedete vsaj dva datuma, po možnosti tudi kraja letovanja, ker bomo na ta način lažje ustregli vašim željam.

Čas letovanja ob morju v CRIKVENICI in BARBATU na Rabu bo od 16. 6. do 8. 9. 1980 to je 84 dni ali 12 izmen po 7 dni;

v BIOGRADU NA MORU predvidoma od 27. 6. do 31. 8. 1980;

na GOLTEH pa po 1. maju, ko bodo ponovno odprte.

Sedem oziroma štirinajstdnevne izmene bodo v Crikvenici in Barbatu, medtem ko bodo v Biogradu predvidoma desetdnevne, na Golteh pa poljubne.

Organizirano letovanje v PRIMOSTENU vsled premalo predprijavljenih letos odpade.

Vsa pojasnila v zvezi z možnostjo za letovanje, ceno letovanja itd. dobite pri referentih za kadrovske zadeve v DO/TOZD ali pri referentu za družbeni standard v delovni skupnosti skupne službe SOZD HMEZAD v Žalcu.

Referent za družbeni standard DSSS
SOZD HMEZAD ŽALEC

Utrinek

Trepetlika trepeče v vetru:
drobno drevesce ob potoku,
nežne veje se upogibajo
in se žalostno majejo,
ko jim veter odnaša poslednje
orumenelo listje.

Čudno podobno mi je to drevo.
Ogolelo in osamelo.

Ko bi vsaj lahko prestopilo!

Bi ne zgrešilo in se utopilo? —

Tam v deroči vodi potoka ...

Irena Drame

IN MEMORIAM

Zdenko Omerza

Dragi Zdenko!

Ko se mi, tvoji sodelavci poslavljamo od tebe, nam je v srcu težko, težko, kot da ne bo več zelene in cvetoče pomladi, ki v času našega slovesa odeja naravo v zelenje in cvetje.

Rojen si bil v delavsko-kmečki družini pred 22 leti.

Ko si se odločil za poklic živilske delavca, za katerega si se uspešno izučil leta 1977, je bil eden od razlogov za tvojo odločitev, čimprej priti do kruha, ker si živel v družini s številnimi otroki. Takoj po vrnitvi iz JLA si se spet zaposlil v našem kolektivu. Kruha usoda te je iztrgala iz naše delovne sredine, ko si komaj zaživel med nami. Poznamo te kot pridnega in prizadevnega delavca.

Zato nas je v petek, ko smo prišli na delo, težko zadela vest, da si se prejšnji dan popoldne, vračajoč se z dela domov, težko ponesrečil z motorjem. Težak je krvni davek, ki ga terja sodoben promet.

Zelo težko te bodo pogrešali doma v družini, v kateri še niso preskrbljeni vsi otroci. Vsa družina je gradila svojo bodočnost tudi na Tebi, na tvojem pridnem delu in požrtvovalnosti. Pogrešali te bodo tudi mi.

Slava Ti Zdenko! Ohranili te bomo v trajnem spominu.

Delavci CMI

Nov gostinski obrat v Šempetru

V skladu s programom izvajanja investicij, sprejetem ob združitvi temeljnih organizacij v DO Hmezd Gostinstvo-turizem, pristopa TOZD Hmeljar Žalec k izgradnji novega gostinskega lokala v Zadržnem domu v Šempetru.

Gradbena dela izvajajo od druge polovice aprila, otvoritev pa predvidevamo konec julija.

Lokal bo tipa expres-restavracije in gostom bo na voljo 50 sedežev ter 40 stojšč ob točilnem pultu. Kuhinja bo opremljena

s stroji za hitro pripravo hrane in bo lahko pripravila dnevno preko 300 obrokov hrane. Pripravljali bodo posebne specialitete kot so: pizza, jedi z žara itd.

Z izgradnjo tega lokala bo zapolnjena vrzel v gostinski ponudbi tega predela Šempetra, kjer so obiskovalci izkapanin kot tudi jame Pekel ter domačini zaman iskali primerno gostišče, da bi zadostili potrebam po ustrezni prehrani in pijači.

MILOŠ FRANKOVIČ

Prvoaprilska šala

na zadnji strani 4. številke Hmeljarja je plod obširnega pisanja o varčevanju in stabilizaciji ter prirejena na razmere v kmetijstvu. Nalepela je na dokajšen odmev, kar da slutiti, da ponekod pri nas tudi ni vse najlepše.

V SPOMIN

Cetrtega aprila 1980 se je v Celjski bolnišnici končala življenjska pot člana KS »Savinjska dolina« TZO Polzela tovariša BIZJAK FRANCA.

Z njegovo smrtjo smo izgubili vestnega zadržnika, gospodarja in hmeljarja. Zapustil nas je ko še ni dopolnil 43 let. Omahnil je v smrt v svoji največji ustvarjalnosti.

Težko smo sprejeli vest, da Bizjak Franca ni več med nami. Vsi ga bomo neizmerno pogrešali. V naših vrstah je nastala vrzel, ki jo bomo le stežka zapolnili.

Bil je član samoupravnih organov v Hmezadu in krajevni skupnosti.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

TZO POLZELA

Ferralit je v aprilu praznoval 100-letnico obstoja. V Savinovem salonu je bil ličen prikaz njihove dejavnosti.

Prvomajski izlet

Pred leti se je zgodilo...

— Mama, jutri me ne bo, jutri gremo na izlet, na Mrzlico! zakliče Tone iz kopalne kadi; pravkar se je bil vrnil iz hmeljišča. Ves dan je zaganjal štango, zdaj si otira pot z mišičaste telesa.

— Ježeš, mi pa toliko štang! zavzdihne mati, ki se vrti okoli štedilnika in pripravlja večerjo. Stangarji se bodo vsak čas vrnili, jedača in pijača mora biti na mizi.

— Vsi mladinci iz vasi gredo, pa bi jaz ne šel; bom pa pojutrišnjem bolj prijel, se laska Tone. Dobro ve, da bo mater že nasikal, oče pa bo sakramental, da bo joj.

Mati se razhudi.

— Ti pa mladinec! Vojsko si odslužil, zdaj pa glej, da eno ta pravo pripelješ v hišo, godrnja mati, ki ima Toneta srčno rada in že dolgo ve za skrito ljubezen, o kateri oče slišati ne mara.

Tone stopi v kuhinjo ves svež, preoblečen in pošteno odišavljen. Mati pogleda postavnega sina in si misli: Takemu hrustu pač ne manjka deklet. Pa zakaj ravno Pregljevo Manco? Hčerka bogatega obrtnika ni za grunt. Ali bo znala zadegati štango, kakor jo je ona, ko je pred petindvajsetimi leti prišla na Jelšnikov grunt? Kje pa!

— Ne boš večerjal? Ne boš počakal očeta? Tofiko, da veš: štangarje odpovem, ti pa postavljal štange, kakor veš in znaš. Tak birt pa figa! zamahne z roko in se obrne k štedilniku.

Sin podraži mater.

— Saj bo Marta prevzela, ne? Marta je dve leti mlajša sestra in študira v Ljubljani na Višji šoli za medicinske sestre. Očetovala ljubljanka. Res je bolj šibke rasti, ročaj motike ne bi zlomila, brskanje po razrahljani zemlji pa ji tudi ne bo v škodo.

— Marto pa kar na miru pusti, Marta študira! reče mati, se obrne k sinu, mu pogleda v rjave oči in vpraša: »Pa ti? Ti še vedno tista Mana glavo meša?

Tone razproste mišičaste roke, objame ljubljeno mamo in ji šepne na uho.

— Mama, zvečer jo pripeljem, sem, v kuhinjo! Mojo Manco! Pusti vrata odprta, kmalu se vrnem.

— Tone! dahne mati za sinom, ki je odhitel v mrak in že se čuje iz dvorišča težki koraki gošpodarja Jelšnika in treh štangarjev. In komaj stopi Jelšnik v kuhinjo, že je tukaj vprašanje.

— Kje pa je Tona?

Jelšnik, krepak petinpetdesetletni umen gošpodar, je v besedah trd in robat, tudi jeza ga hitro popade, nekje globoko pa pristna kmečka duša.

— Pri živini je popravil, se okopal, preoblekel in šel na se-stanek.

— Kakšen sestanek? zarenči oče.

— Mladinski vendar! Mlaj bo do postavili, se je spomnila Jelšnica, čistokrvna gornjesavinjska abrahamca.

— Naš Tona da bo mlaj postavljaj? Kaj ni mlajših smrkv-cev dovolj? Stang naj se poprime, štang. Jutri mora biti likof pa amen! pribije Jelšnik in povabi štangarje k mizi.

Večerjajo. Jelšnica je izvrstna kuharica. Pri Jelšnikih tavrharjem z jedačo in pijačo zmeraj dobro postrežejo, zato jih ni težko dobiti. Gošpodar nazdravlja.

— Pobi, kar dobro zalitje. Jutri spet pridete, ne?

— Pridemo, ob petih bomo že v hmeljišču, reče najstarejši in dvigne kozarec.

— Vi trije, midva s sinom, no, bo kar šlo, razpreda gošpodar, ko se štangarji poslavljajo, zagotavljajo, da jutri zagotovo spet pridejo.

— V hlev in svinjak pogledam, namigne mati in skriva skrb za jutrišnji dan, na prvi maj.

— Kar pojdi, jaz se pa malo zmočim. Preklete štange, frišne so kot da bi železo vzdigoval, pa še malo vetra, ja ja, no, bo že šlo, jutri še, potem bo najhujše pri kraju, se tolaži in stopi v kopalnico.

Mati Jelšnica postoji pred hlevom, postoji pred svinjakom, gleda v vigradni večer, prisluhne, nato pa naprej preko zavrtja, naravnost h Gorenškovim. Pri Gorenškovih sta dva krepka fant, rudarja v Velenju, v tavrhu pa ju nihče ne dobi.

— Za tiste ficke že ne. Sta sta dva s tavrhom preveč gor plačala. Nak, ne greva! je bil njun odgovor, ko so ju kmetje bolj in bolj nadlegovali. Kolikšno ceno jima je Jelšnica obljubila, nista do danes nikomur povedala. Rekla sta.

— Jelšnikova mati, zmenjeno, prideva.

Po pristih je mati Polona stopila v spalnico, še predno se dobro pokrije, v polsnu mož Jaka zabrunda.

— Je Tona doma? Si zaklenila vrata?

— Ja...

— Je Tona doma, to te sprašujem! znenada oživi, plane kvišku in se opira na komolce.

— Ga ni. Pa kaj hočeš? Misliš, da bo pri enainvajsetih s kura-mi v postelji? Nase se spomni in boš v miru spal, se mati Polona postavlja za sina. Jaka pa svojo naprej.

— Celo noč se bo onegavil, jutri bo pa na štangi zaspal. Zakaj ga zagovarjaš? Misliš, da je tavrharjev kot listja v hosti, ha? Tiste gosposke frklje pa ne maram, da veš.

— Lahko noč, zavzdihne Jelšnica in Jaki obrne hrbet. Jaka še naprej gode in brunda, ko pa sliši ženino smrčanje, utihne in čez čas zaspi.

Vstane lepo majsko jutro, prvo v mesecu maju.

Godba na pihala udari nekaj poskočnih koračnic. Skupine mladih hite proti Mrzlici. Jutranji vetrič se poigrava z zastavami na mlajih, gošpodarji in tavrharji hite v hmeljišča. Tudi razkotojeni Jelšnik. Poba ni, od nikoder ga ni. In kaj bodo v hmeljišču štirje, vremenoslovci pa za jutri napovedujejo poslabšanje.

— Lajdra lajdrasta, ta ga je speljala. Ne, ta ne bo praga Jelšnikove hiše prestopila. Ne! se pridruži Jelšnik, prej pa ga je bil v kleti pošteno skrnil. Ali komaj pride na konec hmeljišča, ves začuden obstane. Mane oči, popravlja klobuk, se čehlja za ušesom, prestavlja cekar s ple-

tenko domačega vina. Ali je le Tona med njimi? Nak, ni. Presneta reč, Gorenškova dva! Tona, dobro si jo izpeljal.

— Hej, Jelšnik, štange od suše pokajol! se oglasi eden štangarjev.

— Dobro jutro, pobi, dobro jutro! Na, zdaj pa kar po njem! nataka in srce mu igra, ko vidi, kako gre fantom delo od rok.

— Kje pa je Tona? Ga je ljubica pod koltrom zvezala?

— Kaj me dražite, zamahne Jelšnik z roko. Tako ga bom osalamental, da mu ušesa odpadejo, ta pob salamenski!

Jelšnica se je tokrat še posebej potrudila: malica, kosilo in spet malica — pravo kmečko razkošje. Daleč pred prvim mrakom je bila zadnja štanga postavljena. Jelšnik je metal klobuk v zrak, vriskal, pel in kričal.

— Polona, daj, prinesi, prinesi!

Tudi na Mrzlici je bilo lepo, čudovito, enkratno. Na najvišjem vrhu, ob razgledu na Savinjsko dolino, sta si z dolgimi, sočnimi in vročimi poljubi Manca in Tone obljubljala zvestobo do groba. Suhljat fant, faliran

študent iz sosednje vasi, ki se je za Manco na kolena metal, je na vsak način hotel prepir.

— Hej, Tona, doma imaš tavrharje, ti pa se s prepovedano punco na vrhu Mrzlice onegaviš!

Pa je tudi Tonetov prijatelj bil pri roki, ki je izzivača hitro in dodobra utišal.

— Manca, boš šla z menoj? sprašuje Tone.

— Kam?

— V našo kuhinjo, na štangarski likof!

— Ah, to pa že ne...

Večer. Nebo že prepredajo temni oblaki. Iz Jelšnikove kuhinje pa se oglašajo frajtonarica Gorenškovega Jureta. Pijejo, pojo in plešejo. Pletenka gre iz rok v roke tršatih štangarjev. In brez hrupa vstopita Tone in Manca. Jure še močneje potegne. Tudi Tone in Manca zaplešeta. Gošpodar Jelšnik se komaj zave, kdaj mu je prišla Manca v roke. Plešeta, gledata se, drug drugemu nasmihata, potem Jelšnik zakliče na ves glas.

— Madona si fejest punca!

— Solo za tastarega in tamlado!

In ta »fejest punca« je zdaj že sedmo leto Toneta ljubeča ženica, mati dveh otrok in nadvse gospodarna tamlada Jelšnela.

Drago Kumer

Tri uspešna leta blagovnice Hmezad

(Nadaljevanje s 7. strani)

Kljub tako širokemu izboru blaga se zavedamo, da ne zadovoljimo vseh želja kupcev, kar je naša stalna naloga in težko dosegljiv cilj, saj v takih pogojih poslovanja, ki vladajo na nabavnem tržišču zaradi neusklajenih proizvodnih programov proizvajalcev s potrebami in željami kupcev.

Hitra rast in poslovni vzpon je v takratni TOZD Notranja trgovina narekoval v skladno z reorganizacijo Hmezada kot celoto tudi notranje samoupravno in organizacijsko preoblikovanje, ki bi zagotavljalo nadaljnje uspehe. Leto 1978 je bilo leto priprave in iskanje novih notranjih rešitev in povezav. V jeseni kot značilnem letnem času, ko se pobirajo sadovi setve, smo tudi delavci takratne TOZD Notranja trgovina pobrali sadove razprav in samoupravnega opredeljevanja ter tako združili sredstva in delo treh novih TOZD: Veleprodaje, Maloprodaje in Transporta v DO Notranja trgovina v SOZD Hmezad.

V letu 1979 smo tako zakorakali z novo samoupravno tvorbo, ki je dajala nove možnosti in tudi nove naloge, ki so bile plansko opredeljene na ravni nove TOZD Maloprodaje, ki jo tvorita dve delovni enoti: DE Blagovnica in DE Tržnica s 61 zaposlenimi. Z novo tvorbo so delavci prevzeli tudi nove naloge. Poleg s poslovnimi so se morali pričeti spopadi tudi s samoupravljalškimi, ki so bile marsikomu do takrat neznane, celo tuje, predvsem mlajšim, ki so šele začeli vstopati v samoupravno prakso. Vendar tudi zavest ni ostala pasivna. Vedno bolj so se odražala hotenja po smotnosti gospodarjenja, učinkovitega kadrovanja, reševanja kompletnih situacij s ciljem

dosegati čim boljše rezultate. Leto 1979 je bilo tudi za TOZD Maloprodaja kot za DO Notranja trgovina poslovno zelo uspešno.

Na osnovi teh uspehov gradimo našo prihodnost, ki kolektivu nalaga nove, še zahtevnejše naloge izgrajevanja samega sebe in izpopolnjevanja vsebine našega skupnega dela. S tem si obeh nove uspehe ob prihodnjih jubilejih.

Ni naključje, da se ob prazniku dela, ko ocenjujemo uspehe celotne družbe, lahko veselimo tudi naših lastnih. Ob tem želimo vsem delavcem — bralcem Hmeljarja nove delovne uspehe. Franc Rezar

V SPOMIN

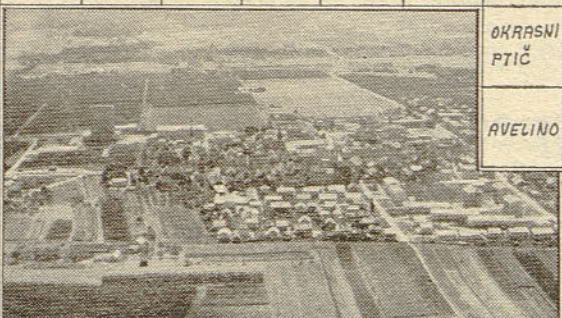
Na zadnji poti smo spremenjali FRANCA KORBERJA. V svojem 79 let dolgem življenju je veliko naredil. Bil je učitelj in vzgojitelj na Kmetijski šoli v Sentjurju pri Celju, po vojni je vodil Vrtnarski obrat in Vrtnarsko šolo v Medlogu, bil je upravnik Kmetijskega združenja v Celju, ustanovil je sadjarski obrat Mirovan. Kot upravnik Mirovana je dočkal upokožitev. Pa tudi potem ni miroval. Neutrudno je delal v Hortikulturnem društvu Celje, organiziral cvetličarske razstave, predaval, svetoval, bil cenjen in aktiven član v Društvu kmetijskih inženirjev in tehnikov.

Njegovi sodelavci in kolegi se ga bomo še dolgo s spoštovanjem spominjali.

Vy

BLAGO ZA PLENICE	ILOV-NATA JAMA	FR. FILM. IGRALKA (GEORGES)	KOSILO	10m ²	POPUST	ŽIGON	ŽIVEL 1. MAJ	HOBBY	ZAKHRET	M. IME (PRESTOR)	VRSTA ŽELEZ. VAGONOV	M. IN. XALIV NA SARDINIJU
				UHETNOST (LAT.)			KRČA					
				ZATEM-NITEV			KONTURA					
	PISME NI NAČRT											
	PLEMEN. ZNAMENJE RAZA				BERILIJ RAZLIČNA SOBL.		ZNAČAJ LJUDSKA REPUBL.					
	DEL TELESA	SVINEC									DUŠIK MAJHNA TOVARNA	
ŽENSKI PEVSKI GLAS				VPLIV VELJAVNA ILJUŠIN								
IVA			TRENER HAJDUKA ITALIJA		AMER. MOSKO IME	SOSS	AFRIŠKI PTIČ	3. SOBL. GEOMETR. LIH	50 let	ORANJE		
EDVARD GRIEG		PREBIVALKE SICILIJE NOG. KLUB							EBAN	VALJEVO		
OKLOPNO VOZILO			PODREDNI UZNIK		PARTIZAN KAPA KAVELJ. SRPICA					AMPER	NERE-SVIČEN, VARLIJU	
Ž. IME			SEŠTAVIL INŽ. HILAN DOLINAR	ORGANSKA VEDA OTROK (ZAMICLJ.)				GRAD PRI PTUJU EGIPČAN. BOG				
			OKRASNI PTIČ		VZKLIK BIKO-BORCEV	ŠALA	VLAKUČKA ULICA POPEVKA IVAN CANKAR					
			AVELINO		ZAPREKA ZAJC LUDVIH				GRČIJA	NAŠ OTOK GORA V ŠVICI		
								DELČEV PRVI SAMOGL.				
							OBLOGA ZA ATLET. STEZE					

Prvomajjska križanka

(tokrat drugače)

Pravilno je treba rešiti slikovno križanko, dopolnjevanke in oba rebusa, šele takrat pridete v izbor za nagrade.

Nagrade si boste izbrali sami na osnovi doseženih točk v sloglasniški dopolnjevanke. Žrebali bomo samo v primeru, če bosta dva ali trije dosegli enako število točk.

Vpisanim črkam v navpični vrsti dopolnjevanke vstavite besede, ki bodo imele čim več sloglasnikov. Za vsak sloglasnik (to so vse črke abecede razen a, e, i, o, u) dobite eno točko, za vsako skupino treh sloglasnikov nadaljnje 3 točke, za vsako skupino štirih sloglasnikov 8 točk in pet in več sloglasnikov 15 točk. Besede so lahko krajše od lika ne pa daljše. Začetek je za vse enak (2 črki pred vpisanimi).

Besede, ki jih boste vpisali v lik, morajo biti samostalniki v prvi osebi ednine in glagoli v nedoločniku, dovoljeni so tudi medmeti — torej tisti, ki jih dovoljuje slovenski pravopis (ne PSSST, ampak PST). Uporabite lahko vsa slovenska osebna in krajevna imena ne pa kratic (npr. SOZD). Tujke, tuji priimki in kraji ne pridejo v poštev.

Kako bomo točkovali? Par priimkov:

KRST — 4 točke za 4 sloglasnike + 8 točk za skupino,
STRITAR — 5 točk za 5 sloglasnikov + 3 točke za skupino,
ZAŠČITNIK — 6 točk za 6 sloglasnikov brez dodatka,
BURKLJATI — 6 točk za 6 sloglasnikov + 8 točk za skupino,

	P					
	R					
	V					
	I					
	M					
	A					
	J					
	P					
	R					
	A					
	Z					
	N					
	I					
	K					
	D					
	E					
	L					
	A					

SMRT — 4 točke za 4 sloglasnike + 8 točk za skupino.

Torej krajše besede lahko dajo več točk, ker imajo več skupin sloglasnikov, kot pa dolge, ki nimajo skupin 3, 4, 5 ali več sloglasnikov.

Nagrade so:

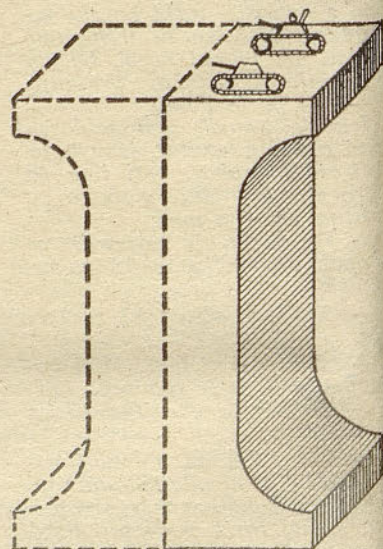
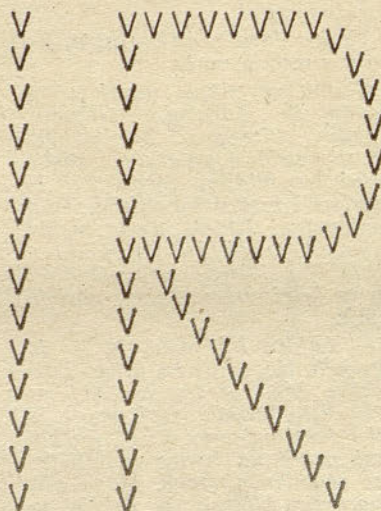
1. škarje za živo mejo — KZ Savinjska dolina,
2. Prezračevalnik — Notranja trgovina — Maloprodaja,

V 5. vrstici 7. stolpca manjka vpis »kričanje«.

3. poštni nabiralnik,
 4. vreča koruze — Tovarna krmil,
 5. Savinjski zbornik IV. — Kulturna skupnost Žalec,
 6. grablje — KZ Savinjska dolina,
 - 7.—10. — kombinirani ključ — NT Maloprodaja.
- Rešitve pošljite do 15. maja v naše uredništvo.
Če ste zadovoljni s to obliko zabave, nam sporočite.
Za 1. maj in ob križanki vam želimo prijetno razvedrilo.

Uredništvo

Rebusa

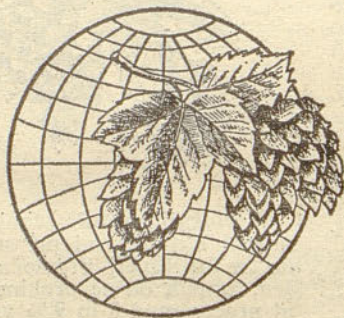
mag. Alojz Četina

POROČILO S SEJE TEHNIČNE KOMISIJE MHB V PARIZU

Seja predsedstva TK MHB je bila v Parizu ob spomladanski seji predsedstva 7. marca 1980 v hotelu »du Printemps« ob 15. uri.

Dnevni red seje:

1. Poročilo o seji TK v Eastbournu (Anglija avgusta 1979)
2. Priprava seje TK ob kongresu MHB v NDR, avgusta 1980
3. Finančno poročilo in predračun
4. Predlog za podelitev hmelnjarskega ordena
5. Perspektivno delovanje TK MHB
6. Razno

1.

Predsednik Kohlmann je poročal, da je pismo poročilo poslal vsem članom. Prav tako je poslal po en izvod referatov v angleščini ali nemščini vsem članom TK. Poročilo je bilo sprejeto brez pripomb.

2.

Prisotna sta bila dva predloga za težišče vsebine zasedanja, ki bo v Dresdenu avgusta 1980:

- a) Kot običajno naj da država gostiteljica kratek pregled hmelnjarstva v tej deželi;
- b) Problematika napeljave vodil (tehnična);
- c) Možnost prihranka energije v proizvodnji hmelnja pri sušenju hmelnja.

Predsednik MHB Lane je predlagal, da bi omejili število referatov na največ 3, da bi ostalo več časa za razpravo. Podprl je predlog, da bi bilo eno težišče možnosti varčevanja energije. Referate naj bi poslali dovolj zgodaj vsem članom, da bi se lahko pripravili na diskusijo, referenti pa bi dali le kratek izvešček, v katerem bi obrazložili predvsem praktične napotke za proizvodnjo.

Zaključek:

Uvodni referat o hmelnjarstvu v DR Nemčiji pripravi predstavnik NDR.

Uvodni referat o energetski bilanci v proizvodnji hmelnja in možnih prihrankih energije pripravi Lojze Četina.

Diskusijski prispevki po tem vprašanju iz čim več držav članic (ZDA, ZRN, ČSSR idr.).

Referat o napeljavi vodil pripravi predstavnik ČSSR.

Če bo poskus z napravo za obešanje in zabadanje vodil v ZDA uspešen, je bila izražena želja, da bi v prispevku prikazali to demonstracijo.

ZR Nemčija bo dala diskusijski prispevek k vprašanju obešanja vodil.

Člani lahko poročajo tudi o novostih pri napeljavi hmelnja.

Referati naj bodo pripravljeni v vseh treh uradnih jezikih in poslani do junija v NDR, da bi lahko do kongresa poskrbeli za potrebno razmnožitev.

3.

Sprejeto je bilo finančno poročilo za leto 1979, ki ga je predložil predsednik Kohlmann. Stroški se nanašajo predvsem na prevajanje in razmnoževanje referatov oz. izdelavo poročila TK za zasedanja v Eastbournu.

Predlog za finančno leto 1980 je precej manjši, ker mora za prevajanje poskrbeti vsak referent sam, razmnoževanje pa je prevzela država gostiteljica.

4.

Predlog za hmelnjarsko odlikovanje od strani TK letos odpade, ker le-ta vsako drugo leto lahko predlaga za odlikovanje enega kandidata.

D. Kralj

V hmelnjarstvu uvajamo izraz kultivar namesto sorta

Dr. Cvetka Jamšek-Korič je že 1967. leta objavila v Socialističnem kmetijstvu članek, v katerem nas je seznanila, da bi po mednarodnem pravilniku o imenih kmetijskih rastlin (International Code of Nomenclature for Cultivated Plants) naj bi vsi jeziki uporabljali geslo »KULTIVAR«, namesto dosedanjih nazivov: sorta, pasma, rasa, varieteta in podobno. Vse z žlahtnjenjem pridobljene rastline, kot so pri samoprašnicah — homozigotne enote, pri klonih — vegetativne čiste linije, pri križancih — prva homozigotna generacija s heteroznim učinkom, pri tujeprašnicah — pa skupine pozitivnih populacij z določenimi kmetijskimi lastnostmi, se imenujejo s skupnim imenom KULTIVAR.

Ker hmelnj razmnožujemo vegetativno, je vsaka z žlahtnjenjem pridobljena rastlina, ne glede na metodo dela, v končni

fazi klon, in sicer klon vegetativne čiste linije, torej KULTIVAR. Ker v tujih hmelnjskih strokovnih razpravah v zadnjem času uporabljajo geslo KULTIVAR, menimo, da smo tudi mi dolžni upoštevati mednarodni pravilnik o imenih kmetijskih rastlin. Tako bomo odslej govorili o slovenskem hmeljnem sortimentu, v katerem so zastopani kultivarji: aurora, atlas, ahil, apolon, savinjski golding in o novih žlahtnitvah, o novo priznanih kultivarjih: blisk, bobek in buket. Vsi slovenski kultivarji pa spadajo v sorto aromatičnega hmelnja. Izraz sorta je torej širši in nima tako specifičnega pomena kot kultivar. Za nas je ta izraz sicer nov, vendar, če pomislimo, da ga uvajajo v mednarodnem merilu že od leta 1967, je dokaj star in smo ga v hmeljski stroki sorazmerno pozno sprejeli.

5.

V razpravi je prišla do izraza akutna potreba po raziskovanju možnosti prihranka energije pri proizvodnji hmelnja. Zato bi pripravili ustrezne sugestije hmelnjarskim in drugim inštitutom v državah članicah za koordinirane raziskave na tem področju, da ne bi prišlo do nepotrebnega vzporednega raziskovanja.

Za zasedanje TK ob kongresu v Jugoslaviji je sicer predvidena razna problematika, kaže pa, da bo kljub temu težišče na energetski problematiki.

Željo, da bi do konca maja 1981 referenti poslali referate v Novi Sad, da bi gostitelji lahko pravočasno pripravili gradivo za kongres, so prisotni poslušali. Za tak poziv je še čas do spomladanskega zasedanja 1981 v Parizu, ko bo treba opredeliti preciznejši rok in obliko prispevkov za TK MHB.

6.

V točki razno ni bilo posebnih prispevkov, le da je predsednik Kohlmann najavil, da po prvih naslednjih volitvah ne bo mogel več opravljati funkcije predsednika in opozoril, da naj člani pravočasno začno razmišljati o nasledniku.

Seja je trajala 2 uri in pol.

Negativni vpliv horizontalne stiskalnice na hmeljski storžek

Problem prekomerne zdrobljenosti hmelja nastopa vsako leto. Do izraza pa pride prav posebno ob prevzemu hmelja. Vzroke za ta gospodarsko škodljivi pojav doslej samo ugotavljamo. Do danes še nismo ukrenili ničesar konkretnega zaradi prekratkega časa v zvezi s premajhno eksperimentalnostjo pri realizaciji materialnih potreb v zvezi z rešitvami že nakazanih problemov. Izgubljamo se žal v ugotovitvah, ne odpravljamo pa dovolj hitro in učinkovito tistih tehnoloških napak, ki so glavni vzrok vsakoletne gospodarske škode.

nici. Tako smo pripravili 20 bal iz iste hmeljne mase, sušene in dovlažene pod enakimi pogoji. — Prešanih je bilo 10 bal na horizontalni in 10 bal na vertikalni stiskalnici. Vse bale so bile stisnjene na enako končno težo ca. 60 kg. Navedene bale smo deponirali v Hmezadu, ločeno od drugega hmelja. V februarju smo letos navedene bale komisij-sko odprli in pregledali. Navzo-či so bili zastopniki Kmetijstva Šempeter, Arja vas in Zalec.

Način pregleda: bale iz horizontalne preše smo položili drugo poleg druge po podu skladi-

sprotni) strani ali v sredini. Višina zdrobljene plasti (gledano v prerezu bale) je okrog 20 cm, kar pomeni 1/4 do 1/6 zdrobljenega hmelja od celotne hmeljne mase v bali. Pripomniti moramo, da je masa hmelja v zgornji drsni plasti pri horizontalnem prešanju tudi močnejše zdrobljena kot obodna drsna

sti stopnja zdrobljenosti pri vertikalnih stiskalnicah skoro za polovico manjša kot pri horizontalnih.

Vzorci, ki smo jih vzeli iz vertikalno prešanih bal, so bili manj zdrobljeni.

Iz vsega navedenega zaključujemo:

Horizontalne stiskalnice povzročajo zaradi velikega mehaničnega vpliva dolge torne poti 20 do 30 % več zdrobljenega hmelja kot vertikalne.

Količina zdrobljenega hmelja, ki je premalo odvolgnjen, je pri horizontalni stiskalnici večja kot pri vertikalni.

Stremeti moramo da je, če že uporabljamo horizontalno stiskalnico, stopnja ovlaženosti najmanj 10 odstotna.

Iz omenjenih razlogov priporočamo uvedbo vertikalnih stiskalnic, ali pa toliko povečati stopnjo ovlaženosti posušenega hmelja, da bi tudi pri horizontalnih stiskalnicah — v kolikor jih bomo letos še uporabljali — bila zdrobljenost zmanjšana.

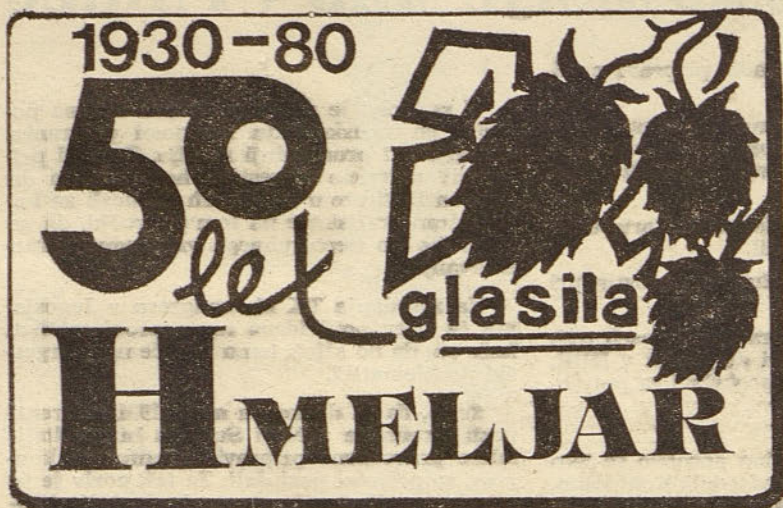
plast pri vertikalnem (klasičnem) prešanju. Pri horizontalnih prešah opazujemo pojav prekomernega drobljenja že dolgo. Vedno smo ob kontrolnih obhodi na terenu ugotavljali, da je zdrobljenost pri horizontalnih prešah večja kot pri vertikalnih. Zlasti pride ta razlika do izraza v primerih, kjer je bil hmelj pred dovlaževanjem premalo časa hlajen in ni bil dovolj ohlajen. Zdrobljenost se posebno močno poveča pri tistih partijah hmelja, ki pridejo premalo odvolgnjene iz humidifikatorja. Tak hmelj se v vertikalnih prešah manj drobi kot v horizontalnih. Pri uporabi horizontalne preše moramo paziti, da je hmelj čim bolj odvolgnjen. Najbolje je uporabljati samo vertikalne stiskalnice.

Pri vertikalni stiskalnici je torna in kompresijska pot mnogo krajša. Poleg tega je tudi čas učinkovanja nekoliko krajši. Kakor pri horizontalni je tudi pri vertikalni preši pomembna funkcija odvisnosti. Od stopnje ovlaženosti oziroma od elastičnosti. Vendar smo neodvisno ugotovili, da je kljub premajhni ovlaženo-

V letošnji sušilni sezoni bomo morali biti pozorni pri sušenju, da ne bo hmelj premočno osušen, ampak da se prekrine sušilni proces med 8 in 9 % vlage. S tem se bo v splošnem tudi stopnja zdrobljenosti zmanjšala. Zdrobljenost bomo najbolj zmanjšali, če bomo horizontalne preše popolnoma izločili.

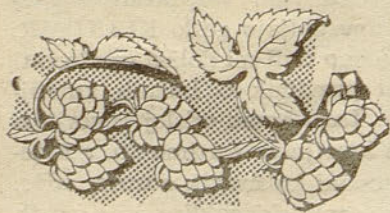
Janko Petriček,
dipl. ing. kemije

Ker je mnogokrat poleg nepravilnega režima sušilne tehnike vzrok za prekomerno zdrobljenost tudi prešanje suhega, večkrat tudi premalo odvolgnjenega hmelja v vreče s horizontalnimi stiskalnicami, smo lansko leto posvetili temu problemu večjo pozornost.

Lani smo pričeli poleg študija termo in aerodinamičnih problemov pri sušenju hmelja še proučevati tudi vpliv stiskalnic na zdrobljenost. V ta namen smo v Arji vasi nastavili določen poskus, ki naj bi dal konkretnije podatke.

Hmelj posušen na tekočem traku sušilnice »CER« je imel pod obstoječimi pogoji ob izstopu iz sušilnice 5 do 7 % vlage. Nadaljna ovlaževalna cona je dolga 4 metre. Na tej kratki poti pridobi hmelj samo še 1 do 3 % vlage, tako da vstopa v lijak horizontalne stiskalnice z okrog 8 % vlage.

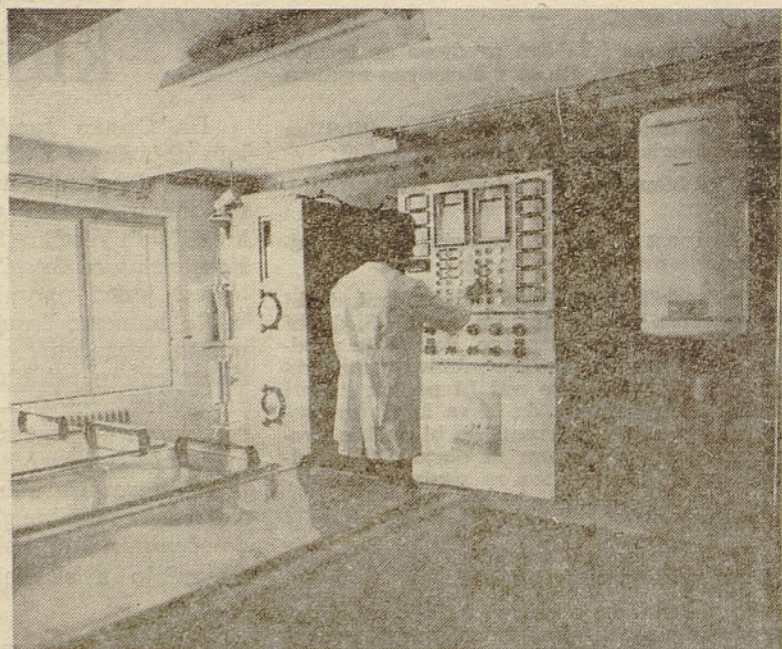
Za poskus smo iz iste sušilne partije oddvojili vsako drugo balo, pred horizontalno stiskalnico smo odvzeli maso hmelja za 1 balo — to smo prešali na vertikalni preši, medtem ko je nadaljnja masa ene bale bila prešana na horizontalni stiskal-

šča, v eno linijo, v drugo linijo pa smo na isti način položili bale z vertikalne preše. Bale smo ob šivih razparali po celi dolžini in ugotavljali posamezne razlike razdrobljenosti hmeljske mase. Primerjava obeh partij je pokazala večjo zdrobljenost hmeljske mase v balah s horizontalne preše. Istočasno smo jemali vzorce iz posameznih bal na običajen način in za vsako ugotovili zdrobljenost.

Pri teh pregledih smo ugotovili naslednje:

Pri balah iz horizontalne preše je bila pomembna razlika v zdrobljenosti hmelja, ki se je nahajala na spodnji strani drsne ploskve bata, to je tik nad podom, medtem ko je bila zgornja plast hmelja, to je ob zgornji drsni ploskvi vidno manj zdrobljena. Premer cevi v horizontalni stiskalnici je 60 cm. Ustje cevi, na katero se pritrdi vreča, je 5 cm nad podom. Pot bata stiskalnice je 120 cm, bala pa, ki je pritrdjena na ustje cevi je dolga ca. 180 do 200 cm. Torej je celotna pot, vzdolž katere deluje kompresija bata (potisne sile) poleg drsenja in trenja ob stene največ 320 cm. in najmanj 150 cm. Mehanske sile, ki delujejo na posamezne elemente hmeljne mase, to je na storžke, imajo največji rušilni učinek vzdolž cele spodnje drsne ploskve. Silnice — celotna potisna sila bata — ne delujejo samo paralelno s smerjo premika bata, ampak povzročajo tudi kotalni premik (poleg drsnega) in drobljenje hmeljske kobile.

Torej je vzorec vzet iz tiste strani bale, ki je pri prešanju ležala na podu, 2 do 4-krat bolj zdrobljen kot na zgornji (na-

V mini pivovarni Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu

Možnost povečanja izkoristka toplotne energije pri sušenju hmelja

Clovek se je že od nekdaj boril proti materialnemu pomanjkanju. Danes pa se borimo, kako bi zmanjšali in prištedili obilico materialnih dobrin. Danes smo prisiljeni razmišljati o tem, kako bi zmanjšali prekomerno in dostikrat nesmiselno porabo oziroma preslabo izrabo vsake vrste energije. To čutimo danes posebno pri izkoriščanju petrokemijskih produktov in električne energije. Pa tudi drugače poteka življenje v znamenju potratne izrabe vsake vrste energije — pomislimo, da so tudi vsi nešteti odpadki: ENERGIJA. Poglejmo npr. samo vso embalažo, ki se dnevno kopiči v našem okolju. Mnogokrat najdemo produkt v sestavi embalaže, ki stane toliko ali tudi več kot material, ki je embaliran. In še bi lahko naštevali primere nesmiselne porate vsake vrste energije.

Velik pomen gospodarjenja z energijo zahteva od nas, da raziščemo pogoje in osnovo za presojo termične bilance gospodarnosti tudi pri sušenju hmelja in ugotoviti kje in v kaki meri nastopijo termične izgube. Zato moramo po eni strani odkriti oziroma ugotoviti, kje nastanejo te izgube, po drugi strani pa bi morali primerjati različne tehnične rešitve med seboj. To je prav tako kot knjigovodstvo v nekem podjetju.

Pri rešitvi teh vprašanj bi morali predvsem ugotoviti:

- kaj smatramo kot energetsko izgubo,
- kaj je vzrok izgubam,
- kako ugotoviti velikost izgube,
- kako preurediti napravo z ozirom na termotehnično izboljšavo,
- kakšen je ekonomski učinek?

Na vprašanje, kaj je pravzaprav toplotna izguba, bi odgovorili: »Toplotna izguba je tista toplota, ki se oddaja v okolico in ni udeležena direktno v procesu sušenja«. Poleg tega imamo pa še tudi toplotne izgube, ki jih ne zaznavamo kot »odpadno« toploto in kot takšna ne predstavlja direktne toplotne izgube.

V termodinamiki razlikujemo »reversible« — povratne in »irreversible« — nepovratne procese. Reversible proces je sprememba nekega stanja, ki nastopi takrat, kadar lahko z dirigiranimi pogoji dosežemo, da teče proces v obratni smeri. V tem smislu je »ohladičev« nekega telesa reversibel pojav. Temu ohlajenemu predmetu, telesu lahko dovajamo toploto, da se »segreje« za enako vrednost. Če pridemo pri reversiblen procesu zopet nazaj na izhodiščno točko, je entropija dobila svojo prvotno obliko zopet nazaj. Entropija npr. zraka se je v tem primeru pojavila v prvotni velikosti.

Entropija je v toplotni mehaniki zelo važna postavka, saj predstavlja vsakokratno toplotno stanje. Pri vsakem reversiblen procesu se entropija ne spremeni, pri ireversiblen pa narašča. Za lažje razumevanje naj pojasnimo: toplota višje temperature je dragocenejša od toplote nižje temperature. Primerjava: padec vode preko visokega ali pa preko nizkega jezala!

Če označimo s:

Q — količina toplote in

T — absolutno temperaturo, označimo koeficient Q/T kot toplotno težino

s — pa kot entropijo, potem je

$$s = \frac{dQ}{T}$$

Če je entropija nekega telesa pri 0° C ali 273° K je s = 0, potem je prirastek energije do temperature T enak tisti količini toplote, ki smo jo morali dovajati, da dosežemo zeleno temperaturo, deljeno z absolutno temperaturo pri kateri se je toplota dovajala.

Npr. če je q količina toplote za segrevanje vode od 0° C na 5° C (5 kg/cal) je

$$s_s = s_0 + \frac{q_s}{T_m} \quad q_s = 5 \text{ kg/cal/kg}$$

T_m = srednja temperatura pri kateri smo dovajali toploto, to je

$$T_m = 273 + 2,5 = 275,5^\circ \text{ K}$$

iz tega sledi

$$s_s = 0 + \frac{275,5}{5} = 0,0182 \frac{\text{kg kal}}{\text{kg grd}}$$

analogno bi bilo za segretje na 50° C:

$$s_{50} = 0 + \frac{5}{298} = 0,0168 \frac{\text{kg kal}}{\text{kg grd}}$$

Vsaka proizvodnja toplote pomeni povečanje entropije — tehnični procesi potekajo vedno v smislu povečanja entropije. Pri vsakem dovajanju ali pa odvajanju toplote se entropija spreminja. Samo pri adiabatiki spremembi stanja (to je brez dovajanja ali odvajanja toplote) ostane entropija konstantna. Vemo tudi, da se določen del toplote ne da več uporabiti.

Kot toplotno izgubo smatramo tisti del preveč porabljene energije, ki gre preko dejanske kurilne toplote, ki je potrebna za enako delo med temperaturama T in T₀. Kot »ENERGIJO« pa imenujemo tisti del toplote, ki je na razpolago pri večji temperaturni razliki med T in T₀. Pri stanju T = T₀ je vsaka energija brez vsake vrednosti — »dela nezmožna«.

Primerna toplotna energija, ki jo je moč še izkoristiti je pri sušenju hmelja odpadna toplota, ki uhaja iz odvodnega jaška zelene etaže na prosto. Ko je sušenje v zeleni etaži napredovalo, je po določenem času tudi odvzem vlage iz vretenca bolj počasen. Posledica tega je, da pada vlaga toplega zraka in gre znaten del tega zraka neizkoriščen na prosto.

Naša naloga je, da najdemo postopek in način, kako ta neizkoriščeni del toplotne energije kvantitativno izkoristiti in s tem doprinesiti k manjši porabi goriva.

Vemo tudi, da neposredno po sušenju nima storžek enotne vsebine vlage. Šele po nekaj urnem skladiščenju pride do ravnotežja v celokupni vlagi med vretenci in lističi.

»Odpadni zrak«, ki je odhajal iz zelene etaže sušilnice na prosto, ima izhodno temperaturo okrog 28—30° C. Ker pa poteka sušenje v času od 20. 8. do ca. 10. 9., je zunanja temperatura povprečno 15° C — podnevi pa tudi do +25° C. S posebno napravo ekonovantom bi lahko ohladili izstopni zrak iz sušilnice za nekoliko stopinj in za prav toliko bi lahko dvignili temperaturo zunanjega zraka, ki je potreben za sušenje. Na primer: pri 80 % vlagi bi se moral zunanji zrak segreti od najmanj 15° C na +25° C (pri izhodni temperaturi zraka 28° C iz zelene etaže), a odpadni zrak iz sušilnice ohladiti do +18° C. Največja toplotna vsebnost v odpadnem zraku je v obliki vlage, zato bi v našem primeru bila najprikladnejša toplotna črpalka za ponovni izkoristek toplote. V tej napravi bi se hladil izstopni zrak na +10° C ali +15° C, a v kondenzatorju bi se dobila ista količina toplote nazaj v obliki občutne toplote plus moč motorja za kompresor. Iz tehničnih razlogov bi temperatura izstopanja zraka iz kondenzatorja ne smela biti večja +55° do +60° C. S pomočjo toplotne črpalke bi bilo mogoče znatno znižati stroške za toplotno energijo, ker bi stvarno z izločeno vlogo iz hmelja segrevali dovodni zrak za sušenje hmelja. Vendar bi ta rešitev zahtevala precejšnje stroške za investicijo.

H koncu bi omenili najnujnejša dela v letošnji sušilni sezoni, ki bi morala obsegati:

1. Uvedba elektronskih merilnih in signalnih naprav kot prototip v eni sušilni celici ali pa na eksperimentalni sušilnici.

2. Adaptirati eno sušilno celico za izkoristek enega dela »odpadnega« zraka nazaj v celico s hirostatsko avtomatsko napravo.

3. Poostriiti kontrolo nasipavanja na zeleno etažo — v suhi etaži pa vpeljati režim izpraznjevanja, ko ima hmelj 9 % vlage.

4. Izboljšati učinek humidifikatorja s tem, da bi dovajali tople vlažne zrak. Možni sta dve alternativni: dovod vlažnega toplega zraka iz zelene etaže in pa dovod toplega suhega zraka iz »suhe etaže« v razpršilni sistem, oziroma za predgretje zraka za humidifikator.

5. Izločiti horizontalne stiskalnice in uvesti vertikalne.

6. Izdelati toplotno bilanco ene sušilne celice.

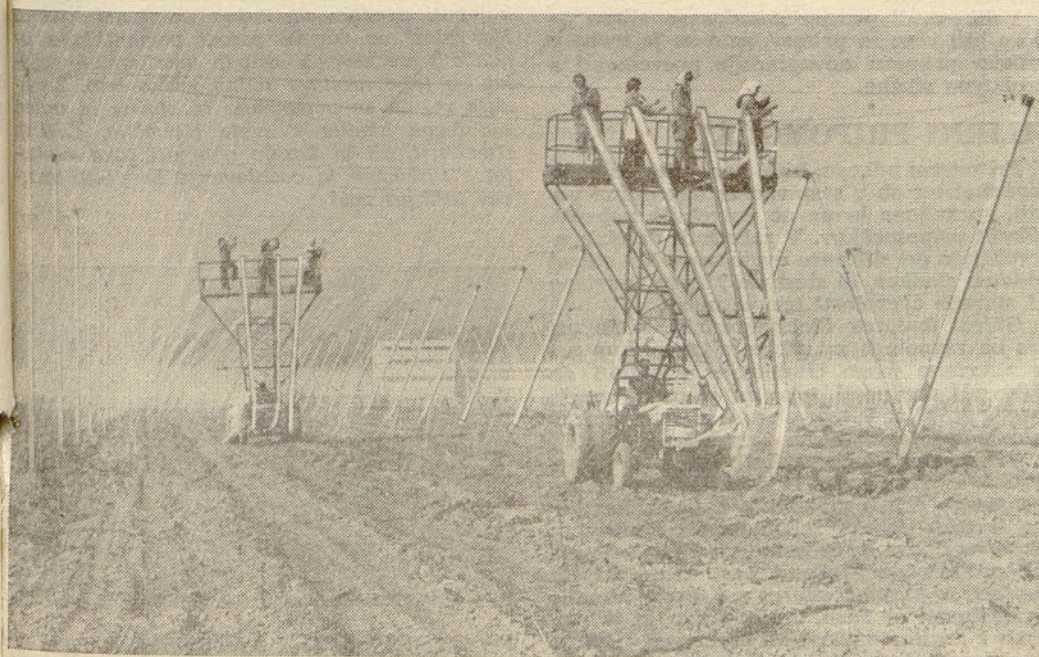
7. Postaviti team strokovnjakov termo-tehnikov, ki so seznanjeni s termično in tehnološko problematiko sušenja hmelja.

8. Izoblikovati sušilni postopek z rekuperacijo toplotnega zraka iz zelene etaže v določeni fazi nasičenosti.

Navedena dela zahtevajo poglobljen študij in obširnejše termične izračune z istočasno nabavo ustreznih merilnih in kontrolnih indikatorjev.

To naj bi bile smernice za nadaljevanje termodinamičnih del v letošnji sušilni sezoni.

Poraba nafte ne bi smela biti več kot 300 ml na kg suhega hmelja.

Obešana so tudi zadnja vodila

Priprava krme

Silaža

V proizvodnji živinske krme poznamo več vrst konzerviranja, in sicer: priprava suhe krme — klasično, umetno sušenje, prevetravanje, leseni stogi, žičnice in priprava silaže. S sušenjem jemljemo mikroorganizmom življenjsko važno snov — vodo. Pri pripravi kisali pa gremo nasprotno pot.

Običajno siliramo travno maso z določeni mikroorganizmi in njihovimi produkti. Za uspešno siliranje oziroma kvalitetno silažo moramo tem mikroorganizmom v njihovem delovanju pomagati.

Krma se spravlja v silose sveža oziroma ovenela. V optimalnih pogojih (uveela krma, stlačena, hitro napolnjena in zaprta) nastala mlečna kislina konzervira za dalj časa našo travno maso. Mlečni kislini v silaži pripisujemo pomembno vlogo, ker učinkuje dezinfekcijsko, torej uničuje določene škodljive bakterije in nosi oziroma drži s svojo prisotnostjo določeno kisloto, v kateri škodljive bakterije nimajo več življenjske eksistence.

NEKAJ MOŽNIH FAKTORJEV, ki vplivajo na uspeh ali tudi na neuspeh mlečnokislinskih bakterij ob siliranju:

- odstranitev zraka iz silirne mase (8–10 m silosi ali tlačenje)
- visoke temperature
- stopnje kislosti
- hranilna vrednost mase
- suha snov
- intenziteta in čas kisanja

Bakterije, ki delujejo v zračnih pogojih, pospešujejo plesni (nezaprti — netlačeni silosi, dolgotrajno polnjenje silosa itd.).

Hladno mlečnokislinsko vrenje bo potekalo le ob temeljiti izločitvi zraka iz silirane mase. To dosežemo z višino stolpnih silosov in s traktorskim tlačanjem koritastih silosov ali krtnovcev (pod folijo).

Če nastane oziroma nastaja kislina v silirni masi prepočasno (natlačen kup — velike količine zraka v kupu — siliranje enega kupa 3 do 4 dni), se lahko porabi preveč sladkorja, tako da imajo mlečnokislinske bakterije onemogočeno življenjsko eksistenco.

Podobne pogoje za svoj obstoj zahtevajo tudi maslenokislinske bakterije in zato lahko samo močna kislota naše silirane mase ovira nezaželen razvoj slednjih.

Zaradi navedenega upoštevamo naslednja merila:

- Hitra odstranitev zraka iz silirne mase tako, da se mlečnokislinske bakterije lahko hitro razvijajo ter tako s svojo prisotnostjo ustvarjajo odgovarjajočo kisloto.
- Dihanje rastlin mora biti čimprej omejeno, da ne nastopi zvišanje temperature v krmni oz. silirni masi in da ne pride do razgradnje lahko prebavljivih ogljikohidratov.
- Rast plesni mora biti hitro onemogočena.

TOPLOTNI POGOJI

Mlečnokislinske bakterije delujejo v dveh temperaturnih območjih. Pri temperaturi 18 do 25°C sledi hladno mlečnokislinsko vrenje (res pri popolni izključitvi zraka), pri 42 do 50°C sledi toplo mlečnokislinsko vrenje.

Maslenokislinske bakterije najintenzivneje delujejo pri temperaturi od 35 do 40°C, zato se je treba brezpogojno izogibati vsakemu povišanju temperature v krmni masi.

PH VREDNOST

Nižja je pH vrednost, kislejša je silaža. Mlečnokislinske bakterije uporabljajo ali živijo v pH 3,9 do 4,2, najugodnejši pH za maslenokislinske bakterije je med 4,3 do 5,5.

Gnilobne bakterije nastopajo v pH med 5,5 do 7 (npr. detelje — leguminoze imajo veliko apna in beljakovine).

Mala živa bitja — bakterije — rabijo za svoj obstoj določene hranilne snovi, tako uporabljajo mlečnokislinske bakterije lahko topljive ogljikove hidrate kot so grozdni sladkor, mlečni sladkor ali navadni sladkor.

Sladkor se nahaja v rastlinskih sokovih v topni obliki, kar je za bakterije zelo ugodno, ker reagirajo in delujejo le v topnem sladkorju.

Znano je namreč, da se listi sladkorne pese odlično silirajo.

Beljakovine v krmni masi ne vplivajo na delovanje mlečnokislinskih bakterij — vplivajo pa negativno na proces kisanja.

PRAKSA IN IZKUŠNJE PRI SILIRANJU

Najbolje se pri siliranju obnese ovenela krma na 30 do 35 % vlage. Zaradi ovenelosti se v krmni zviša osmotski pritisk, kar zavira formiranje maslene kisline. Razen tega je krma lažja za transport, kot za izkoristek silirnega prostora.

Važno je tudi, da krma ni izprana (površinska mokrota, kot so rose ali rahel dež, ki negativno vplivajo na kisanje), tudi zamazana krma lahko bolj ali manj pospešuje gnitje silirane mase.

NAJBOLJŠA JE POPOLDNE POKOŠENA KRMA, ker v tem času je v rastlinah največ sladkorja. V prvem odkosu (seno) je praviloma več sladkorja kot v naslednjih. Zelo važno pri siliranju je polnjenje silosa ali zapiranje silosa kot tudi silažnih kupov. Narodi, ki se s siliranjem ukvarjajo že dalj časa, trdijo, da več kot dva dni odprt silos vpliva toliko na hranilno vrednost (zaradi kvalitete), da vsak nadaljnji dan nepokrit ali nezaprta silos odvzame kravi, ki jo hranimo s to silažo, 1 liter mleka.

Iz navedenega sledi, da je gradnjo silosov potrebno prilagoditi številu hlevske kapacitete, strojnim in delovnim zmogljivostim kmetije, terenu idr.

Velikost ali premer sosedovega silosa ne more biti vamer za primer, zato se je treba v vsakem primeru novogradnje posvetovati s strokovno službo.

SILIRNI PRIPOMOČKI

Pri prvem odkosu, hitri napolnitvi silirnih kapacitet ter ob v sestavku že navedenimi pogoji, spravljena krma ne potrebuje nobenih silirnih pripomočkov. V zahodnih deželah uporabljajo pri siliranju uvele trave kot silirni dodatek sladkor, in sicer do 7 kg/m³, odvisno od stopnje ovenelosti travne mase.

Silirni dodatek Cinkbaktericid, ki je pri nas na razpolago za siliranje trave, ima namen krmno maso čimhitreje pripeljati do nizke pH vrednosti, tako da se ne bi mogla razviti gniloba. V tem obsegu se lahko razvijajo le mlečnokislinske bakterije.

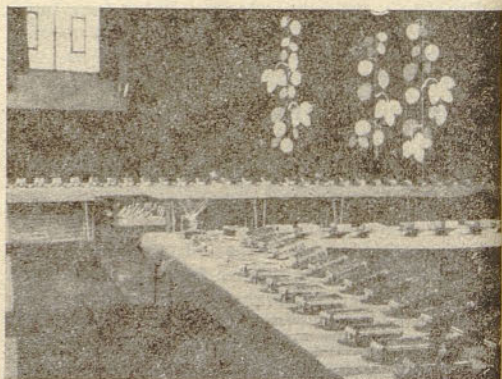
Pri uporabi kateregakoli silirnega pripomočka, ki ga uporabniki nabavljajo, se moramo strogo držati priloženih navodil, ker bomo le tako dosegli želeni uspeh. Pomnimo: silaža bo dobra le, če bomo v naše silose polnili neoporečno krmno maso. Trave, ki jih polnimo v stolpne silose, naj bodo zrezane po možnosti na 3 cm, dočim travo, ki jo polnimo v koritaste silose ali krtnovce, tlačimo v cel kup, režemo pa ob odvzemu.

ZVZ — Celje

ing. agr. Mirko Pristovšek

Na Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu dnevno merijo prirast hmeljnih rastlin

Razstave hmeljnih vzorcev so bile prikaz vsi letnih uspehov in težav pri hmeljarstvu. Na žalost so zamrle zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V drugih hmeljarskih deželah so take razstave redno vsako leto. Zavedajo se, da so pomembne za sloves in ugled njihovega hmelja v svetu (Nemčija, Češka). Hmeljarji, ali bi kazalo obnoviti take vsakoletne razstave in ocenjevanje hmeljnih vzorcev tudi pri nas?

T. W.

Postavljalci hmeljev so včasih s »štangami« napravili na milijone lukenj vsako leto, danes še komaj v dobrem enem odstotku hmeljišč

SAMOUPRAVNI

predpisi

MAJ 1980

PRILOGA HMELJARJA

ŠTEVILKA 34

PREDLOG

Samoupravni sporazum

**O ZDRUŽEVANJU IN UPORABI SREDSTEV
ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN DOLOČITVI SKUPNIH
ENOTNIH OSNOV ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE
PRAVICE IN POSOJIL ZA IZGRADNJO ALI NAKUP
ZASEBNIH STANOVANJ**

PREDLOG

Samoupravni sporazum

**O UPRAVLJANJU IN GOSPODARJENJU S SKUPNIMI
POČITNIŠKIMI DOMOVI IN ORGANIZIRANJU LETOVANJA**

PREDLOG

Na podlagi 118. in 180. člena Zakona o združenem delu, stališč, sklepov in priporočil Skupščine SR Slovenije za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu v SR Sloveniji (Ur. l. SRS, št. 35/79) in 57. členu samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Hmežad, so delavci temeljnih organizacij (TOZD) oz. delovne skupnosti Skupne službe, združeni v DO Hmežad Kmetijstvo Žalec, n. sol. o., DO Hmežad Notranja trgovina Žalec, n. sol. o., DO Hmežad Strojna Žalec, n. sol. o., DO Hmežad Gostinstvo in turizem Žalec, n. sol. o., DO Hmežad Kmetijska zadruga

»Savinjska dolina« Žalec, n. sol. o., DO Celjska mesna industrija Celje, n. sol. o., DO Hmežad Kmetijski kombinat Šmarje pri Jelšah, n. sol. o., DO Hmežad Vrtnarstvo Celje, p. o., DO Hmežad Celjske mlekarne Celje, p. o., DO Hmežad Sadjarstvo Mirošan, Kasaze-Petrovče, p. o., DO Hmežad eksport-import Žalec, p. o. ter delavci delovne skupnosti Skupne službe SOZD in delavci delovne skupnosti Interne banke Hmežad (v nadaljnjem besedilu: udeleženi

ke), na referendumu, dne 1980 sprejeli naslednji

Samoupravni sporazum

O ZDRUŽEVANJU IN UPORABI SREDSTEV ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO IN DOLOČITVI SKUPNIH ENOTNIH OSNOV ZA PRIDOBITEV STANOVANJSKE PRAVICE IN POSOJIL ZA IZGRADNJO ALI NAKUP ZASEBNIH STANOVANJ

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem samoupravnim sporazumom udeležence urejamo in določamo naslednje zadeve:

- namene in cilje združevanja in uporabe sredstev za stanovanjsko izgradnjo;
- način združevanja sredstev za stanovanjsko izgradnjo, skupno oročanje in nastop na natečajih za stanovanjska posojila, vodenje evidence pri udeleženkah, uporaba in razpolaganje z njimi;
- skupno planiranje stanovanjske izgradnje;
- skupne osnove in merila za dodelitev družbenega stanovanja, za dodelitev posojila za gradnjo stanovanjske hiše ali nakup stanovanj, pogoje in višino lastne udeležbe za pridobitev stanovanjske pravice in do posojila;
- sestavo, način dela in pristojnosti skupnega organa na področju skupnih stanovanjskih razmerij po tem sporazumu;
- druge zadeve.

2. člen

Udeleženke tega sporazuma smo enotne v stališču, da mora zaradi pospešenega reševanja stanovanjskih gradenj, vsak delavec — interesent za pridobitev stanovanjske pravice na družbenem stanovanju, prispevati svoja finančna sredstva kot lastno udeležbo v skladu s samoupravnim sporazumom.

Lastna udeležba je odvisna od vrednosti stanovanja, ekonomskega položaja delavcev in njegove družine,

3. člen

Nameni in cilji združevanja sredstev za stanovanjsko izgradnjo so:

1. Skupno financiranje stanovanjske izgradnje v družbeni lasti, kreditiranje zasebne gradnje, nakupa stanovanj in adaptacije stanovanj.
 2. Skupno oročanje sredstev pri bankah in skupno najemanje kreditov.
- Za realizacijo teh ciljev bomo udeleženci:
- določale in sprejemale skupno politiko stanovanjske izgradnje;
 - združevale svoja sredstva za stanovanjsko izgradnjo;
 - skupaj planirale stanovanjsko izgradnjo;
 - skupaj gospodarile s stanovanjskim fondom;
 - organizirale skupno strokovno službo za vodenje enotne evidence in za opravljanje administrativno-tehničnih postopkov za realizacijo določil tega sporazuma.

4. člen

Udeleženke sporazuma se zavezujemo izvajati stanovanjsko izgradnjo in določila tega sporazuma po naslednjih načelih:

— enakopravnost delavcev ob pogojih in kriterijih, ki jih določa ta sporazum;
— objektivnost pri dodeljevanju stanovanj in posojil delavcem;
— izjemnih individualnih socialnih primerov;

— izjemnih kadrovskih potreb za uspešno poslovanje udeleženk;
— prispevka k rezultatom dela;
— enak materialni položaj delavca, upoštevajoč pogoje gospodarjenja.

Za realizacijo teh načel se v tem sporazumu določijo skupne enotne osnove in kriteriji za pridobitev stanovanjske pravice in za dodelitev posojila za zasebno gradnjo ali nakup stanovanja, ki jih bomo udeleženke upoštevale v svojem splošnem aktu — pravilniku, s katerim se urejajo stanovanjska razmerja delavcev.

II. ZDRUŽEVANJE SREDSTEV ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO

1. Zdrževanje stanovanjskih sredstev

5. člen

Udeleženke združujemo vsa sredstva za stanovanjsko gradnjo, v skladu z določili tega sporazuma in skupaj upravljamo in razpolagamo s temi sredstvi vzajemno in solidarno.

6. člen

Udeleženke združujemo vsa sredstva za stanovanjsko gradnjo, ki so v denarni obliki, v obliki naložb, v obliki stanovanjskega fonda ali v kakšni drugi obliki v upravljanju pri TOZD oz. DSSS udeleženkah, na dan 1. 1. 1980.

Na podlagi tega sporazuma in skupnih planov stanovanjske gradnje bomo združevali tudi:

— sredstva, ki jih od 1. 1. 1980 naprej izločamo oz. namenjamo za stanovanjsko gradnjo iz čistega dohodka, ki je osnova osebnega dohodka, amortizacijo stanovanj, kupnine prodanih stanovanj in sredstva, ki jih prejemamo kot finančno udeležbo za dodeljena stanovanja;

— druga sredstva, ki jih bomo na kakršnikoli osnovi pridobili in namenili za stanovanjsko gradnjo.

2. Evidenca združenih sredstev

7. člen

Na združenih sredstvih imamo udeleženke delež, ki je sorazmeren deležu sredstev, ki smo jih po tem sporazumu združile in jih vodimo v svojih knjigovodskih evidencah.

Udeleženke vodimo v svoji evidenci kot vire sredstev za stanovanjsko gradnjo:

— sklad skupne porabe, namenjen za stanovanjsko graditev, formiran po zakonu;

— sklad skupne porabe, namenjen za stanovanjsko graditev, prek zakonsko določene osnove;

— sklad skupne porabe, namenjen za stanovanjsko graditev, formiran iz drugih virov, in to: sredstva od prodanih stanovanj, vrnjene anuitete in drugo;

— bančna posojila;
— obveznosti do delavcev za pridobitev stanovanj.

8. člen

Obveznosti udeleženk iz naslova stanovanjske gradnje so skupne obveznosti udeleženk in se poravnava iz združenih sredstev ter evidentirajo v smislu prejšnjega člena.

9. člen

V bilanci združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo izkazujemo vse obveznosti in terjatve iz 7. člena sporazuma za udeleženke sporazuma.

Združena sredstva se vodijo na posebnem računu pri SDK. Knjigovodska in finančna opravila v zvezi z združenimi sredstvi opravljata DSSS in IB SOZD Hme-zad.

Prihodki, ki nastanejo v okviru združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo, povečujejo združena sredstva. Izdatki za realizacijo planov stanovanjske gradnje bremenijo združena sredstva.

Udeleženke smo na prihodkih in izdatkih iz predhodnega odstavka udeležene v razmerju z vsemi sredstvi, ki smo jih združile za stanovanjsko gradnjo.

3. Razpolaganje z združenimi stanovanjskimi sredstvi

10. člen

Udeleženke bomo združena sredstva za stanovanjsko gradnjo uporabljale za reševanje stanovanjskih vprašanj na način in pod pogoji, ki jih določamo s plani in s tem sporazumom za:

— gradnjo in nakup družbenih stanovanj;

— dograjevanje stanovanjskih zgradb, ki so družbena last;

— adaptacijo stanovanj v družbeni lasti;

— za združeno namensko varčevanje delavcev udeleženk in dodeljevanje drugih stanovanjskih posojil;

— za druge namene v zvezi s stanovanjsko gradnjo (gradnja komunalnih naprav za usmerjeno stanovanjsko gradnjo, sofinanciranje gradnje oz. nakupa družbenih stanovanj z drugo OZD v skladu s plani).

Sredstva za zasebno stanovanjsko gradnjo se lahko dodelijo kot posojilo delavcem za naslednje namene:

- za gradnjo individualne stanovanjske hiše, nakup etažnega stanovanja oziroma stanovanjske hiše;

- za adaptacijo zasebnega stanovanja ali stanovanjske hiše.

Lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše lahko dobi posojilo samo za adaptacijo ali povečanje stanovanjskih prostorov.

Sredstva po tem členu ne morejo biti uporabljena za gradnjo počitniških hiš ali turističnih sob.

11. člen

Udeleženke bomo skupaj oročale sredstva za stanovanjsko gradnjo ter skupaj najemale kredite za stanovanjsko gradnjo pri bančnih in drugih organizacijah, na podlagi sklepov skupnega organa iz 95. člena tega sporazuma v skladu s skupnim planom stanovanjske gradnje, zato se:

- krediti za skupno porabo — za stanovanjsko gradnjo in

- druge obveznosti za stanovanjsko gradnjo vodijo v bilanci združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo, kot je določeno v 9. členu tega sporazuma.

12. člen

Udeleženke bomo iz združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo financirale tudi stanovanja za kadrovske potrebe udeleženk.

Udeleženke financiramo gradnjo kadrovskih stanovanj na podlagi sprejetega plana kadrov. Plan kadrov določa dela oz. naloge, ki so deficitarna in katerih zasedba je možna z zagotovitvijo stanovanja.

Za izgradnjo kadrovskih stanovanj bomo udeleženke s skupnim planom določile višino sredstev, ki jih bomo v ta namen združevale in določile način delitve teh stanovanj.

4. Način upravljanja z združenimi sredstvi

13. člen

Z združenimi sredstvi za stanovanjsko gradnjo udeleženke upravljamo neposredno ali po svojih organih upravljanja:

- z odločanjem o skupni politiki stanovanjske gradnje;

- s sprejemanjem skupnega plana stanovanjske gradnje;

- z odločanjem o višini sredstev, ki jih izločamo, združujemo in namenjamo za stanovanjsko gradnjo;

- z odločanjem o zaključni letni bilanci združenih sredstev.

Udeleženke poblaščamo SOZD Hmezd za sklepanje samoupravnih sporazumov, pogodb z drugimi in opravljanje drugih pravnih dejanj za realizacijo stanovanjske gradnje po določbah tega poglavja.

14. člen

V primeru izstopa iz sporazuma oziroma prenehanju sporazuma, bomo udeleženke sredstva, pravice in obveznosti, ki izhajajo iz združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo, medsebojno poravnale.

5. Uporaba skupnega stanovanjskega fonda

15. člen

Skupni fond stanovanj predstavljajo stanovanja, katerih vir so združena sredstva za stanovanjsko gradnjo in na podlagi teh sredstev dobljeni tuji viri (kredit) za stanovanjsko gradnjo.

Udeleženke smo udeležene v skupnem stanovanjskem fondu po dejansko vloženi sredstvih in namenskih kreditih, ki smo jih pridobile po določilih tega sporazuma.

16. člen

Udeleženke razporejamo skupni fond stanovanj po načelih tega sporazuma tako, da njihovi delavci pridobivajo stanovanjsko pravico na tistih stanovanjih, ki jih pridobi delavec posamezne udeleženke.

17. člen

Prednostne liste udeleženk za dodelitev stanovanj oziroma posojil so podlaga za ugotavljanje potreb posamezne udeleženke po stanovanjih oziroma posojilih za gradnjo oziroma nakup stanovanj.

Na osnovi prednostnih list udeleženk in višine sredstev v skupnem stanovanjskem fondu odločijo delegati udeleženk v skupnem organu soglasno o razdelitvi stanovanj in sredstev za posojila za posamezno udeleženko.

Če soglasja ne dosežemo, se izvede usklajevalni postopek. Če po usklajevalnem postopku ne dosežemo soglasja, odloča odbor udeleženk z večino glasov delegatov.

III. PLANIRANJE STANOVANJSKE IZGRADNJE

18. člen

Udeleženke odločamo o stanovanjski izgradnji s sprejemanjem planov stanovanjske izgradnje in po delegatih v skupnem organu v mejah pristojnosti, ki so določene v tem sporazumu.

Za realizacijo tega udeleženke sprejemamo:

— skupni srednjeročni plan stanovanjske izgradnje;

— skupni letni plan reševanja stanovanjskih potreb.

19. člen

Srednjeročni plan stanovanjske gradnje se sprejema za petletno obdobje, ki sovпада z obdobjem srednjeročnih planov poslovanja udeleženk.

Srednjeročni plan stanovanjske gradnje je skupni samoupravni akt udeleženk, s katerim določamo:

— skupno stanovanjsko politiko;

— sredstva, ki jih bomo po zakonu in iz čistega dohodka izločale in združevale za stanovanjsko gradnjo in določamo svoje obveznosti do združevanja sredstev za stanovanjsko gradnjo;

— obseg stanovanjske gradnje in obseg sredstev, namenjenih za zasebno stanovanjsko gradnjo delavcev udeleženk oziroma razmerje uporabe sredstev za te vrste stanovanjske gradnje;

— osnove in merila za financiranje stanovanjske gradnje iz tujih virov (oročane sredstev, najemanje kreditov);

— gornjo mejo sredstev za gradnjo kadrovske stanovanj v odstotku od skupaj planiranih sredstev za stanovanjsko gradnjo in število stanovanj, ki pripada posamezni udeleženki;

— sofinanciranje stanovanjske gradnje z drugimi OZD;

— število, strukturo in normative stanovanj;

— druga vprašanja v zvezi z realizacijo skupnega srednjeročnega plana stanovanjske gradnje.

Skupni srednjeročni plan stanovanjske gradnje temelji na elementih plana udeleženk.

20. člen

Letni plan reševanja stanovanjskih potreb je izvajalni del skupnega srednjeročnega plana stanovanjske gradnje, s katerim se le-ta etapno izvršuje. Z letnim planom se določijo razpoložljiva stanovanjska sredstva in določi višina sredstev za kreditiranje zasebne gradnje in ostale elemente, ki jih naj plan vsebuje.

21. člen

Srednjeročni in letni plan stanovanjske gradnje sprejema delavski svet udeleženk na predlog skupnega organa.

Plan stanovanjske gradnje mora biti v skladu s samoupravnim sporazumom o temeljih plana in usklajen s plani stanovanjskih gradenj samoupravnih interesnih stanovanjskih skupnosti Celje, Žalec in Šmarje pri Jelšah.

Plan stanovanjske gradnje je v delu, ki se nanaša na posamezno udeleženko, sestavni del plana poslovanja udeleženke.

IV. SKUPNE OSNOVE IN MERILA ZA DODELITEV DRUŽBENEGA STANOVANJA, ZA DODELITEV POSOJILA ZA GRADNJO STANOVANJSKE HIŠE ALI NAKUP STANOVANJA

1. Načela skupnih osnov za dodelitev stanovanja oziroma posojila

22. člen

Da bi zagotovili enake pogoje in možnosti reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev udeleženk, smo se udeleženke dogovorile, da bomo dodeljevale stanovanja in stanovanjska posojila iz združenih sredstev po skupnih osnovah in merilih, ki jih določamo s tem sporazumom.

Skupne osnove in merila po tem členu so podlaga za ugotavljanje plana potreb za dodeljevanje stanovanj posamezni udeleženki in za dodeljevanje stanovanjske pravice delavcem, zaposlenih pri udeleženki po prioritetni listi posamezne udeleženke.

23. člen

V prejšnjem členu navedene osnove in merila so izdelane tako, da z njihovo uporabo delavci uresničujemo poleg osnovnega cilja o objektiviziranju ugotavljanja upravičenosti do stanovanja, še druge pomembne cilje politike dodeljevanja stanovanj, in sicer:

1. da mora vsak prošilec za dodelitev družbenega stanovanja prispevati lastna sredstva po kriterijih tega sporazuma;

2. stanovanjski problem se mora prvenstveno reševati tistim delavcem, pri katerih je najbolj pereč;

3. politika dodeljevanja stanovanj mora biti zastavljena tako, da je dodeljevanje stanovanj v skladu z načelom o delitvi po vloženem delu;

4. da je politika dodeljevanja stanovanj tudi istočasno instrument, ki udeleženkam tega sporazuma pomaga ohranjati ustrezen strokovni nivo kadrov;

5. da je pri dodeljevanju stanovanj posamezni udeleženki prisotna politika solidarnosti med udeleženkami glede na stanovanjsko problematiko pri posamezni udeleženki.

24. člen

Delavci udeleženk pridobijo stanovanjsko pravico po vrstnem redu iz prioritetne liste posamezne udeleženke.

Dodelitev posojila za izgradnjo lastne stanovanjske hiše ali nakup etažnega stanovanja se izvrši po prioritetni listi ude-

leženek iz njenih sredstev namenjena za posojila in solidarnostnih sredstev, pridobljenih od drugih udeleženk.

Delavci — posojilojemalci morajo izpolnjevati pogoje za sklenitev posojilne pogodbe po tem sporazumu.

Predlog za solidarnostno prilivanje teh sredstev daje odbor za stanovanjske zadeve.

25. člen

Postopek ugotavljanja upravičenosti do stanovanja oz. posojila se prične z javnim razpisom. Sklep o javnem razpisu za vlaganje prijav za dodelitev ali zamenjavo stanovanj oz. dodelitev posojila sprejme odbor za stanovanjske zadeve.

Javni razpis za vlaganje prijav za dodelitev ali zamenjavo stanovanj se objavi enkrat letno. Javni razpis za vlaganje prijav za stanovanjska posojila se objavi najkasneje v mesecu marcu za tekoče leto.

Prijave za dodelitev stanovanja se vlagajo ali podajo ustno na predpisan obrazec pri referentu za kadrovske zadeve udeleženke, ki jih dostavi strokovni službi SOZD.

Odgovorni delavec službe je dolžan voditi evidenco o vloženih prijavah in opravljati druge naloge v skladu s tem sporazumom.

26. člen

Stanovanja se oddajo v uporabo delavcem, ki so v delovnem razmerju pri udeleženci tega sporazuma z odločbo.

27. člen

Če se delavec v 30 dneh od dneva vročitve odločbe o dodelitvi stanovanj oz. obvestila službe za družbeni standard o vseljivosti stanovanja, ne vseli v dodeljeno stanovanje, se šteje, da se je delavec odpovedal dodeljeni stanovanjski pravici.

Odbor za stanovanjske zadeve ob nastopu navedenih okoliščin razveljavi odločbo o dodelitvi stanovanja.

28. člen

Delavec, kateremu je dodeljeno stanovanje v uporabo, sklene s pristojno stanovanjsko skupnostjo oz. upravljalcem stanovanja pogodbo o uporabi stanovanja.

Pogodba iz predhodnega odstavka tega člena se lahko sklene samo na osnovi odločbe o dodelitvi stanovanja.

29. člen

Delavec se ne more vseliti v stanovanje, če je sprožen postopek za razveljavitev sklepa, s katerim mu je bilo stanovanje dodeljeno v uporabo.

30. člen

Delavcem, zaposlenim v poslovnih enotah izven sedeža TOZD, se stanovanje dodeljuje po naslednjem postopku:

1. Služba za družbeni standard z organi zainteresirane TOZD izdela osnutek letnega plana nakupa oz. gradnje potrebnih stanovanj v krajih, kjer so sedeži poslovnih enot in ga predloži odboru za stanovanjske zadeve.

2. S planom stanovanjske izgradnje se določi lokacija nakupa oz. gradnje stanovanj za potrebe delavcev, zaposlenih v poslovnih enotah v smislu določil tega člena.

31. člen

Postopek ugotavljanja upravičenosti do stanovanja za delavce v poslovnih enotah se prične na podlagi zahtevkov delavcev v teh enotah za dodelitev stanovanja. Vrstni red upravičencev do stanovanja v poslovni enoti, v katerih se bo dodelilo stanovanje, se določa glede na vrstni red doseženega števila točk prosilcev — delavcev v tej enoti, ne glede na vrstni red upravičencev iz prioritete liste udeleženke.

Zamenjava stanovanj

32. člen

Udeleženke se dogovorimo, da lahko njihovi delavci vlagajo zahteve za zamenjavo stanovanj, če posedujejo stanovanjsko pravico za stanovanje, ki je glede na opremljenost in dosedanje vzdrževanje približno enakovredno novo zgrajenim; za njihovo družino pa je premajhno oziroma nefunkcionalno glede na razmere v družini, kot so: trajna bolezen družinskega člana, invalidnost in drugi primeri.

Sofinanciranje z drugo OZD

33. člen

V primeru, da je zakonec delavca udeleženka zaposlen v drugi OZD, ki ni udeleženka sporazuma, se lahko njegov stanovanjski problem rešuje skupaj z OZD, kjer je zaposlen zakonec, tako, da obe OZD združita sredstva za skupen nakup ali izgradnjo stanovanja, pri čemer ima ena od udeleženk pravico razpolaganja s tem stanovanjem.

Ustrezen sporazum o skupnem reševanju stanovanjskih problemov pripravi služba za družbeni standard.

Delavec, ki je vložil zahtevek za skupno reševanje stanovanjskega problema v smislu tega člena, mora poleg ostalih dokazil predložiti tudi ustrezen sklep pristojnega organa OZD, pri kateri je zaposlen njegov zakonec, da je zagotovljena dogovorjena udeležba.

Oddajanje dela stanovanja v podnajem

34. člen

Delavec lahko odda del stanovanja v podnajem samo na podlagi soglasja odbora za stanovanjske zadeve.

Del stanovanja je treba najprej ponuditi v uporabo stanodajalcu.

V družbenem stanovanju udeleženke se ne morejo oddajati turistične sobe.

35. člen

Odbor za stanovanjske zadeve lahko da svoje soglasje za oddajo dela stanovanja v podnajem s pogojem, da mora nosilec stanovanjske pravice oddati ta del stanovanja v podnajem samo delavcem udeleženke tega sporazuma.

36. člen

Soglasje za oddajo dela stanovanja v podnajem se ne more dati imetniku stanovanjske pravice, če niso izpolnjeni pogoji, katere je predpisala skupščina občine za oddajo dela stanovanja v podnajem.

Soglasje ali sklep o zavrnitvi zahtevka se pismeno posreduje imetniku stanovanjske pravice v 8 dneh od dneva, ko je bil sprejet.

Odpoved pogodbe o uporabi stanovanja

37. člen

Udeleženka tega sporazuma odpove delavcu — imetniku stanovanjske pravice pogodbo o uporabi stanovanja v naslednjih primerih:

1. Če mu preneha delovno razmerje v TOZD oz. DSSS udeleženki tega sporazuma, razen v primerih invalidske upokojitve,časne prekinitev delovnega razmerja in za čas opravljanja javne funkcije, skladno z zakonom.

2. Če odda stanovanjske prostore v celoti v podnajem ali ga uporablja za poslovno dejavnost brez soglasja udeleženke tega sporazuma.

3. Če da stanovanjske prostore v zakup za poslovne namene.

4. V drugih primerih določenih v zakonu.

2. Skupne enotne osnove oz. kriteriji za dodeljevanje stanovanj

38. člen

Udeleženke s tem sporazumom določamo skupne enotne osnove oz. kriterije za dodelitev družbenega stanovanja, ki jih bomo upoštevale v svojem splošnem aktu, s katerim urejamo stanovanjske potrebe delavcev.

Vrstni red upravičencev za dodelitev stanovanja se določi po naslednjih kriterijih:

- 1) stanovanjske razmere prosilcev,
- 2) socialne in zdravstvene razmere prosilcev,
- 3) družinske razmere prosilcev,
- 4) delovna doba,
- 5) kadrovske potrebe udeleženke in delavčeva uspešnost pri delu,
- 6) ostali kriteriji kot so: udeležba v NOB, ločeno življenje in oddaljenost od delovnega mesta, sofinanciranje druge OZD, zaposlenost več članov družine pri udeleženki itd.

Vsi navedeni kriteriji se ovrednotijo s točkami kot je določeno v tem sporazumu.

1) Stanovanjske razmere

39. člen

Da prosilec nima stanovanja se šteje:

- če on ali njegov ožji družinski član ni nosilec stanovanjske pravice;
- če stanuje v stanovanju, ki meri manj kot 10 m² stanovanjske površine na družinskega člana;
- če ima pravnomočno sodno odpoved brez svoje krivde.

Kriteriji točkovanja

1. Prosilcu, ki nima stanovanja, pripada:

a) stanuje v neustreznem provizoriju, neurejeni baraki, sodna odpoved 100 točk

b) stanuje pri občanu — lastniku stanovanjske hiše ali stanovanja ali pri imetniku stanovanjske pravice pripada, glede na neto stanovanjsko površino, ki odpade na enega družinskega člana, naslednje število točk:

— do 4 m ²	80 točk
— nad 4 do 6 m ²	70 točk
— nad 6 do 8 m ²	60 točk
— nad 8 do 10 m ²	50 točk
— nad 10 do 22 m ²	40 točk
— nad 12 m ²	30 točk

2. Prosilec, ki je sam imetnik stanovanjske pravice in ima po površini neustrezno stanovanje, mu pripada, glede na neto stanovanjsko površino, ki odpade na enega družinskega člana, naslednje število točk:

— do 4 m ²	65 točk
— nad 4 do 6 m ²	60 točk
— nad 6 do 8 m ²	50 točk
— nad 8 do 10 m ²	40 točk
— nad 10 do 12 m ²	30 točk
— nad 12 m ²	20 točk

3. Prosilec, ki ima glede na gradbeno sanitarne pogoje neustrezno stanovanje, mu pripada naslednje število točk:

a) — ni možnosti priključka vodovoda (uporaba deževnice, drugo)	14 točk
— ni vodovoda v zgradbi (na dvorišču)	10 točk
— ni vodovoda v stanovanju (je v zgradbi)	5 točk
b) — stanovanje nima stranišča (je izven zgradbe)	8 točk
— stanovanje nima stranišča (je v zgradbi)	4 točke
— stranišče v souporabi	2 točki
— stanovanje nima kopalnice	4 točke
— kopalnica v souporabi	1 točka

c) — stanovanje nima kuhinje

d) — kuhinja v souporabi

e) — stanovanje nima kleti oz. drvarnice

f) — vlažnost stanovanja

— delna v enem prostoru	2 točki
— delna v vseh prostorih	6 točk
— celotna stavba	12 točk

g) — lega stanovanja

— kletno stanovanje (nivo podov je več kot 1 m pod nivojem zemljišča)

— stanovanje v podprtljicu, podstrešje z mansardo

— stanovanje na podstrešju

h) — praktičnost in funkcionalnost stanovanja

— visoki stropi

— vhod v posamezne prostore (stanovanjske) je iz hodnika, ki je v souporabi

— vhod v posamezne stanovanjske prostore ali sobe je iz dvorišča

— slaba toplotna izolacija

— slaba sončnost (majhna okna ali okna na severni strani)

— onesnažen zrak (prah in podobno)

— ropot

4. Prosilcu, ki stanuje v stavbi, ki je predvidena za rušenje, ker je v razpadanju ali zaradi drugih razlogov, pripada

2) Socialne in zdravstvene razmere

40. člen

Socialne zdravstvene razmere prosilcev za dodelitev družbenega stanovanja se ugotavljajo: 1) socialne razmere glede na doseganje povprečnega osebnega dohodka članov družine v primerjavi s povprečnim osebnim dohodkom v SR Sloveniji v preteklem letu; 2) zdravstveno stanje družinskih članov, ki bolehalo za kronična obolenja, bolezni nevarne za okolje, težji invalidi in druge zdravstvene razmere.

Kriteriji točkovanja

1. Socialno stanje

a) prosilec, ki ima sam oziroma vsi člani družinske skupnosti dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim osebnim dohodkom v SR Sloveniji v preteklem letu, mu pripada naslednje število točk:

— do 30 %	20 točk
— nad 30 do 40 %	17 točk
— nad 40 do 50 %	14 točk
— nad 50 do 60 %	11 točk
— nad 60 do 70 %	8 točk
— nad 70 do 80 %	5 točk
— nad 80 %	0 točk

b) katastrski dohodek se upošteva na enak način kot pri določitvi pravice do otroškega dodatka.

2. Zdravstveno stanje

— kronično obolenje družinskega člana, nevarno za okolje 25 točk

— bolezen, ki je težje ozdravljiva, več družinskih članov 20 točk

— prosilec je invalid 50 % in več 15 točk

— bolezen, ki je težko ozdravljiva, 1 družinski član 10 točk

— prosilec ali član družine boluje za boleznijo, na katero posredno vpliva neprimerno stanovanje 12 točk

Za dokazilo o zdravstvenem stanju mora prosilec predložiti potrdilo zdravnika — specialista.

3) Družinske razmere

41. člen

Družinske razmere prosilca se ugotavljajo: 1) glede na število družinskih članov, ki uporabljajo isti spalni prostor in 2) glede na število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu.

Kriteriji točkovanja

Prosilcu, katerega otroci koristijo isti spalni prostor s starši ali spijo skupaj z drugimi člani družine v enem prostoru, pripada naslednje število točk:

— otrok spi skupaj s starši ali drugimi člani družinskega gospodinjstva 10 točk

— mladoletniki različnih spolov spijo skupaj v enem prostoru 5 točk

Zaradi premajhne spalnice:

— otrok spi v kuhinji 3 točke

Družinske razmere

Prosilcu pripada, glede na število članov družine, naslednje število točk:

— samski 2 točki

— upokojenec 5 točk

— 2 člana družine 7 točk

— 3 člani družine (otrok do 7 let) 8 točk

— 3 člani družine (otrok nad 7 let) 10 točk

— 4 člani družine (otroka do 7 let) 14 točk

— 4 člani družine (otroka nad 7 let) 20 točk

— za vsakega nadaljnjega člana družine se doda 5 točk

4) Delovna doba

42. člen

Delovna doba kot kriterij za dodelitev stanovanja se ugotavlja po dveh kriterijih: 1) neprekinjeni delovni staž pri udeleženci: v to delovno dobo se vštevajo zaposlitve pri članicah SOZD Hmezd; 2) Skupna delovna doba vseh zaposlitvev, ki se šteje za pokojnino.

Kriteriji točkovanja

1. Prosilcu pripada, glede na zaposlitev pri članicah SOZD Hmezd, naslednje število točk:

— nad 1 do 2 let 1 točka

— nad 2 do 4 let 4 točke

— nad 4 do 6 let 7 točk

— nad 6 do 8 let 10 točk

— nad 8 do 10 let 15 točk

— nad 10 do 15 let 20 točk

— nad 15 do 20 let 25 točk

— nad 20 do 25 let 30 točk

— nad 25 let 35 točk

2. Prosilcu pripada glede na skupaj priznano delovno dobo razlika med delovno dobo pri SOZD Hmezd in celotno delovno dobo naslednje število točk:

— do 2 let 0 točk

— nad 2 do 4 let 2 točki

— nad 4 do 6 let 4 točke

— nad 6 do 8 let 6 točk

— nad 8 do 10 let 10 točk

— nad 10 do 15 let 15 točk

— nad 15 do 20 let 20 točk

— nad 20 do 25 let 25 točk

— nad 25 let 30 točk

5) Kadrovske potrebe udeleženke in delavčeva uspešnost pri delu

43. člen

Kadrovske potrebe in uspešnost pri delu se ugotavljajo po naslednjih kriterijih: 1) strokovnost prosilca, 2) uspešnost pri

delu prosilca in 3) glede na pomanjkanje kadrov za dela in naloge, ki jih upravlja prosilec.

Kriteriji točkovanja

1. Strokovnost prosilca:

- visoka in višja strokovna izobrazba 7 točk
- srednja strokovna izobrazba 5 točk
- poklicna šola 4 točke
- nekvalificirani — priučeni 3 točke

2. Uspešnost pri delu prosilca:

- je mnogo bolj uspešen kot drugi delavci istih kvalifikacij 16 točk
- je enako uspešen kot drugi istih kvalifikacij 8 točk
- je manj uspešen kot drugi delavci istih kvalifikacij 0 točk

3. Pomanjkanje kadrov za dela in naloge, ki jih opravlja prosilec:

- pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra je zelo velika 16 točk
- pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra je srednje velika 8 točk
- pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra ni 0 točk

Predlog za oceno uspešnosti posameznega prosilca dajo odgovorni poslovodni organi komisiji za delovna razmerja.

Udeleženske izdelajo metodologijo za ugotavljanje delavčeve uspešnosti pri delu.

Pristojni organ udeleženske z letnim planom določi dela in naloge, ki se smatrajo za deficitarna v tekočem letu oziroma v določenem obdobju.

6) Ostali kriteriji

44. člen

1. Udeležba v NOB

- priznana udeležba in sodelovanje v NOB oz. internacija pred 9. 9. 1943 20 točk
- priznana udeležba in sodelovanje v NOB oz. internacija po 9. 9. 1943 10 točk

Prosilec se izkaže z ustreznim odločbo o priznanju posebne dobe.

2. Ločeno življenje oziroma delovna odsotnost zaradi vožnje na delo

- živi ločeno od družine — vožnja izključena 20 točk
 - dnevna odsotnost zaradi vožnje več kot 14 ur 10 točk
 - dnevna odsotnost zaradi vožnje 12 do 14 ur 8 točk
 - dnevna odsotnost zaradi vožnje 10 do 12 ur 4 točke
- Dnevna odsotnost se ugotavlja zaradi vožnje na delo in iz dela z javnimi prevoznimi sredstvi.

3. Sofinanciranje druge OZD

Kadar je OZD, kjer je zakonec zaposlen ali drug družinski član živi v skupnem gospodinjstvu, pripravljena sofinancirati nakup stanovanja, pripada prosilcu za vsakih 10 % sofinanciranja 1 točka

4. Zaposlenost članov družine pri udeleženci

Pri udeleženci je zaposlen tudi zakonec ali več drugih članov družine, ki živijo v skupnem gospodinjstvu pripada 10 točk

45. člen

Če ima več prosilcev enako število točk, imajo prednost tisti, ki imajo večje število točk po kriterijih 39. člena — stanovanjske razmere.

3. Lastna finančna udeležba prosilcev za pridobitev družbenega najemnega stanovanja

46. člen

Udeleženci tega sporazuma se dogovorijo, da mora zaradi pospešenega reševanja stanovanjskih vprašanj, vsak delavec — prosilec za pridobitev družbenega najemnega stanovanja — prispevati svoja finančna sredstva, kot lastno udeležbo za pridobitev stanovanjske pravice na družbenem stanovanju.

Lastna udeležba je odvisna od vrednosti stanovanja, ekonomskega in socialnega položaja prosilca ter njegove družine.

Lastna udeležba temelji na načelu solidarnosti pri reševanju stanovanjskih vprašanj.

47. člen

Podlaga za določitev višine lastne udeležbe je samoupravni sporazum o plačilu lastne udeležbe delavca — občana za pridobitev družbenega najemnega stanovanja v občini Žalec, Celje in Šmarje.

Tako pridobljena sredstva z vplačilom lastne udeležbe delavca prosilca so sredstva udeleženk tega sporazuma, ki jih združujejo v skupni fond za stanovanjsko izgradnjo po 6. členu tega sporazuma. Uporabljajo pa se za namene, ki so določeni v 10. členu tega sporazuma.

Za lastno udeležbo delavca se štejejo:

- 1) privarčevana sredstva,
- 2) v splošni banki pridobljeni kredit na privarčevana sredstva,
- 3) pridobljena sredstva iz drugih virov, ki se lahko uporabijo za lastno udeležbo.

49. člen

Prošilec za stanovanje predloži ob vložiti prošnje za dodeljevanje stanovanja varčevalno pogodbo ali pismeno zagotovilo, da bo imel zagotovljena sredstva v znesku, ki ga je dolžan prispevati za pridobitev družbenega najemnega stanovanja pred vselitvijo.

Lastno udeležbo je dolžan delavec plačati pred vsako selitvijo v novo ali preselitvi v drugo družbeno najemno stanovanje.

V primeru, ko se prošilec preseli v drugo družbeno stanovanje, se opravi poračun lastne finančne udeležbe, pri čemer je osnova razlika v površini in kvaliteti stanovanja, pri starem stanovanju pa njegova revalorizirana nabavna vrednost. Prošilec, ki se vseli v staro stanovanje, vplača lastno finančno udeležbo od revalorizirane nabavne vrednosti.

50. člen

Mlada družina mora prispevati lastno udeležbo v roku petih let s tem, da pred dodelitvijo stanovanja podaja izjavo o dovolitvi administrativne prepovedi na osebnih dohodek.

Za mlado družino štejeta zakonca, če od sklenitve zakonske zveze še ni preteklo pet let in da nobeden od zakoncev ni starejši od 30 let, računajoč od dneva vložitev prošnje.

Po petih letih od dodelitve stanovanja se preveri višina udeležbe glede na dohodek na družinskega člana mlade družine

in glede na revalorizirano vrednost stanovanja.

Izjemoma se to določilo uporablja tudi za družine in posameznike, ki so v izredno težkem materialnem položaju.

51. člen

Osnova za vplačilo lastne udeležbe je odstotek razmerja povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana in katastrskega dohodka v primerjavi s povprečnim mesečnim dohodkom na zaposlenega v SRS v letu pred dodelitvijo stanovanja.

Za člana gospodinjstva prosilca šteje: zakonec, otroci, pastorki in posvojenci, starši obeh zakoncev ter osebe, ki jih je prošilec dolžan vzdrževati po zakonu in stanujejo skupaj z njim. Za člana družinskega gospodinjstva šteje tudi oseba, ki trajno živi v izvenzakonski skupnosti z upravičencem in če ni zadržkov, zaradi katerih bi bila zakonska zveza med njima neveljavna.

52. člen

Prošilec mora vplačati lastno finančno udeležbo pred vselitvijo v družbeno stanovanje.

Lastna udeležba znaša glede na mesečni dohodek na člana gospodinjstva prosilca:

od 25 %	1 %	od vrednosti stanov.
26 do 30 %	2 %	od vrednosti stanov.
31 do 40 %	3 %	od vrednosti stanov.
41 do 50 %	4 %	od vrednosti stanov.
51 do 60 %	5 %	od vrednosti stanov.
61 do 70 %	6 %	od vrednosti stanov.
71 do 80 %	7 %	od vrednosti stanov.
81 do 90 %	8 %	od vrednosti stanov.
91 do 100 %	9 %	od vrednosti stanov.
101 do 110 %	10 %	od vrednosti stanov.
111 do 120 %	12 %	od vrednosti stanov.
121 do 130 %	14 %	od vrednosti stanov.
131 do 140 %	16 %	od vrednosti stanov.
141 do 150 %	18 %	od vrednosti stanov.
151 do 160 %	19 %	od vrednosti stanov.
161 dalje	20 %	od vrednosti stanov.

TOZD oz. DS Skupne službe lahko glede na stanovanjske razmere določijo tudi višji odstotek lastne udeležbe.

53. člen

Vplačana lastna finančna udeležba se prosileu imetniku stanovanjske pravice oziroma njihovim pravnim naslednikom vrne po preteku 10 let v enkratnem znesku s pribitkom 2 % obrestne mere.

Sredstva lastne udeležbe se vrnejo iz skupnega fonda za stanovanjsko izgradnjo.

54. člen

V kolikor se imetnik stanovanjske pravice izseli iz stanovanja pred iztekom 10 let, se vplačana lastna udeležba vrne v roku 3 mesecev po izpraznitvi stanovanja.

Lastna udeležba se ob izselitvi iz stanovanja lahko tudi uporabi za popravila, ki presegajo normalno obrabo stanovanja ali pa se prenesejo kot udeležba ob dodelitvi drugega stanovanja.

55. člen

Strokovna dela in potrebne administrativne tehnične posle ter vodenje evidence o vplačilu in vrnitvi lastne udeležbe vodi DSSS SOZD — računovodska služba skupaj s službo za družbeni standard.

56. člen

V prehodnem obdobju do leta 1982 lahko pristojni organ udeleženk odobri obročno plačilo lastne udeležbe v roku do 3 let tudi drugim prosilcem za dodelitev družbenih stanovanj, ki ne izpolnjujejo pogojev, določenih v 50. členu tega sporazuma in nimajo dovolj lastnih oziroma privarčevanih sredstev. Morajo pa dati pismeno izjavo o dovolitvi administrativne prepovedi na osebni dohodek.

4. Velikost stanovanja

57. člen

Da zagotovimo racionalno izgradnjo in dodeljevanje družbenih stanovanj, lahko dobi prosilec, glede na število družinskih članov, naslednje velikosti stanovanja:

1 oseba — garsonjero do 28 m²

2 osebi — garsonjero ali enosobno stanovanje do 42 m²

3 osebe — enoinpol ali dvosobno stanovanje do 47 m²

4 osebe — dvoipol ali trisobno stanovanje do 66 m²

več oseb trisobno ali večsobno stanovanje oz. za vsakega nadaljnjega člana še 10 m².

Prosilcu se lahko dodeli tudi manjše stanovanje kot je določeno v 21. členu tega samoupravnega sporazuma, če s tem soglaša.

58. člen

Pristojni organ udeleženke lahko izjemoma dodeli prosilcu tudi večje stanovanje kot mu pripada po določilih prejšnjega člena, če plača poleg lastne finančne

udeležbe po tem samoupravnem sporazumu še 100 % udeležbo za vrednostno razliko med pripadajočim in želenim stanovanjem. 100 % udeležba se računa samo na povečane stanovanjske prostore (brez sanitarij, kopalnice, shrambe in drugih pomožnih prostorov).

5. Merila za združeno varčevanje in dodeljevanje posojil za nakup stanovanja in za individualno stanovanjsko izgradnjo

59. člen

Udeleženke tega sporazuma določimo z letnim planom stanovanjske izgradnje višino sredstev, ki jih bomo namenile za posojila delavcem.

Predlog plana pripravi strokovna služba za družbeni standard. Sprejme ga pa odbor za stanovanjske zadeve v soglasju vseh članov udeleženek.

60. člen

Prosim, ki izpolnjuje pogoje, določene s tem samoupravnim sporazumom, lahko prejme posojilo za:

— nakup stanovanja ali stanovanjske hiše,

— gradnjo stanovanja ali stanovanjske hiše (stanovanjsko gradnjo),

— adaptacijo, prezidavo in prizidavo stanovanja ali stanovanjske hiše (razširitev in obnovo).

a) Združeno varčevanje

61. člen

Delavcu udeleženke tega sporazuma se dodeli stanovanjsko posojilo kot udeležba za združeno varčevanje ali drugo posojilo po določilih tega sporazuma.

62. člen

Delavcu, ki s pogodbo združeno varčuje za gradnjo stanovanjske hiše ali za nakup stanovanja ali individualne hiše, se odobri posojilo v višini in pod pogoji, določenimi s tem sporazumom in pravilnikih bančnih organizacij.

V višino posojila po tej določbi niso všteta posojila bank, odobrena na osnovi združenega varčevanja ali namenske vezave sredstev.

Prednost pri dodelitvi posojila v smislu tega člena imajo delavci, ki uporabljajo stanovanje udeleženke tega sporazuma ali

bodo gradili oz. kupili stanovanje v bloku in, ki zagotovijo čim krajši rok selitve v lastno hišo ali stanovanje, za kar jim je bilo odobreno posojilo.

63. člen

O odobritvi posojila po določenih tega sporazuma odloči pristojni organ udeleženke s sklepom, s katerim določi višino posojila in ostale pogoje, ki so določeni s tem sporazumom.

64. člen

Vlogo in dokazila o izpolnjenih pogojih za dodelitev posojila v smislu prejšnjih členov tega sporazuma vloži delavec pri službi za družbeni standard, in sicer na podlagi javnega razpisa. Strokovna služba je dolžna preveriti izpolnjevanje pogojev.

b) Pogoji za odobritev posojila

65. člen

Prosilec lahko prejme posojilo pod naslednjimi pogoji:

— da združuje svoje delo pri udeleženci za nedoločen čas;

— da sodeluje z lastno udeležbo v višini najmanj 25 % od predračunske vrednosti;

— da se zaveže vrniti posojilo ob pogojih in rokih, ki jih določa ta samoupravni sporazum;

— da se zaveže vrniti pri udeleženci celotno posojilo takoj ob prenehanju dela, če mu delo preneha na lastno željo ali po njegovi krivdi, razen starostne ali invalidske upokojitve.

66. člen

Za lastno udeležbo štejemo vrednost že opravljenih del pri gradnji stanovanjske hiše, vrednost gradbenega materiala, lastna denarna sredstva in sredstva drugih posojilodajalcev.

V lastno udeležbo se šteje tudi vrednost gradbenega zemljišča in plačan komunalni prispevek.

Višino lastne udeležbe ugotovi odbor za stanovanjske zadeve pred dodelitvijo posojila.

67. člen

Posojilo za stanovanjsko gradnjo lahko prejme prosilec šele, ko predloži:

— dokaz, da je lastnik gradbenega zemljišča;

— dokaz, da je lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše (v primeru razširitve in obnove);

— gradbeno dovoljenje ali potrdilo o gradbeni prijavi;

— predračun stroškov gradnje;

— da je sklenil posojilno pogodbo po določbah 79. člena tega sporazuma in pravilniku banke.

68. člen

Posojilo za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše lahko prejme prosilec na podlagi predpogodbe, izplača pa se mu, ko predloži kupoprodajno pogodbo s sodno overjenim podpisom prodajalca.

Posojilo za nakup stanovanja in stanovanjsko gradnjo lahko prejme prosilec le pod pogojem, da si s posojilom zagotovi stanovanje v ustrezni bližini njegovega stalnega dela.

c) Posojilo za finalizacijo gradnje ali nakup stanovanjske hiše

69. člen

Posojilo za finalizacijo gradnje ali nakup individualne stanovanjske hiše se deljuje pod naslednjimi pogoji:

1. Da je delavec udeleženke zagotovil 70 % lastno udeležbo predračunske vrednosti za nakup stanovanja in sklenjeno kupno pogodbo ali da je gradnja stanovanjske hiše najmanj v V. gradbeni fazi.

Za lastno udeležbo se smatra tudi posojilo banke ali posojilo druge OZD.

2. Da sprejme obveznosti, ki se nanašajo na rok vračanja, obrestno mero itd., določeno s pravilniki bančnih organizacij, s katerimi se urejajo posojila za stanovanjsko gradnjo.

Višina sredstev po določbah tega člena ne more biti večja kot 30 % višine, določene v 72. in 73. členu tega sporazuma.

70. člen

Delavcu, ki ne varčuje namensko za stanovanjsko gradnjo, se lahko posojilo iz predhodnega člena odobri v enkratnem znesku v višini, ki jo določa plan stanovanjske gradnje pod pogoji, določenimi v 65. členu tega sporazuma.

71. člen

Pravico do dodelitve posojila v smislu določil 69. in 70. člena tega sporazuma imajo delavci udeleženke tega sporazuma, ki se s pogodbo o odobritvi posojila za-

vežejo, da bodo v dogovorjenem roku izpraznili stanovanje udeleženke tega sporazuma, ki jim je dodeljeno v uporabo.

72. člen

Posamezni delavec udeleženke lahko prejme posojilo v znesku do 200.000,00 din.

Za nakup stanovanja v etažni lastnini ali stanovanjske hiše od proizvajalcev stanovanj ali organizacij, ki so pooblašcene za prodajo stanovanj, pa se lahko odobri posojilo v višini, določeni v prvem odstavku tega člena, povečani za 50 %.

Za posojila se obračunava obrestna mera v skladu z bančno obrestno mero za ta posojila.

Prosilcu, ki je že prejel del posojila, se lahko revalorizira nedodeljeni znesek posojila.

Maksimalno višino zneska posojila lahko pristojni organ z letnim planom revalorizira glede na spremembe cen v gradbeništvu po podatkih Zavoda za statistiko in glede na višino razpoložljivih sredstev.

73. člen

Posojilo za razširitev in obnovo stanovanja ali stanovanjske hiše lahko prejme prosilec do polovico posojila, po 72. členu tega samoupravnega sporazuma.

74. člen

Prosilce, ki mu ob njegovi prvi prijavi na razpis ne bo dodeljen maksimalni znesek posojila (kar bo odvisno od planiranih sredstev in števila prosilcev), se lahko ponovno prijavi na naslednje razpise. V tem primeru bomo obravnavali vlogo ponovnega prosilca, z upoštevanjem že dodeljenega posojila, enakopravno z vlogami novih prosilcev.

Nove prosilce upoštevamo potem, ko je vsem prejšnjim prosilcem dodeljeno posojilo do 80 % višine maksimalnega zneska, izračunanega po 72. in 73. členu tega samoupravnega sporazuma.

75. člen

Prosilce, ki že ima stanovanjsko pravico na stanovanju udeleženke, lahko dobi posojilo za stanovanjsko izgradnjo pod pogojem, da bo najkasneje v roku 7 let od dodelitve posojila, vrnil stanovanje, na katerem ima stanovanjsko pravico in pisмено izjavi, da bo družbeno stanovanje v celoti izpraznil.

76. člen

Ne glede na kriterije, določene s tem samoupravnim sporazumom, sme odbor za stanovanjske zadeve odkloniti prosilcu

dodelitev posojila, če ugotovi, da ima prosilec ali drugi člani njegove gospodinske skupnosti v lasti nepremičnine ali premične stvari večje vrednosti (npr. zemljišča, poslovne prostore, gospodarska poslopja, avtomobile in drugo v vrednosti nad 250.000 din).

77. člen

Dodeljena posojila prosilcem bomo delno ali v celoti namensko oročili pri banki, v skladu s sprejeto politiko o financiranju stanovanjske izgradnje in določeno z letnim planom. Na oročena sredstva prejme prosilec še posojilo od banke po njenem pravilniku, pod pogojem, da tudi sam namensko varčuje.

d) Koriščenje posojila

78. člen

Način, čas in pogoje koriščenja posojila določi odbor za stanovanjske zadeve s sklepom o dodelitvi posojila v skladu z določili tega samoupravnega sporazuma.

79. člen

Na podlagi sklepa o dodelitvi posojila, bo s prosilcem sklenila posojilno pogodbo pristojna banka.

Posojilna pogodba vsebuje:

- ime pogodbenih strank,
- višino odobrenega posojila, višino obresti in rok vračila,
- rok koriščenja posojila,
- rok končanja gradnje,
- sankcije za primer nenamenske uporabe posojila, neizpolnjevanja obveznosti po posojilni pogodbi, dajanja lažnih podatkov za pridobitev in zavarovanje posojila, predčasnega prenehanja dela pri udeleženci in odtujitve nepremičnine,
- dovoljenje delavca, da se lahko posojilodajalec zavaruje z vknjižbo zastavne pravice oz. pravice vrstnega reda na njegovi nepremičnini,
- dovoljenje delavca, da se mu od osebnega dohodka ter vseh nadomestil in prejemkov pri udeleženci mesečno odteguje s posojilno pogodbo določeni znesek za odplačilo posojila,
- določilo o predkupni pravici v korist udeleženke.

80. člen

Če je prosilec dal neresnične podatke, ki so bistveno vplivali na dodelitev posojila, sme odbor za stanovanjske zadeve

ustaviti koriščenje posojila po že sklenjeni posojilni pogodbi ali zahtevati predčasno vrnitev še nedospelih anuitet, če je posojilo v odplačilu.

81. člen

Koriščenje že dodeljenega posojila bo mo ustaviti in prosilec mora takoj vrniti izkoriščen znesek posojila, če nastopijo spremenjene okoliščine, zaradi katerih bi kreditiranje stanovanjske izgradnje postalo za udeleženko nesmotrno.

Taki primeri spremenjenih okoliščin so:

— če prosilcu preneha delo pri udeleženci na njegovo željo, zaradi izključitve ali s sodbo, katere posledica je prenehanje dela;

— če nastopijo druge okoliščine, zaradi katerih posojilo ne bi odobrili, če bi prej nastopile.

Sklep o ustavitvi koriščenja posojila in vrnitvi posojila sprejme odbor za stanovanjske zadeve na predlog udeleženke.

e) Odplačilo posojila

82. člen

Odplačilna doba za posojilo ne more biti daljša od 25 let.

Prosilec prične odplačevati posojilo po preteku enega leta od roka, določenega za koriščenje posojila, lahko pa tudi prej, če sam na to pristane.

83. člen

Doba vračanja posojila je odvisna od višine posojila in povprečnega dohodka prosilca.

Osnova za izračun odplačilne dobe je znesek posojila ter odstotno razmerje povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana prosilca do povprečnega mesečnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v skladu z bančnimi predpisi.

84. člen

Če prosilec ni posojilno sposoben, da bi mu dodelili posojilo v celoti po doloilih tega samoupravnega sporazuma zaradi prenizkih osebnih dohodkov, lahko prevzame član njegove gospodinjске skupnosti del odplačila.

85. člen

Posojilo, ki ga prejme prosilec od banke na namensko oročena sredstva, odplačuje prosilec po kriterijih, ki jih določi banka.

86. člen

Če prosilec ne dokonča gradnje v roku, ki je določen s posojilno pogodbo zaradi njegove krivde, mu sme odbor za stanovanjske zadeve odpovedati posojilno pogodbo in zahtevati takojšnje vračilo ne odplačanega posojila.

87. člen

Če prosilec odproda stanovanje ali stanovanjsko hišo, sme odbor za stanovanjske zadeve zahtevati takojšnje vračilo še neodplačanega posojila.

f) Posebna določila za dodelitev stanovanja ali posojila

88. člen

Pristojni organ udeleženke lahko dodeli stanovanje prosilcu, ki ne izpolnjuje pogojev po tem sporazumu, če je samo pod takim pogojem možno rešiti nujen kadrovski problem udeleženke.

Pristojni organ udeleženke lahko v skladu z 12. členom tega sporazuma dodeli stanovanje za zadovoljevanje potreb po strokovnih kadrih posebnega pomena za udeleženko po naslednjih kriterijih:

1. Pomembnost del in nalog, ki jih delavec opravlja oziroma jih bo opravljal v OZD.
2. Vplivnost dela in nalog.
3. Deficitnost kadra.
4. Stanovanjske in druge razmere delavca.

89. člen

Posamezni kriteriji po tem členu se ovrednotijo z naslednjim številom točk:

1. Pomembnost del in nalog
 - dela in naloge ovrednotene nad 530 točk 50 točk
 - dela in naloge ovrednotene od 450 do 530 točk 40 točk
 - dela in naloge ovrednotene od 380 do 450 točk 20 točk
 - dela in naloge ovrednotene do 380 točk 10 točk
2. Vplivnost del in nalog
 - poslovodni organi 50 točk
 - delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi 40 točk

— strokovnjaki — specialisti 30 točk

— ostali 5 točk

3. Deficitnost kadra se ugotavlja v skladu s 3. točko 43. člena tega sporazuma.

4. Stanovanjske in druge razmere delavca se ugotavljajo v skladu s členi 39, 40, 41, 42, 43 in 44 tega sporazuma.

90. člen

Na predlog udeleženke lahko pristojni organ dodeli posojilo prosilcu nad maksimalno višino, ki je določena s tem samoupravnim sporazumom, vendar največ 70 % tržne vrednosti stanovanja ali stanovanjske hiše ustreznih velikosti, če je samo pod takim pogojem možno rešiti nujen kadrovski problem. V tem primeru mora prosilec vrniti posojilo nad zneskom, do katerega je upravičen po 72. in 73. členu tega samoupravnega sporazuma najpozneje v 15 letih. Za vračanje posojila pa se mora zavezati tudi zakonec.

V. SKUPNI ORGAN IN SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA

91. člen

Skupni organ podpisnic tega sporazuma je Odbor za stanovanjske zadeve. Odbor sestavlja po en delegat oz. njegov namestnik udeleženke sporazuma, ki ga izvoli njen delavski svet.

Mandat odbora traja 2 leti.

92. člen

Odbor opravlja svoje delo na sejah.

Odbor v imenu udeleženk gospodari z združenimi stanovanjskimi sredstvi v skladu s sprejetimi plani in programi udeleženk.

Odbor na podlagi prioritčnih list udeleženk za dodelitev stanovanj, kadrovskih potreb udeleženk in razpoložljivih sredstev odloča o razporeditvi stanovanj na posamezno udelezenko, ki se med letom nabavijo oz. dogradijo iz združenih sredstev.

O dodelitvi stanovanj posameznim prosilecem odločijo pristojni organi udeleženk na podlagi predhodno objavljene in sprejete prioritčne liste prosilcev.

93. člen

Delo odbora je javno. Javnost dela zagotavlja z objavljanjem stališč, sklepov in drugih odločitev, v informacijskih sredstvih OZD.

94. člen

Odbor ima predsednika in namestnika predsednika, ki se izvolita na prvi seji izmed delegatov. Seje odbora sklicuje njegov predsednik. V sklicu seje mora biti razviden dnevni red ter kraj in čas zasedanja.

Gradivo za sejo mora biti posredovano delegatom vsaj 8 dni pred sejo.

95. člen

Odbor ima naslednje pristojnosti:

1. pripravlja osnutke samoupravnih splošnih aktov in planov stanovanjske gradnje ter jih predlaga udeleženkam v poprejšnjo obravnavo in sprejem;

2. obravnava vprašanja, pripombe ipd. udeleženk in daje o tem mnenja in poročila v zvezi s skupnim poslovanjem o uporabi združenih sredstev in o zaključnem računu združenih sredstev za stanovanjsko gradnjo;

3. predlaga udeleženkam skupno stanovanjsko politiko;

4. sprejema letne etape stanovanjske gradnje in opravlja naloge v zvezi z njeno realizacijo;

5. potrjuje periodične in zaključne račune združenih stanovanjskih sredstev in daje zborom delavcev udeleženk poročilo o porabi teh sredstev;

6. sprejema sklepe o razpisu za dajanje stanovanjskih prijav in vlog za dodelitev posojil za individualno stanovanjsko gradnjo;

7. ugotavlja upravičenost udeleženk za dodelitev stanovanj na podlagi vlog delavcev pri udeleženkah;

8. imenuje komisijo za preverjanje stanovanjskih razmer in komisijo za ugotavljanje ogroženosti stanovanjskih razmer;

9. odloča o dodelitvi stanovanj v izjemnih okoliščinah (poplave, požari in drugi primeri višje sile);

10. potrjuje razvid del in nalog skupne strokovne službe, letni plan dela in predračun službe;

11. opravlja tudi druge zadeve, ki jih določa ta sporazum v drugih določbah.

Delegat udeleženke glasuje o predlaganih sklepih in drugih odločitvah v smislu prejšnjega odstavka na podlagi smernic in stališč, ki mu jih je dal delavski svet udeleženke.

96. člen

Služba družbenega standarda v sodelovanju z drugimi strokovnimi službami SOZD, opravlja v zvezi z izvajanjem določb tega samoupravnega sporazuma naslednja dela oz. naloge:

- pripravlja osnutke samoupravnih sporazumov in planov stanovanjske gradnje ter jih predlaga odboru in pristojnim organom udeleženk;

- pripravlja elemente planov udeleženk v delu, ki se nanaša na reševanje stanovanjskih vprašanj;

- opravlja vse zadeve, potrebne za celovito planiranje in financiranje stanovanjske graditve;

- pripravlja predlog letnih etap stanovanjske izgradnje in odgovarja za pravočasnost pridobitve investicijske in gradbeno-tehnične dokumentacije;

- pripravlja predloge gradbenih pogodb in pogodb o oročanju stanovanjskih sredstev pri TB ter drugih pogodb v zvezi z izvajanjem skupnega plana stanovanjske gradnje;

- odgovarja za vse postopke v zvezi s pridobivanjem izvajalcev, dogovarjanjem ter tehnično in dokumentacijsko kontrolo del, kvaliteten prevzem stanovanj in zagotovitev odprave napak v garancijskem roku v sodelovanju s SISS;

- pripravlja poročila o uporabi združenih stanovanjskih sredstev in jih predlaga odboru;

- pripravlja gradivo za delo delegacij za SISS, SZS in SIKS s svojega delovnega področja;

- pripravlja predlog letnega programa dela strokovne službe in predlaga način financiranja.

V zvezi z dodeljevanjem stanovanj in stanovanjskih posojil pa opravlja naslednja dela oz. naloge:

- izdaja odločbe o dodelitvi stanovanj po sklepih pristojnih organov udeleženk;

- vodi in odgovarja za vsa strokovna opravila za pridobivanje podatkov, potreb-

nih za ugotavljanje upravičenosti oziroma za preverjanje prijav za dodelitev stanovanja oziroma stanovanjskih posojil;

- organizira ogleda stanovanjskih razmer prijaviteljev in stanja gradnje individualnih stanovanjskih hiš;

- po izvedenih postopkih daje pristojnim organom udeleženk vso dokumentacijo s strokovno oceno izpolnjevanja pogojev za dodelitev stanovanj ali posojila po določbah tega samoupravnega sporazuma;

- izdaja odločbe na podlagi sklepa odbora in vodi postopek sklepanja pogodb o oddaji stanovanj oziroma o dodelitvi stanovanjskih posojil;

- vodi vso evidenco stanovanj v uporabi udeleženk in evidenco stanovanjskih posojil ter opravlja vse posle v zvezi z obveznostmi, ki izvirajo iz sklenjenih pogodb o oddaji stanovanj oz. pogodb o stanovanjskih posojilih;

- opravlja vsa strokovno administrativna dela v zvezi z izvajanjem tega samoupravnega sporazuma.

97. člen

Za sklepanje pogodb in samoupravnih sporazumov v zvezi z izvajanjem tega samoupravnega sporazuma je pooblaščen direktor splošnega sektorja DSSS SOZD Hmezd.

Ta delavec je tudi odredbodajalec za uporabo združenih sredstev na podlagi odločitev odbora in pristojnih organov udeleženk.

VI. VARSTVO PRAVIC DELAVCEV

Delavec uresničuje varstvo svojih pravic pri organih upravljanja udeleženk in pri drugih pristojnih organih.

99. člen

Delavec ima pravico vložiti zahtevo za preizkus sklepa odbora pri delavskem svetu udeleženke v 30 dneh od dneva vročitve odločbe.

Delavski svet udeleženke je dolžan zahtevo delavca rešiti najkasneje v 30 dneh od dneva, ko je bila vložena.

100. člen

Delavec ima pravico biti navzoč, ko se obravnava njegova zahteva, in se izjaviti o dejstvih, ki so pomembna za odločanje.

101. člen

Ko delavski svet udeleženke odloča o delavčevi zahtevi, je dolžan zahtevati mnenje sindikata.

102. člen

Če delavski svet udeleženke ne odloči o delavčevi zahtevi v 30 dneh od vložitve zahteve, oz. če delavec ni zadovoljen z odločitvijo, ima v nadaljnjih 30 dneh pravico zahtevati varstvo pravic pri pristojnem sodišču združenega dela.

Delavec, ki se ni najprej obrnil na delavski svet udeleženke, ne more zahtevati varstva pravic pri sodišču združenega dela, razen, če uveljavlja denarno terjatev.

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

103. člen

Delavec osebno odgovarja za točnost in resničnost podatkov, ki jih vnese v prijavo ali ustno poda poblaščenemu delavcu v službi za družbeni standard oz. pri pristojni službi udeleženke v zvezi s prijavo za dodelitev stanovanja oz. posojila.

Če se ugotovi, da je delavec podal netočne ali neresnične podatke v smislu predhodnega odstavka z namenom pridobitve prednosti pri dodeljevanju stanovanj, se to šteje kot posebno huda kršitev delovne obveznosti v smislu določil pravilnika o delovnem razmerju udeleženke tega sporazuma.

Če temelji prijava na neresničnih podatkih ali dejstvih, kar ugotavlja služba za družbeni standard, se takšna prijava ne obravnava v okviru tega razpisa.

104. člen

Odbor za stanovanjske zadeve mora biti izvoljen najkasneje v roku 30 dni od dneva sklenitve tega samoupravnega sporazuma.

105. člen

Za prenos sredstev skupne porabe stanovanjski del udeleženk v združena sredstva so odgovorni računovodje udeleženk. Knjigovodski prenos sredstev se izvrši takoj po sklenitvi tega samoupravnega sporazuma v kolikor še niso združena.

106. člen

Razlago določb tega samoupravnega sporazuma daje odbor za stanovanjske zadeve.

107. člen

Eventualne spore pri izvajanju tega sporazuma bodo udeleženke poverile notranji arbitraži, ki se ustanovi v skladu z določbami statuta SOZD Hmezd.

108. člen

Z veljavnostjo tega sporazuma preneha veljati samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, sprejet septembra 1974 v tistem delu, ki ureja stanovanjske razmere udeleženk.

109. člen

Udeleženke tega sporazuma se zavezujejo, da bodo v roku 3 mesecev sprejele svoj pravilnik o reševanju stanovanjskih potreb delavcev v skladu s skupnimi in enotnimi osnovami tega sporazuma.

110. člen

Spremembe in dopolnitve tega sporazuma se izvajajo po postopku, ki velja za njegov sprejem.

111. člen

Ta sporazum začne veljati osmi dan po objavi, potem ko ga sprejmejo delavci z referendumom in ga podpišejo pooblaščen predstavniki ter osnovna organizacija zveze sindikatov udeleženk; uporablja pa se od 1. 1. 1980 dalje.

V Žalcu, maja 1980

PREDLOG

V skladu s 586. in 587. členom zakona o združenem delu smo delavci temeljnih organizacij, enovitih DO in delovnih skupnosti skupnih služb (v nadaljnjem besedilu: TOZD), združeni v DO Hmezad Kmetijstvo Žalec, n. sol. o., DO Hmezad Notranja trgovina Žalec, n. sol. o., DO Hmezad Strojna Žalec, n. sol. o., DO Hmezad Gostinstvo in turizem Žalec, n. sol. o., DO Hmezad Kmetijska zadruga »Savinjska dolina« Žalec, n. sol. o., DO Celjska mesna industrija, n. sol. o., DO Hmezad Kmetijski kombinat Šmarje pri Jelšah, n. sol. o.,

DO Hmezad Vrtnarstvo Celje, p. o., DO Hmezad Celjske mlekarne Celje, p. o., DO Hmezad Sadjarstvo Mirošan, Kasaze-Petrovče, p. o., DO Hmezad eksport-import Žalec, p. o., DO Hmezad KZ Radlje ob Dravi, o. n. sub. o., DO Hmezad Kmetijstvo Ilirska Bistrica ter delavci delovne skupnosti Skupne službe SOZD in delavci delovne skupnosti Interne banke Hmezad (v nadaljnjem besedilu: podpisnice), sklenili po svojih organih upravljanja naslednji

Samoupravni sporazum

O UPRAVLJANJU IN GOSPODARJENJU S SKUPNIMI POČITNIŠKIMI DOMOVI IN ORGANIZIRANJU LETOVANJA

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

TOZD, podpisnice tega sporazuma ugotavljamo, da je organizacija letovanja pomembna družbenoekonomska — in socialna — dejavnost za zagotovitev delovne sposobnosti, zdravstvenega standarda in za urejene medsebojne odnose delavcev.

Za realizacijo tega se združijo vsi objekti, navedeni v tem sporazumu v skupni sklad skupne porabe za letovanje delavcev. Združijo se tudi vsa denarna sredstva dosedanjega skupnega sklada skupne porabe, ki so rezultat dosedanjega poslovanja teh domov oziroma so bila združena z namenom vzdrževanja.

2. člen

S tem sporazumom določamo in urejamo:

- skupne objekte letovanja in način gospodarjenja in upravljanja;
- način razporejanja oz. koriščenja skupnih objektov ali v zakup najetih ležišč;
- določanje cene penzionov in pokrievanje stroškov do polne cene;
- združevanje sredstev za vzdrževanje in pridobitev novih kapacitet;
- izvolitev skupnega organa in pristojnosti;
- opravljanje administrativno-strokovnih in operativnih del in vodenje knjigovodstva;
- druge zadeve za pospeševanje letovanja.

3. člen

Podpisnice tega sporazuma bomo sprejele skupni petletni program razvoja izgradnje in drugih oblik pridobivanja objektov za organizirano letovanje delavcev in drugih oblik rekreacije, kar bomo upoštevale pri svojem srednjeročnem planu.

Z letnimi plani bomo v skladu z razpoložljivimi sredstvi sklada skupne porabe združevale sredstva, za realizacijo postavljenih ciljev, določenih v srednjeročnem programu.

II. SKUPNI OBJEKTI, GOSPODARJENJE IN UPRAVLJANJE

4. člen

Ob podpisu tega sporazuma se združijo v skupni sklad skupne porabe za letovanje delavcev naslednja sredstva:

1. Skupni domovi — objekti za letovanje:

- počitniški dom v Crikvenici — 26 ležišč,
- počitniške hišice v Biogradu na moru — 41 ležišč,
- depandansa na Golteh — 16 ležišč,
- počitniški dom na Rabu — stalni najem — 30 ležišč,
- najemna ležišča, ki se vsako leto najamejo glede na prijave za organizirano letovanje — 20 do 30 ležišč.

2. Vsa denarna sredstva dosedanjega skupnega sklada skupne porabe, ki so rezultat dosedanjega poslovanja teh domov, oz. so bila združena v te namene.

Seznam objektov in v stalni najem vzeta ležišča so sestavni del tega sporazuma.

5. člen

Na združenih sredstvih za letovanje imamo podpisnice delež, ki je sorazmeren deležu sredstev, ki smo jih po tem sporazumu združili in jih vodimo v svojih knjigovodskih evidencah.

Za združena sredstva skupne porabe za letovanje se vodi ločena evidenca v okviru skupnega sklada skupne porabe SOZD Hmezd.

Delitvena bilanca sredstev, ki pripadajo posamezni podpisnici, je sestavni del tega sporazuma in jo potrjuje, ko sprejmejo ta sporazum.

6. člen

S skupnimi objekti za letovanje in najemnimi ležišči upravljamo in gospodarijo podpisnice sporazuma po skupnem organu — »Komisija za letovanje«, v kateri ima vsaka svojega delegata.

III. NAČIN UPORABE OZ. KORIŠČENJE SKUPNIH OBJEKTOV IN NAJEMNIH LEŽIŠČ ZA LETOVANJE

7. člen

Podpisnice sporazuma po svojem organu sprejemajo letni program letovanja.

Z letnim programom se določi:

— kraj in objekti letovanja s številom ležišč;

— čas in število dni posamezne izmene;

— polno ceno penziona in druge stroške letovanja (sezona, pred- in posezona);

— predlog za regresiranje posameznim koristnikom iz sklada skupne porabe podpisnice;

— rok prijave, plačilo akontacije in končno plačilo;

— druge pogoje za uspešno razporejanje in poslovanje.

Delavci v prijavi navedejo kje želijo letovati in čas.

8. člen

Pri razporeditvi za koriščenje objektov letovanja so delavci podpisnic enakopravni.

Predlog razporeditve pripravi strokovna služba, potrdi ga pa »Komisija za letovanje«.

Pri razporeditvi se mora upoštevati želje delavcev, družinske razmere (predšolski in šoloobvezni otroci).

9. člen

Podpisnice se zavezujejo, da bomo s primerno aktivnostjo podpirale in usmerjale svoje delavce za letovanje v skupnih počitniških domovih kot bo z letnim programom določeno.

V ta namen bomo določena sredstva sklada skupne porabe za regresiranje letnega dopusta namenjali za regresiranje organiziranega letovanja v skupnih počitniških domovih glede na socialne in zdravstvene razmere delavcev in uspešnost pri delu.

IV. DOLOČANJE CENE PENZIONOV IN DRUGIH STROŠKOV ZA POKRIVANJE LETOVANJA

10. člen

Z letnim planom letovanja ali z drugim aktom določi komisija za letovanje kalkulacijo za pokrivanje stroškov poslovanja skupnih počitniških domov ločeno:

1) za domove, kjer je organizirana kompletna gostinska storitev (stanovanje in prehrana);

2) za pogodbeni ležišča prek turističnih društev za stroške najemnine in stroške lokacije za kampiranje prikolic.

V kalkulaciji se upoštevajo vsi stroški poslovanja (materiala, OD s prispevki delavcev v domovih, zakonske in druge obveznosti, amortizacija z zakonom predpisana, tekoče vzdrževanje, najemnine in drugih predpisov).

Stroški strokovne službe niso sestavni del stroškov kalkulacije in se posebej planirajo s planom in programom dela delovne skupnosti Skupne službe.

11. člen

Na podlagi kalkulacije, določene po predhodnem členu, se določi cena polnega penziona, ali najemnih ležišč, z upoštevanjem sezone, predsezone in posezone.

Podpisnice določijo, glede na razpoložljiva sredstva sklada skupne porabe za regresiranje dopusta, višino, ki jo plača posamezni delavec — koristnik letovanja in višino, ki se plača oziroma prispeva iz sredstev za regresiranje dopusta.

12. člen

Podpisnice se sporazumemo, da bomo pokrivalo eventualno izgubo poslovanja skupnih počitniških domov, ugotovljeno z letnim zaključnim računom.

Podlaga za pokrivanje izgube je število koristnikov letovanja posamezne podpisnice v odnosu na skupno število koristnikov.

V. ZDRUŽEVANJE SREDSTEV ZA VZDRŽEVANJE IN NAKUP NOVIH KAPACITET ZA LETOVANJE

13. člen

Podpisnice bomo, v skladu s srednjeročnim programom in letnimi načrti in v skladu s svojimi možnostmi, združevale sredstva sklada skupne porabe za vzdrževanje obstoječih domov in gradnjo ali nakup novih.

Podlaga za združevanje bo srednjeročni program, ki se bo realiziral postopno z namenskim združevanjem ob letnih zaključnih računih podpisnic.

14. člen

Program in investicijski načrt za nove kapacitete sklada skupne porabe za letovanje sprejememo podpisnice po svojih pristojnih organih upravljanja.

Če ne bodo dogovorjene druge osnove, je podlaga za združevanje število delavcev udeleženk. Glede na različno akumulativnost podpisnic lahko posamezna udeleženka prispeva večja sredstva in s tem pridobi sorazmerno več pravic za koriščenje novozgrajenih kapacitet.

15. člen

Sredstva, združena po določbah predhodnega člena, se evidenčno vodijo pri Interni banki in jih lahko posamezna podpisnica uporablja za svoja obratna sredstva, do časa, ko se po potrjenem investicijskem programu uporabijo za skupno naložbo.

VI. SKUPNI ORGAN UPRAVLJANJA IN PRISTOJNOSTI

16. člen

Komisija za letovanje je organ upravljanja podpisnic tega sporazuma s skupnimi sredstvi sklada skupne porabe za letovanje.

Delegata v komisijo delegirajo delavski sveti podpisnic, ko sprejmejo ta sporazum.

Vsaka podpisnica ima v komisiji enega (2) delegata.

Mandatna doba je 2 leti.

17. člen

Pristojnosti komisije za letovanje so predvsem naslednje:

- predlaga udeleženkam srednjeročni program razvoja izgradnje objektov za letovanje in drugih objektov za rekreacijo in plan združevanja sredstev;

- sprejme letni program in določi režim letovanja;

- potrjuje letni obračun poslovanja in zaključni račun;

- odloča o najemu dodatnih kapacitet — ležišč;

- določa cene penzionov in drugih stroškov za pokrivanje stroškov poslovanja počitniških domov;

- predlaga podpisnicam višino udeležbe iz sklada skupne porabe posameznemu delavcu za letovanje v skupnih počitniških domovih;

- predlaga podpisnicam letni program združevanja sredstev sklada skupne porabe za vzdrževanje in nakup — gradnjo novih kapacitet;

- odloča v primeru spora glede razporeditve letovanja;

- ureja druge zadeve po tem sporazumu.

Komisija odloča o vseh zadevah iz svoje pristojnosti v soglasju vseh delegatov. Kadar sprejema predloge programov in planov, katere sprejmejo organi podpisnic, pa odloča z večino vseh delegatov.

Komisija lahko za posamezna področja svojega dela imenuje posebne odbore za strokovno pripravo predlogov.

Administrativne posle za komisijo opravlja služba za stanovanjske zadeve in družbeni standard (referent za letovanje) v delovni skupnosti skupnih služb SOZD.

18. člen

Komisija za letovanje se konstituira v 30 dneh po izvolitvi oziroma sprejemu tega sporazuma.

Konstituiranje je v tem, da se izvoli predsednika in namestnika in sprejme poslovnik o delu.

VII. OPRAVLJANJE ADMINISTRATIVNO-STROKOVNIH IN OPERATIVNIH DEL IN VODENJE KNJIGOVODSTVA

19. člen

Strokovno-administrativna in operativna dela v zvezi s poslovanjem počitniških domov opravlja delovna skupnost Skupne službe SOZD — Služba za stanovanjske zadeve in družbeni standard (referent za letovanje).

Naloge te službe so predvsem naslednje:

- strokovno pripravlja predlog srednjeročnega programa razvoja letovanja za podpisane sporazuma;

- pripravlja predlog letnega plana;

- usmerja poslovanje počitniških domov;

- skrbi za pravočasno pridobitev delavcev za delo v počitniških domovih;

- dela razpored in vodi evidenco letovanja delavcev in drugih, ki želijo letovati v skupnih počitniških domovih;

- skrbi za vzdrževanje in obnovo objektov in gradnjo novih;

- izdeluje poročila in obračune poslovanja;

- sklepa pogodbe, dogovore in druge listine za realizacijo skupnega programa letovanja;

- opravlja druge zadeve za realizacijo določb tega sporazuma.

Delovna skupnost skupnih služb — oddelek za informatiko in računovodstvo — opravlja vsa knjigovodska in finančna opravila v zvezi z združenimi sredstvi skupnega sklada skupne porabe za letovanje in računovodska opravila v zvezi s poslovanjem počitniških domov in drugih objektov za letovanje.

20. člen

Podpisnice tega sporazuma po skupnem organu »Komisija za letovanje« določijo na podlagi z letnim programom dela število delavcev izvajalcev in določijo višino stroškov za to delo, ki jih podpisnice prispevajo za pokritje te službe v okviru plana in program dela delovne skupnosti Skupne službe.

VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

21. člen

Sporazum sprejmejo delavski sveti TOZD podpisnic, ki istočasno imenujejo delegata v »komisijo za letovanje« in določijo pooblaščenca za podpis.

Sindikalne organizacije TOZD, ki pristopajo k temu sporazumu, organizirajo javno razpravo o osnutku. Poslovni odbor delavskega sveta SOZD uskladi besedilo iz pripomb iz javne razprave in določi končno besedilo predloga za sprejem.

22. člen

Sporazum je sklenjen, ko ga podpišejo pooblašчени predstavniki TOZD in predstavniki osnovne organizacije sindikata.

Odstop od sporazuma je mogoč po končani sezoni s pisnim obvestilom po sklepu pristojnega organa upravljanja podpisnice.

23. člen

Spremembe in dopolnitve tega sporazuma se izvajajo po postopku, ki velja za njegov sprejem.

24. člen

Sporazum velja osmi dan po objavi. Uporablja pa se od 1. 1. 1980 dalje.

V Žalcu, maja 1980.